

הרשות לשיקום האסיר

סיכום שנת 2024

ניתוח נתונים ועריכה:
ד"ר דרור ולק
אור טולדו

כל הזכויות שמורות © 2025

הרשות לשיקום האסיר

רח' כנפי נשרים 24, ירושלים

www.pra.gov.il

הדפסה ועיצוב כריכה : גרפוס פרינט

תוכן העניינים

6	פתיחה
7	תקציר מנהלים
12	פרק ראשון: רקע
12	הבסיס החוקי לפעולת הרשות לשיקום האסיר
12	תפקידי הרשות לשיקום האסיר
13	פרק שני: הערכות התאמה של אסירים לקראת השחרור
13	היקף הערכות ההתאמה לאסירים
14	מאפייני האסירים שעבורם נעשו הערכות התאמה ושיעור ההתאמה
18	פרק שלישי: פעילות בקהילה
18	סיכום פעילות השיקום בקהילה
20	מאפייני המטופלים בקהילה
23	מערך הטיפול הקבוצתי
25	מחוז הדרום
32	מרחב נגב
32	מרחב לכיש
36	מרחב ירושלים
38	מחוז המרכז
40	מרחב שפלה
41	מרחב תל אביב
43	מרחב שרון
46	מחוז הצפון
49	מרחב עמקים
50	מרחב חיפה
52	מרחב גליל
54	פרק רביעי: מערך המסגרות
55	הוסטל ירושלים
58	הוסטל מפתחות: הוסטל לפיתוח מיומנויות משפחתיות (אלמ"ב)
60	הוסטל פעימות לאסירות משוחררות
64	הוסטל בית החסד
65	הוסטל קמה לעברייני אלמ"ב
67	בית שוש"ן (מרכז לינה)
69	הוסטל תורני בראשית
71	הוסטל קשת (אלימות כללית)
73	הוסטל בארי (אלמ"ב ואלימות כללית)
77	פרק חמישי: תחומים ונושאי פעילות
77	כלא וקהילה
79	פיקוח אלקטרוני (פקא"ל)
81	תעסוקה

87	שיקום תורני
88	נוער וצעירים
96	שיקום אסירות משוחררות
101	עבריינות מין
104	תחום סיוע לאסיר : טיפול בחובות ומיצוי זכויות
107	החברה הערבית
108	תחום בריאות הנפש ומוגבלויות
109	פרי"ח ילדי אסירים
110	מחקר
112	הדרכה והשתלמויות
114	פרק שישי: מטה הרשות לשיקום האסיר
114	משאבי אנוש
115	מתנדבים וסטודנטים
116	בנא"ם (בינוי, נכסים, אפסנאות, משק)
117	מערכות מידע
119	ייעוץ משפטי
121	רש"אקול: מוקד לניתוב פניות

רשימת לוחות

18	לוח 1: מספר המטופלים והמפוקחים, לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז
24	לוח 2: התפלגות קבוצות טיפול ברש"א לפי סוג הקבוצה
55	לוח 3: תנועת מטופלים במסגרות רש"א
115	לוח 4: התפלגות מתנדבים וסטודנטים לפי מחוז

רשימת תרשימים

14	תרשים 1: מס' הערכות התאמה, לפי סוג המאסר או האוכלוסייה ולפי מחוז
15	תרשים 2: התפלגות האסירים ושיעור המתאימים לשיקום לפי קבוצת גיל
15	תרשים 3: התפלגות האסירים ושיעור המתאימים לשיקום לפי מצב משפחתי
16	תרשים 4: התפלגות האסירים ושיעור המתאימים לשיקום לפי סוג העבירה
17	תרשים 5: שיעור ההתאמה עבור אסירים אחרי מאסר רגיל ומאסר קצר, לפי מחוז
18	תרשים 6: מס' המטופלים והמפוקחים, לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז
19	תרשים 7: מס' המטופלים ברש"א לפי מרחב
20	תרשים 8: מס' המטופלים ברש"א לפי סוג המאסר והשחרור: מבט השוואתי לשנים 2017-2024
21	תרשים 9: התפלגות המטופלים ברש"א לפי קבוצת גיל
21	תרשים 10: התפלגות המטופלים ברש"א לפי המצב המשפחתי

22	תרשים 11 : התפלגות המטופלים ברש"א לפי מס' המאסרים שהם נשאו
22	תרשים 12 : התפלגות המטופלים ברש"א לפי משך המאסר האחרון שלהם
23	תרשים 13 : התפלגות המטופלים ברש"א לפי קטגוריית העבירה הראשית
79	תרשים 14 : מספר המפוקחים בפיקוח אלקטרוני לפי מחוז
80	תרשים 15 : התפלגות המפוקחים בפיקוח אלקטרוני לפי קטגוריית העבירה הראשית
82	תרשים 16 : מס' אסירים משוחררים בליווי ובפיקוח תעסוקתי לפי מחוז
83	תרשים 17 : התפלגות המעסיקים לפי ענף
89	תרשים 18 : בדיקות התאמה בכלא לפי קטגוריית גיל, לפי מחוז ולפי שיעור התאמה לשיקום
90	תרשים 19 : מספר המטופלים בתחום נוער וצעירים, לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז
91	תרשים 20 : התפלגות המטופלים בתחום נוער וצעירים לפי קבוצת גיל
91	תרשים 21 : התפלגות המטופלים בתחום נוער וצעירים לפי קטגוריות אורך המאסר
92	תרשים 22 : התפלגות המטופלים בתחום נוער וצעירים לפי קטגוריית העבירה הראשית
98	תרשים 23 : התפלגות האסירות המשוחררות, לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז
101	תרשים 24 : בדיקות התאמה לשיקום מונע בבתי הסוהר ובקהילה לפי מחוז
102	תרשים 25 : התפלגות עברייני המין ברש"א לפי קטגוריית טיפול
105	תרשים 26 : התפלגות מספר תיקי הטיפול בחובות אסירים לפי מחוז
106	תרשים 27 : התפלגות תיקי הטיפול בחובות אסירים לפי מקור החוב
121	תרשים 28 : התפלגות הפונים לרש"אקול לפי זהות הפונה

פתיחה

אנו שמחים להציג בפניכם את סיכום שנת העבודה 2024 של הרשות לשיקום האסיר.

בפתח הדברים נציין כי שנת 2024 הייתה שנה מורכבת ומלאה אתגרים כפועל יוצא של אירועי 7.10. למלחמת "חרבות ברזל" הייתה השפעה נרחבת על מדינת ישראל ואזרחיה בכלל ועל פעילות רש"א בפרט. השפעה זו קיבלה ביטוי המשתקף בדוח הסיכום.

לצד האתגרים והקשיים המשיכה הרשות לפעול לשם הגשמת ייעודה ואף להרחבת המענים:

- הרחבת תכניות השיקום לאסירים משוחררים ובכלל זה גם לאוכלוסיות ייחודיות.
- המשך חיזוק שיתופי הפעולה עם גורמי טיפול בקהילה – רווחה, בריאות, תעסוקה ודיור – מתוך מטרה להבטיח מעטפת שיקומית רחבה ומשולבת.
- השקעה בהכשרת עובדים, חיזוק כישורי ניהול, והעמקת הידע בעבודה עם אוכלוסיות במצבי סיכון ומצוקה מורכבים.
- מתן מענים לחברה הערבית בהתאם להחלטת הממשלה 549.
- הרחבת תכניות הפיקוח, תוך כדי מתן דגש על בניית אמון עם הגורמים המשפטיים ושמירה על איזון בין צורכי השיקום לדרישות הפיקוח והביטחון.

על אף, האתגרים והקשיים בשנת 2024 רש"א חזרה לפעילות מלאה, סדירה ומקיפה.

אנו מאמינים שרש"א תמשיך להוות עוגן של תקווה, שינוי והתחדשות עבור אלה המבקשים לבנות לעצמם עתיד טוב יותר ובעבור מדינת ישראל כולה.

בברכת המשך עשייה פורייה,

הנהלת הרשות לשיקום האסיר

תקציר מנהלים

הרשות לשיקום האסיר (רש"א) היא תאגיד ממשלתי הפועל מכוח חוק הרשות לשיקום האסיר ופועל בסמכות שר הרווחה והביטחון החברתי. תפקידיה של רש"א הם לגבש מדיניות שיקום לאסירים, ליזום ולפתח שירותים ולהכין תכניות שיקום לאסירים ולהפעילן לאחר שחרורם על מנת לשלבם מחדש בקהילה. רש"א מופקדת על שיקומם של אסירים משוחררים בשחרור מוקדם ואסירים אחרי מאסר מלא – כאחד.

טרם מועד השלמת שני שליש ממאסרם, נציגי רש"א בוחנים את התאמתם לתכנית שיקום של האסירים בבתי הכלא, זאת על ידי יועצים בפריסה ארצית בכל בתי הכלא ובאמצעות תבחינים אחידים. עבור אסיר שנמצא מתאים לשיקום נבנית תכנית שיקום ופיקוח המותאמת למאפייניו ולצרכיו הקרימינולוגיים, וזו מוצגת בפני ועדת השחרורים. בשנת 2024 נעשו הערכות התאמה ל-5,501 אסירים, גידול של 5% בהשוואה ל-2023. עבור 45% מהאסירים שהתאמתם נבדקה התקבלה המלצה לשיקום. הסיכויים לקבלת המלצה לשיקום גבוהה בקרב אסירים שמשחרורים ממאסרם הראשון, בקרב נשואים לעומת רווקים וגרושים ובקרב אסירים עם עבירות מרמה, נשק וסמים. הסיכויים קטנים יותר עבור אסירים מבוגרים מגיל 50 ובקרב אסירים עם עבירות אלימות במשפחה ועבירות מין.

בשנת 2024 טופלו ופוקחו ברשות לשיקום האסיר 3,646 אסירים משוחררים. 45% מהם היו בפיקוח אחרי מאסר רגיל ו-9% אחרי מאסר קצר. 11% המשיכו בטיפול אחרי השלמת תקופת הפיקוח ו-21% היו אחרי מאסר מלא. 11% היו עברייני מין בצו פיקוח ו-3% נמצאו עדיין בכלא לקראת שחרור. בהשוואה לשנת 2023, חלה ב-2024 ירידה של 8% במספר המטופלים המפוקחים ועלייה של 16% במספר המטופלים הוולונטריים (אחרי מאסר מלא ואחרי השלמת תקופת הפיקוח). במבט לאורך השנים, בשנת 2024 נרשמה יציבות במספר המטופלים בהשוואה ל-2023, זאת לאחר ירידה בהשוואה לתחילת העשור. הסיבה הבולטת לירידה במספר המטופלים בפיקוח היא השיעור ההולך וגדל של אסירים שמוותרים על הליך השחרור המוקדם, בגלל הפער הקטן בין תאריך השחרור המוקדם לשחרור הרגיל, זאת בשל קיצור ניכר בתקופת המאסר (שחרור מנהלי) לאור הצפיפות בבתי הכלא.

הטיפול והשיקום של המטופלים נעשה בשלושת המחוזות: הדרום, המרכז והצפון – החולשים על תשעה מרחבים גאוגרפיים. השיקום של מרבית האסירים המשוחררים נעשה במרחבים ושל האוכלוסיות המיוחדות, כגון נשים ונוער וצעירים – במסגרת המחוז. הפעילות בכלא כוללת בדיקות התאמה והכנת אסירים לשחרור. בנוסף מתקיימים שיתופי פעולה ותיאומים עם גורמים הקשורים לשחרור: שירות בתי הסוהר (שב"ס) סגוריה ציבורית, פרקליטות וועדות השחרורים. הפעילות בקהילה כוללת טיפולים פרטניים, טיפולים קבוצתיים, ליווי והכשרה תעסוקתית ומיציא זכויות וטיפול בחובות שרובצים על אסירים משוחררים רבים. העבודה של המחוזות והמרחבים נעשית תוך כדי שיתופי פעולה רבים עם גורמים ברשויות המקומיות ובמיוחד עם המחלקות לשירותים חברתיים ועם גופים המשפיעים על שיקום האסיר, כגון: הביטוח הלאומי, מנהל של"מ במשרד הרווחה, ועדות סל שיקום במשרד הבריאות ועמותות לסיוע. בשנים האחרונות גברה המודעות לחשיבות המשפחה להצלחת השיקום ובעקבות כך תכניות רבות מופנות לחיזוק הזוגיות והתא המשפחתי, להעצמת אשת האסיר ולהעשרת ילדיו (כולל פרויקט פר"ח שבמסגרתו משמש סטודנט מעין אח בוגר לילדו של האסיר). לפעילות השיקום והטיפול מסייעים סטודנטים לעבודה סוציאלית ולקרימינולוגיה ומתנדבים בתחומים מגוונים. הפעילות בשנת 2024 התקיימה בצל מלחמת "חרבות ברזל" שהתאפיינה בהיעדרות עובדים בשל שירות מילואים, בפינוי של עובדים ומטופלים וכן באובדן ובמתח שחו עובדים ומטופלים כאחד. כל אלה הפרו את השגרה החיונית לצמיחה שיקומית.

מעריך המסגרות

מעריך המסגרות של רש"א צמח בשנים האחרונות והוא מונה כיום תשע מסגרות, כאשר בארבע מהן יש מרכז יום. המסגרות נועדו לתת מענה הוליסטי ואינטנסיבי לאוכלוסיות הקצה בקרב האסירים המשוחררים, כאלו אשר אין אפשרות לשקמם בקהילת המוצא. המסגרות מאופיינות ברמת פיקוח גבוהה במתכונת של 24/7 יחד עם מעריך טיפולי ושיקומי מקיף במסגרת ביתית עוטפת. כל אחת מהמסגרות מחזיקה בתחומה הייחודי בגוף ידע מקצועי, כגון טיפול בבעלי רקע של אלימות במשפחה וטיפול במכורים. מסגרות ייחודיות מיועדות לנשים, לנוער וצעירים ולבעלי רקע תורני. סך המטופלים במעריך המסגרות בשנת 2024 עמד על 610 אסירים משוחררים ובני משפחה, גידול של 8% בהשוואה לשנת 2023. במספר דיירי ההוסטלים חלה ב-2024 עלייה של 3% לעומת 2023. דיירי ההוסטלים נתונים בסדר יום קפדני הכולל יציאה לעבודה, השתתפות בניהול משק הבית והשתתפות בקבוצות טיפוליות מעמיקות ובפעילות פנאי והפגה. הדיירים מקבלים סיוע במיציאת זכויות ובטיפול בחובות ולומדים התנהלות כלכלית אחראית. משך הטיפול הוא שנה ותשעה חודשים, מתוכם תשעה חודשים ראשונים אינטנסיביים של מגורים בהוסטל ושנה נוספת של מעקב, שבה הדיירים שוכרים דירה באופן עצמאי בסמיכות להוסטל. מסגרת ההוסטל מספקת מענה כולל ומקיף לצורכי האסיר המשוחרר ומקנה לו מגוון כלים הדרושים להתמודדות עם דרישות החיים הנורמטיביים. בהוסטל מופעלות התערבויות טיפוליות רבות הנוגעות למשפחת האסיר, בדגש על ילדיו. בהיותו מסגרת ביתית, ניתן בהוסטל דגש על יחס אישי, על אינטימיות ועל שחזור מסגרת המשפחה הראשונית.

תחומים

עולם התוכן המקצועי מתנהל ברש"א באמצעות תחומים. **בתחום כלא וקהילה** מגובשות תורות הפעלה ומפותחים כלים. כך מפותחות לומדות להנחלת הידע לעובדים, נערכים ימי אוריינטציה לעובדים חדשים ונערכות השתלמויות וימי עיון לעובדים. התחום גם יוזם ומשתתף בפעילות לקידום נהלים ותורות בתחומים משותפים עם גורמים מקצועיים במשרד הרווחה, במשרד הבריאות ובשב"ס, כמו למשל: הערכת מסוכנות וטיפול באסירים עם רקע באלימות במשפחה וקידום פתרונות לאסירים משוחררים דרי רחוב. התחום גם עוסק בטיוב העבודה עם גופים משיקים כגון שב"ס ומשטרת ישראל. הפיקוח האלקטרוני של האסירים המשוחררים מנוהל באמצעות התחום בשיתוף פעולה עם יחידת מעוז של שב"ס. בשנת 2024 היו בפיקוח אלקטרוני 801 אסירים משוחררים, גידול של 18% בהשוואה לשנה הקודמת, המשלים לגידול של 82% משנת 2021. בזמן נתון היו בפיקוח אלקטרוני בממוצע 397 אסירים משוחררים, גידול של 13% בהשוואה ל-2023. משך תקופת הפיקוח באיזוק הממוצעת שהוטלה על אסיר משוחרר הייתה 14 חודשים; כשני שלישי מהמפוקחים הם עברייני נשק, אלימות וסמים.

תחום התעסוקה ברש"א נותן מענה ייחודי למגוון אוכלוסיית האסירים המשוחררים ופעילותו מכוונת לשמור על ערכים חברתיים מוגנים לצד מיצוי הפוטנציאל התעסוקתי של האסיר ולשילובו כאזרח יצרני המנהל אורח חיים נורמטיבי. המענה כולל ליווי והשמה תעסוקתיים תוך כדי מתן דגש לאופק תעסוקתי יציב ולמוביליות תעסוקתית. בשנת 2024 היו 1,958 אסירים משוחררים בליווי ובפיקוח תעסוקתי, גידול של 9% בהשוואה לשנה הקודמת. מענה ייחודי ניתן לנשים ולנוער וצעירים. גיוס מעסיקים היא משימה שהתחום מתמודד עמה ולאורך השנים נרכש ידע כיצד לגייס מעסיקים שותפים לשיקום אסירים. בשנים האחרונות יצר התחום מאגר מעסיקים במערכת הליבה הארגונית. במרכזי התעסוקה שהוקמו במחוזות משפריס האסירים המשוחררים את מיומנות חיפוש העבודה שלהם ורוכשים כלים להתנהלות נכונה בשוק העבודה. השנה גדל היקף המטופלים הזוכים בהכשרה מקצועית ובלומדים.

תחום השיקום התורני מצוי בפריסה ארצית ומעניק מענים במחוזות השונים. עובדי התחום הם עו"סים בהכשרתם ובעלי יכולת לשלב אוריינטציה תורנית עם טיפול מקצועי. בארגז הכלים של השיקום התורני נעשה שימוש בכלי עבודה סוציאליים לצד כלי עבודה הלקוחים מהמסורת התורנית וממחשבת ישראל.

בתחום נוער וצעירים מטופלים נערים וצעירים עד גיל 21. רבים מהם נשפטו בגין עבירות חמורות, הם בעלי צרכים מורכבים, נמצאים בסיכון גבוה לעצמם ולסביבתם, ומתקשים לקחת אחריות למעשיהם. רובם מוכרים למערכות הרווחה מגיל צעיר מבלי שהצליחו להיתרם מהמענים שהוצעו להם. הטיפול בנוער וצעירים נעשה בארבעה מרכזים הפרוסים ברחבי הארץ – מרכזי שוש"ן – ובאחד מן המרכזים יש גם מסגרת לינה (הוסטל). בשנת 2024 טופלו ביחידת נוער וצעירים של רש"א 292 מטופלים, ירידה של 9% בהשוואה לשנה הקודמת. 70% מהמטופלים היו לא יהודים ושלושה רבעים מהמטופלים נכלאו בגין עבירות אלימות, נשק או סמים. בדומה למגמה בקרב כלל האסירים, גם בתחום נוער וצעירים נרשמה בשנת 2024 ירידה של ממש במספר המטופלים בפיקוח ועלייה במספרם של המטופלים אחרי מאסר מלא. הטיפול בנוער וצעירים נותן דגש ללימודים והכשרות מקצועיות, ללימוד עברית עבור מטופלים מהחברה הערבית ולטיפול בטרומה שמאפיינת רבים מן המטופלים.

תחום הנשים מיועד לאוכלוסייה קטנה וייחודית, המונה פחות משני אחוזים מאוכלוסיית כלל האסירים, אך מאופיינת במצוקות ייחודיות וקשות. רוב הנשים המטופלות סבלו מהתעללויות בילדותן ובגרותן ומתמודדות עם פוסט טראומה מורכבת הנותנת את אותותיה בכל מערכות חייהן. מעל 60% מהאסירות הן אימהות חד הוריות לילדים קטינים והפרידה הכפויה מהילדים במהלך המאסר החריפה את המצוקה ומקשה על ריפוי ושיקום גם לאחר השחרור. תפיסת העבודה של התחום היא הומנית ומכוונת טראומה ובמסגרתה השאיפה לבנות לכלל האסירות תכנית שיקום בקהילה, תוך כדי שימוש בפרקטיקות מודעות עוני והעמקת הטיפול באישה ובמשפחתה באמצעות ייצוג, סגור, תיווך וליווי בכל מערכות החיים וסיוע במימוש זכויותיהן החברתיות והכלכליות. ליווי האסירה על ידי התחום מתחיל בכלא כאשר, תוך כדי שיתוף פעולה עם סגל "נווה תרצה", מאותרות נשים לקראת שחרור, נערכים כנסים לקראת שחרור ומתקיימות קבוצות הכנה לשחרור. פרויקט ייחודי בכלא הוא קבוצת אימהות וילדיהן (המשותפת עם שב"ס), שבה נפגשות אסירות אימהות עם הילדים במתכונת ביקור פתוח ובעקבות הביקור מתקיימת קבוצה לעיבוד החוויה. הטיפול בנשים נעשה בארבע יחידות אזוריות, כאשר באחת מהן פועל הוסטל לנשים. הפעילות בתחום הנשים נותנת דגש על ליווי פסיכיאטרי, הטבת הקשר האימהי ותעסוקה. בשנת 2024 טופלו בתחום אסירות משוחררות 122 נשים, ירידה של 17% בהשוואה לשנה הקודמת. הירידה במספר המטופלות הייתה חדה בהיקף המטופלות המפוקחות ומתונה בהיקף המטופלות הוולונטריות (ממשיכות אחרי פיקוח ואחרי מאסר מלא).

תחום עבריינות מין מופקד על ביצוע ופיקוח על תכניות השיקום המונע שנקבעו בבתי המשפט, כאשר בעל התפקיד האמון על פי חוק על ההערכה והטיפול בעברייני מין הוא גמ"מ (גורם מקצועי מתאם). בשנת 2024 נערכו בסה"כ 465 בדיקות התאמה לתכניות לשיקום מונע, ירידה של 6% בהשוואה לשנה הקודמת. בבתי הסוהר התקיימו 288 בדיקות התאמה, 3% פחות מהשנה הקודמת; במסגרת זו הפיקוח התקיימו 177 בדיקות התאמה, ירידה של 10% בהשוואה לשנה הקודמת. בבדיקות ההתאמה בכלא נמצאו 22% מהנבדקים מתאימים לטיפול ובבדיקות ההתאמה בצו פיקוח נמצאו 66% מתאימים לטיפול. בשנת 2024 טופלו ברש"א או בפיקוחה 390 עברייני מין, עלייה של 2% בהשוואה לשנה הקודמת. מרבית עברייני המין שבפיקוח התחום מטופלים במרכזים לטיפול מונע הפועלים ברישוי משרד הרווחה ופרוסים ברחבי הארץ ומיעוטם מטופלים על ידי רש"א. הכנת תכניות השיקום נעשית בשיתוף פעולה עם בתי המשפט והפיקוח על

עברייני המין נעשה בשיתוף פעולה עם יחידת צור של שב"ס.

תחום פניות הציבור וסיוע לאסיר עוזר לאסירים משוחררים למצות את זכויותיהם ולטפל בחובות שהם צברו. החובות שרובצים על אסירים רבים מהווים חסם מרכזי בתהליך השיקום והאיום המתמיד מפני נושים מעכבים מיקוד בשינוי עצמי ובצמיחה אישית. באמצעות ממוני הסיוע הפרוסים במחוזות, מקיים התחום שיתופי פעולה עם גופי האכיפה והגבייה במדינת ישראל לשם הסדרי פריסת חובות והפחתת ריביות וקנסות. עובדי התחום פונים לגורמים ממשלתיים ועסקיים על מנת להימנע מצווי פינוי וממאסר כתוצאה מאי עמידה בתשלום חובות. בנוסף, דואג התחום למיצוי זכויות האסירים המשוחררים באמצעות שיתוף פעולה עם גופים כגון: משרד השיכון לסיוע בדיור ובשכ"ד, האגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים, הסנגוריה הציבורית והמוסד לביטוח לאומי. בשנת 2024 טופלו בכלל מחוזות רש"א 1,041 תיקים של 599 מטופלים עם מגוון חובות וצרכים שדרשו מיומנויות מיצוי זכויות של הממונות לסיוע האסיר. סך החובות שטופלו עלה על 113 מיליון ש"ח.

פעילות נוספת

מעבר לנעשה בתחומים, מתקיימת ברש"א פעילות נוספת שנועדה להגיב לצרכים מתחדשים ולתרום לפיתוח הארגון.

חברה ערבית: לצד האתגרים והחסמים שאיתם מתמודדים כלל האסירים המשוחררים, אסירים משוחררים מהחברה הערבית מתמודדים עם אתגרים ייחודיים כגון מיעוט מסגרות שיקומיות עם רגישות לשונות תרבותית ושפתית, מיעוט בשירותי שיקום ברשויות המקומיות, אתגרים תעסוקתיים מועצמים בשל היעדר שליטה בשפה העברית וכן חסמי אמון כלפי מערכות המדינה. בשנת 2024 המשיכה רש"א את השתתפותה באופן פעיל במימוש החלטת הממשלה 549 "תכנית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית 2022-2026". מטרת התכנית היא לסייע לאסירים משוחררים להשתלב חזרה בחברה באמצעות מתן מענים הוליסטיים ומקיפים. התכנית שואפת להגדלת מספרם של המשוחררים הערבים הפונים לשיקום מרצונם החופשי, באמצעות התאמתם, הנגשתם והרחבתם של המענים הקיימים הניתנים היום למשוחררים. במסגרת זו ניתן מענה מוגבר בטיפול חובות אסירים, בחיזוק התא המשפחתי, בתעסוקה, ובשיפור מיומנות בשפה העברית ובאוריינות דיגיטלית. בנוסף ניתן סיוע כספי ישיר באמצעות סלי סיוע.

בריאות הנפש ומוגבלויות: בקרב אסירים משוחררים יש מספר לא זניח של מתמודדי נפש ובעלי מוגבלויות. עם זאת, לאורך השנים לא נבנו לאוכלוסיות אלו תכניות מותאמות ומספקות, הכוללות מענים של משרד הרווחה ושל משרד הבריאות, ועקב כך רובם נמצאו לא מתאימים לתכניות שיקום. בעקבות הבנת הצורך והפערים במענים, מצאה רש"א שיש חשיבות גבוהה להכיר באופן מעמיק את האוכלוסיות האלה ולהתאים עבורן תכניות שיקום הוליסטיות, אשר מאגדות מענים מגוונים. התחום החדש שהוקם ברש"א יהיה אמון על הבניית תהליכי עבודה משותפים עם שב"ס, משרד הבריאות, משרד הרווחה והביטוח הלאומי. בשנת 2024 נעשו בעיקר פעולות של היכרות עם שירותים של מנהל המוגבלויות במשרד הרווחה ושל סל שיקום במשרד הבריאות.

מחקר: רש"א מייחסת חשיבות עליונה להנחלתה של מדיניות מבוססת עובדות, שמטרתה לזהות את תכניות הטיפול האפקטיביות והיעילות ביותר, שיביאו לידי מימוש מיטבי את ההשקעה הציבורית בשיקום אסירים. לשם ביסוסה של מדיניות זאת, מחלקת המחקר יוזמת ומבצעת מחקרים בתחומי הליבה של פעילות הארגון וכן מסייעת לתחומים ולמחוזות באיתור חומר מקצועי ובאיסוף ובניתוח נתוני פעילות. בנוסף, מעודדת

הרשות באמצעות המחלקה מחקרים של גורמי אקדמיה במגוון רחב של נושאים הרלוונטיים לתחום שיקום אסירים. המחקרים המרכזיים בשנת 2024 היו: מחקר הערכה של פיתוח תהליכי עבודה ברש"א, מחקר הערכה של הטיפול הקבוצתי של רש"א בעברייני מין, מחקר הערכה של קבוצות טיפול ברש"א וניתוח תמורות בשימוש בפיקוח אלקטרוני עבור אסירים משוחררים.

הדרכה והשתלמויות: ההדרכה ברש"א נועדה להעניק תמיכה מקצועית, להטמיע את עקרונות השיקום ולהעמיק את הידע והמיומנויות של העובדים בתפקידים השונים. במהלך השנים, תחום ההדרכה הפך לדומיננטי, עם דגש על הכשרות מקצועיות, קורסים, השתלמויות וימי עיון. בשנים האחרונות התרחב מערך ההדרכה, תוך כדי שימת דגש על הקצאת זמן ומשאבים לפיתוח ראייה רחבה, לשיתוף פעולה בהליכי העבודה במטה, ולפיתוח הכשרות פנימיות לעובדים בעזרת כוח אדם פנימי וחיצוני. בשנת 2024 התקיימו 18 קבוצות הדרכה ברמה ארצית בתדירות של כחודש, זאת בנוסף למפגשי אוריינטציה לעובדים חדשים, למפגשי סטודנטים ולהדרכות בתחומים השונים (נוער וצעירים, נשים, עבריינות מין ועוד). התחום גם יוזם ומוציא לפועל קורסים, השתלמויות וימי עיון.

מטה

המטה ברש"א מצומצם בגודלו אך חולש על תחומי עיסוק מגוונים שנועדו ליצור מעטפת מקצועית ויעילה שתסייע למימוש הייעוד של הארגון.

משאבי אנוש: בסוף 2024 עבדו ברש"א 197 עובדים. 81% מעובדי רש"א הם נשים. 85% מהעובדים הם בעלי השכלה אקדמית, מחציתם בעלי תואר שני או שלישי. לאור מלחמת "חרבות ברזל", השנה הייתה מאתגרת במיוחד ונעשה מאמץ לקיים פעילויות לרווחה העובדים.

מחלקת בנא"ם אחראית על כלל התפעול הלוגיסטי של רש"א (אחזקה, התקשרויות ורכישות, בטיחות, גהות וביטחון) בכל אתרי הרשות וכן על תפעול, אחזקה ופיתוח של תשתיות מחשוב ומערכות מידע. בשנת 2024 נעשתה פעילות מיוחדת של השלמת הצטיידות של אמצעי אבטחה, גריטה וביעור של ציוד לא תקין ומסמכים, וכן עדכון וחידוש ביטוחים וכתיבת נהלים בתחום הרכב ואבטחת המידע. בתחום מערכות המידע נעשה שדרוג של תשתיות התקשורת ושל מערכת המידע של הארגון (מערכת הליבה) ונפתח ערוץ תקשורת ישיר בין הרשות לבין המשטרה והמרשם הפלילי. כמו כן נעשו התקשרויות עם חברות לאבטחת מידע ומערכות מחשוב ונכתבו נהלים חדשים שמגדירים את מדיניות הגישה למערכות ופרטיות המידע.

הלשכה המשפטית מלווה את התהליכים הארגוניים ובכללם הרחבת שירותים ומסגרות ותהליכי מחשוב ואבטחת מידע בהתאם לדרישות החוק. הלשכה המשפטית מנהלת שיח שוטף עם גורמי מדינה והסתדרות בנושא תקנים, שכר עובדים והסכמים קיבוציים ומרכזת את העבודה על ההסכמים והמכרזים של נותני שירותים. הלשכה גם נותנת מענה לפניית באי כוח אסירים בנושאים משפטיים. מאמץ מיוחד נעשה לקידום חוק הרשות לשיקום האסיר החדש, אשר יהיה בו להשפיע על פעילותה של הרשות.

רש"אקול הוא מוקד פניות של אסירים משוחררים, משפחות אסירים, עורכי דין, עו"סים, גורמים טיפוליים נוספים, מתנדבים ומעסיקים. המוקד פעיל 24/7 ומטרתו לטפל בפניות בצורה אדיבה ויעילה, תוך כדי שיתוף פעולה עם מנהלי רש"א והעובדים הרלוונטיים. מספר הפניות ב-2024 עמד על 523 פניות. האוכלוסייה העיקרית הפונה לרש"אקול הינה אוכלוסיית האסירים המשוחררים לאחר מאסר מלא – 25% מכלל הפניות. כמו כן, 20% מהפונים היו בני משפחת האסיר ו-17% היו אסירים בפיקוח.

פרק ראשון: רקע

הבסיס החוקי לפעולת הרשות לשיקום האסיר

הרשות לשיקום האסיר (רש"א) היא תאגיד ממשלתי הפועל מכוח חוק הרשות לשיקום האסיר, התשמ"ג-1983. השר האחראי למימוש החוק הוא שר הרווחה והביטחון החברתי.

להלן החוקים המתווים את פעילותה של הרשות לשיקום האסיר:

- חוק הרשות לשיקום האסיר, התשמ"ג-1983.
- חוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001.
- חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006.
- חוק פיקוח אלקטרוני על עצור ועל אסיר משוחרר על-תנאי (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2014.

תפקידי הרשות לשיקום האסיר

- לגבש מדיניות שיקום לאסירים
- להכין תכניות שיקום לאסירים ולהפעילן לאחר שחרורם
- לפעול לקליטת אסירים ולשיקומם בקהילה
- ליזום הקמתם ופיתוחם של שירותי עזר לשיקום האסיר
- לסייע למשפחות האסירים בעת המאסר ולאחריו
- לתאם בין משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות וגופים אחרים בנושאים הקשורים לשיקום האסיר
- לעודד פעילות התנדבותית בקרב יחידים וגופים
- לפקח על גופים מתנדבים העוסקים בשיקום האסיר
- להציע חקיקה וליזום מחקרים
- לפעול להגברת המודעות הציבורית לנושא שיקום האסיר

חזון הרשות לשיקום האסיר: **מתן הזדמנות שיקום לכל אסיר בר שיקום**

פרק שני: הערכות התאמה של אסירים לקראת השחרור

על פי חוק שחרור על תנאי ממאסר התשס"א-2001, נציגי הרשות לשיקום האסיר בוחנים את התאמתם לתכניות שיקום של האסירים בבתי הכלא, החל מחצי שנה ולא יאוחר משלושה חודשים טרם מועד השלמת שני שליש ממאסרם. לשם כך, הציבה הרשות יועצים בפריסה ארצית בכל בתי הכלא.

יועצי רש"א בבתי הכלא מראיינים את האסירים לשם הערכת התאמתם לתכנית שיקום בפיקוח רש"א, ומכינים בענייניו של כל אסיר חוות דעת מקצועית ומקיפה, המועברת לוועדת השחרורים. התהליך מתבצע בשיתוף פעולה ובהתייעצות עם עו"ס שב"ס ולאחר שהתקבלו כל חוות הדעת בענייניו של האסיר מטעם הגופים הבאים: שב"ס, מב"ן (מרכז בריאות הנפש לאסירים), ועדות מקצועיות בין-משרדיות וגורמים רלוונטיים נוספים. בנוסף, מקיימים יועצי הכלא פעילויות הכנה לקראת השחרור, הכוללות קבוצות וסדנאות הכנה לקראת השחרור וסדנאות תעסוקה.

עבור אסיר שנמצא מתאים לשיקום, מגובשת על ידי רכזי השיקום (ומאושרת על ידי מפקחי השיקום המחוזיים) תכנית שיקום המותאמת למאפייניו ולצרכיו הקרימינולוגיים. התכנית מוגשת לוועדת השחרורים הדנה בבקשתו של האסיר לשחרור מוקדם במעמד האסיר ועורך דינו ובמעמד בא כוח המדינה, והיא מהווה רכיב חשוב בהחלטת הוועדה לגבי בקשת השחרור המוקדם.

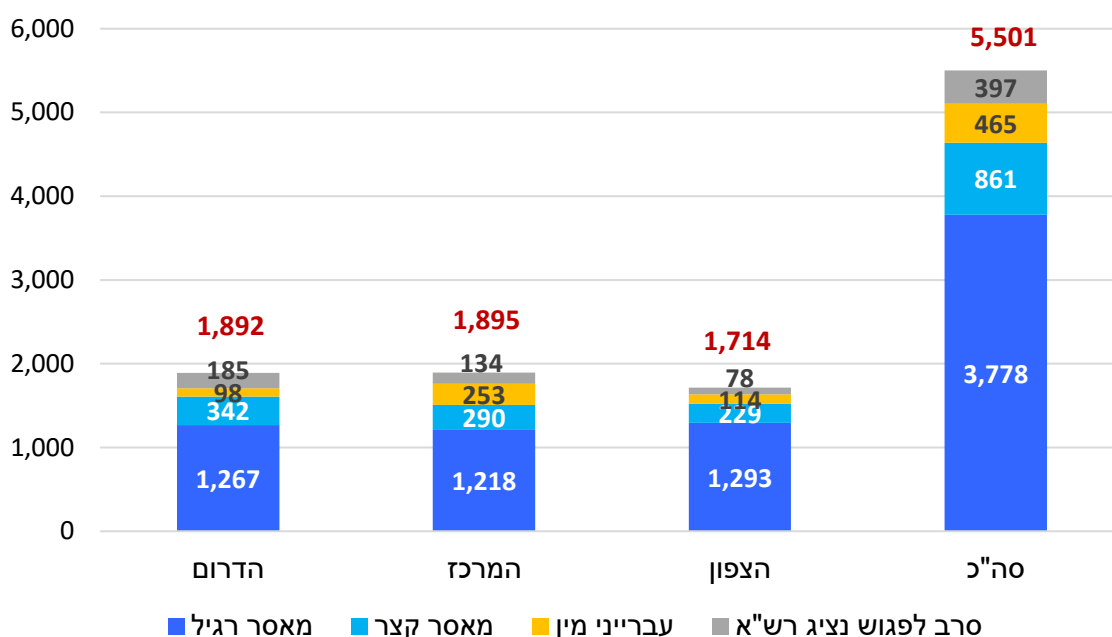
אם הוועדה החליטה על שחרורו המוקדם של האסיר, הוא מחויב לעמוד בכל התנאים והמגבלות אשר הושטו עליו על ידי ועדת השחרורים מתוקף היותו אסיר משוחרר ברישיון, ובכללם תכנית השיקום של רש"א. במקרה שהאסיר מפר את תנאי השחרור, רש"א מחויבת לדווח על כך באופן מידי לוועדת השחרורים, ובסמכותה אף להגיש בקשה להפקעת רישיונו של האסיר ולהחזרתו לכלא להמשך נשיאת מאסרו.

הערכות התאמה נעשות גם עבור עברייני מין בקהילה ששחררו לאחר מאסר מלא, וזאת במסגרת צו הפיקוח. כמו כן, נעשות הערכות התאמה עבור אסירים במאסרים קצרים (עד שנת מאסר), בין אם על סמך המידע שמועבר על ידי יחידת השחרור ממאסרים קצרים בשב"ס ובין אם באמצעות ריאיון אישי (תלוי בתקופת הזמן שנותרה עד למועד הדיון).

היקף הערכות ההתאמה לאסירים

בתרשים 1 מוצגת התפלגות הערכות ההתאמה עבור אסירים לפי סוג המאסר או האוכלוסייה. **בשנת 2024 נעשו הערכות התאמה ל-5,501 אסירים.** כשני שליש מההערכות נעשו בבתי הסוהר: אלה, דקל, חרמון, מעשיהו, צלמון וכרמל.

תרשים 1: מס' הערכות התאמה, לפי סוג המאסר או האוכלוסייה ולפי מחוז (שנת 2024)

בהשוואה ל-2023, בשנת 2024 היה גידול של 5% במספר הערכות התאמה. בהערכות התאמה במאסרים רגילים נרשם גידול של 12% ובמאסרים הקצרים נרשמה ירידה של 12% המשלימה לירידה של 25% במהלך השנתיים האחרונות. ירידה קלה נרשמה במספר הערכות ההתאמה לעברייני מין (6%). במחוז הדרום נרשם גידול של 21%, במחוז הצפון גידול של 4% ובמחוז המרכז נרשמה ירידה של 6%.

אחוז האסירים שנמצאו מתאימים לשיקום עמד על 45.4%, שיעור זהה לשיעור בשנת 2023 (45.0%).

מאפייני האסירים שעבורם נעשו הערכות התאמה ושיעור ההתאמה

98% מבין האסירים שנעשתה עבורם הערכת התאמה לשיקום היו גברים ו-2% נשים. 44% מהגברים ו-60% מהנשים נמצאו מתאימים לשיקום.

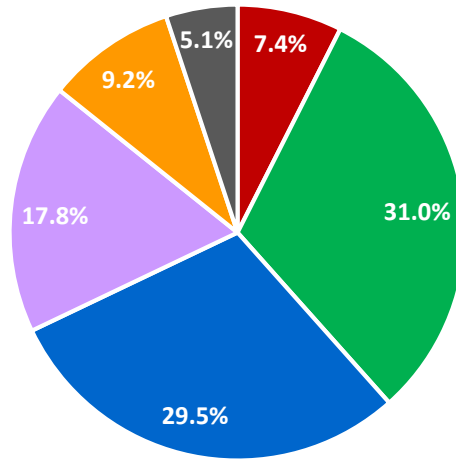
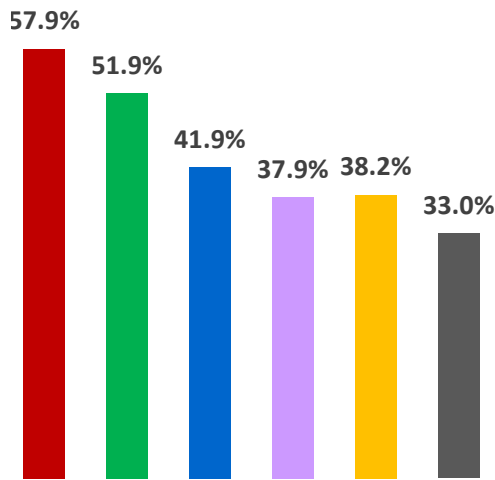
47% מהאסירים היו יהודים ו-53% לא יהודים (97% מהם ערבים). 40% מהיהודים ו-49% מהלא יהודים נמצאו מתאימים לשיקום.

בתרשים 2 מוצג אחוז האסירים לפי קבוצת גיל ושיעור ההתאמה לשיקום של כל קבוצת גיל.

תרשים 2: התפלגות האסירים ושיעור המתאימים לשיקום לפי קבוצת גיל (שנת 2024)

אחוז המתאימים לשיקום

התפלגות האסירים

■ עד 21 ■ 22-29 ■ 30-39 ■ 40-49 ■ 50-59 ■ +60

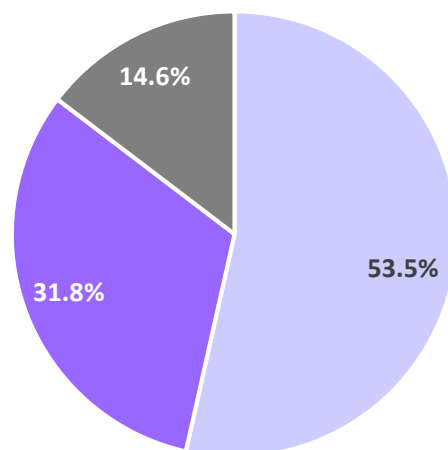
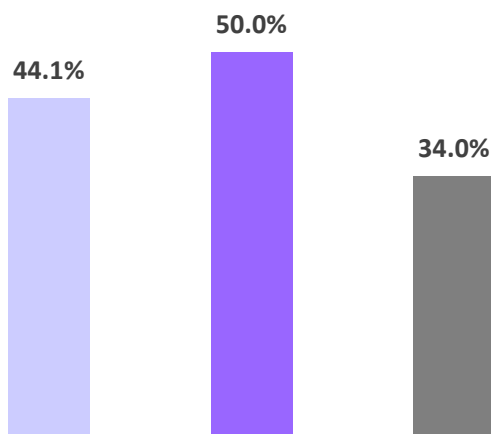
קרוב לארבעים אחוזים מהאסירים שנבדקה התאמתם לשיקום היו בני פחות מגיל 30 ויותר מארבעים אחוזים היו בגילים 30-49; 14% היו בני 50 או יותר. ההתאמה לשיקום הלכה וקטנה ככל שהגיל עלה.

בתרשים 3 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א ושיעור ההתאמה לפי קטגוריית המצב המשפחתי של האסיר.

תרשים 3: התפלגות האסירים ושיעור המתאימים לשיקום לפי מצב משפחתי (שנת 2024)

אחוז המתאימים לשיקום

התפלגות האסירים

■ רווק ■ נשוי/בזוגיות ■ גרוש/פרוד/אלמן

שיעור האסירים הרווקים שנבדקה התאמתם לשיקום עמד על יותר ממחצית האסירים שנבדקו, כשליש היו נשואים או בזוגיות והיתר גרושים, פרודים או אלמנים. שיעור ההתאמה הגבוה ביותר נמצא בקרב הנשואים (50%) והנמוך ביותר בקרב הגרושים/פרודים/אלמנים (34%).

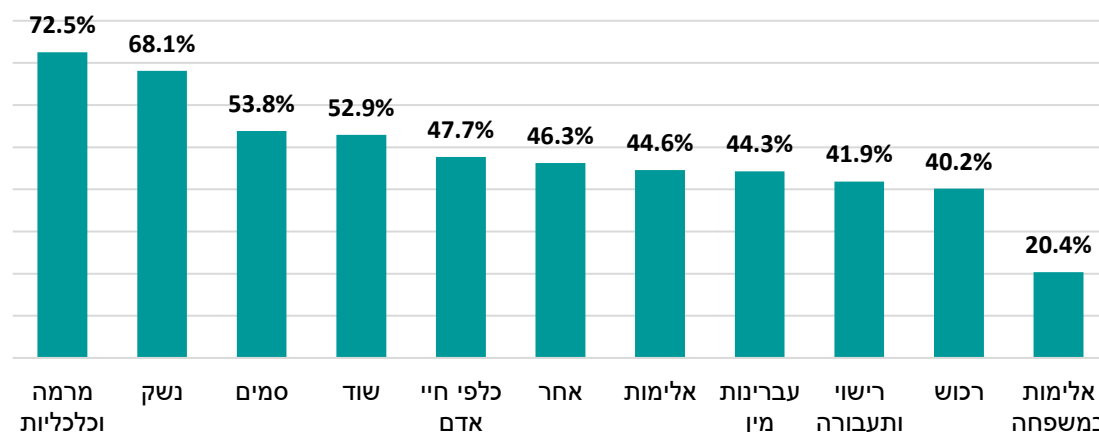
בתרשים 4 מוצגת התפלגות המטופלים ברשי"א ושיעור ההתאמה – לפי סוג העבירה הראשית במאסר האחרון.

תרשים 4: התפלגות האסירים ושיעור המתאימים לשיקום לפי סוג העבירה הראשית (שנת 2024)

התפלגות האסירים

סוג העבירה	אחוז אסירים
אלימות	18.2%
סמים	12.9%
אלימות במשפחה	12.6%
רישוי ותעבורה	12.5%
נשק	12.1%
רכוש	11.4%
עבריינות מין	9.9%
כלפי חיי אדם	3.6%
מרמה וכלכליות	3.1%
שוד	2.1%
אחר	1.7%
סה"כ	100.0%

אחוז המתאימים לשיקום

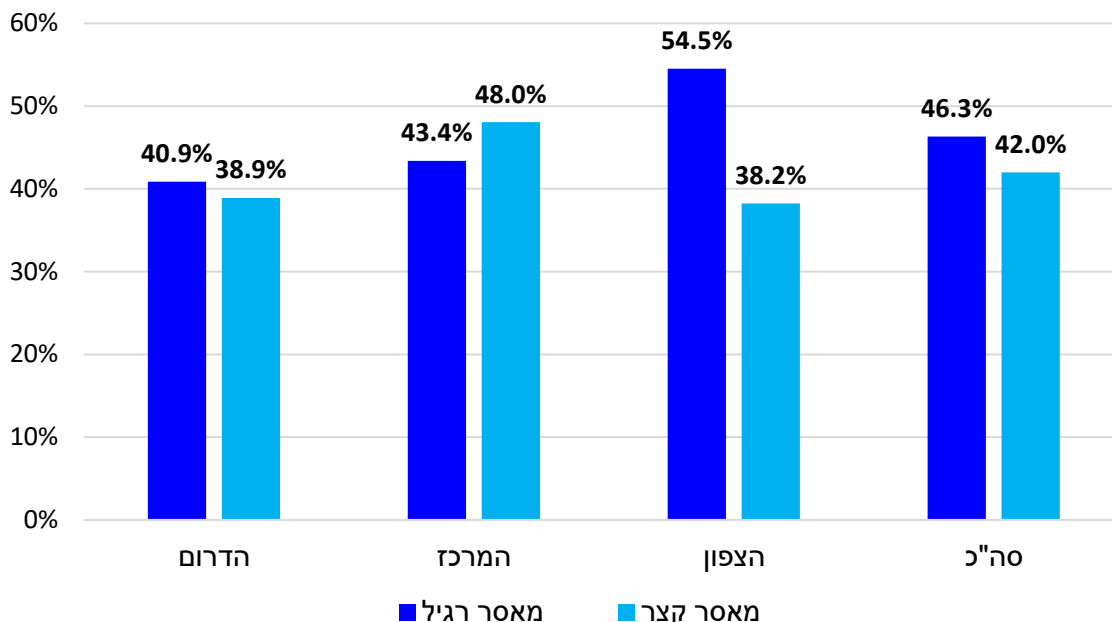

העבירה השכיחה ביותר של אסירים שהתאמתם נבדקה הייתה אלימות (18%) ואחריה סמים, אלימות במשפחה, רישוי ותעבורה ונשק (כולם 12%-13%). שיעור ההתאמה הגבוה ביותר התקבל עבור אסירים עם

עבירות מרמה וכלכליות (73%) ועם עבירות נשק (68%). שיעור ההתאמה הנמוך ביותר, ובפער גדול לעומת יתר סוגי העבירה, התקבל עבור אסירים עם עבירות אלימות במשפחה (20%).

בתרשים 5 מוצג אחוז ההתאמה לפי סוג המאסר ולפי מחוז. בדיקת ההתאמה של אסיר במאסר רגיל נעשית במפגש פנים-אל-פנים ושל אסיר במאסר קצר נעשית לרוב באמצעות בדיקת מסמכים הנוגעים לאסיר.

תרשים 5: שיעור ההתאמה עבור אסירים אחרי מאסר רגיל ומאסר קצר, לפי מחוז (שנת 2024)

אחוז ההתאמה לשיקום של אסירים אחרי מאסר רגיל (46%) גבוה משל מאסר קצר (42%). במחוז הצפון אחוז ההתאמה במאסרים רגילים גבוה משל יתר המחוזות ובמחוז המרכז אחוז ההתאמה במאסרים קצרים גבוה משל יתר המחוזות. בהשוואה לשנת 2023, נרשמה בשנת 2024 התייצבות בשיעור ההתאמה (לאחר ירידה שחלה בשנת 2023 לעומת השנים הקודמות).

מאפייני האסירים הקשורים להתאמה לשיקום

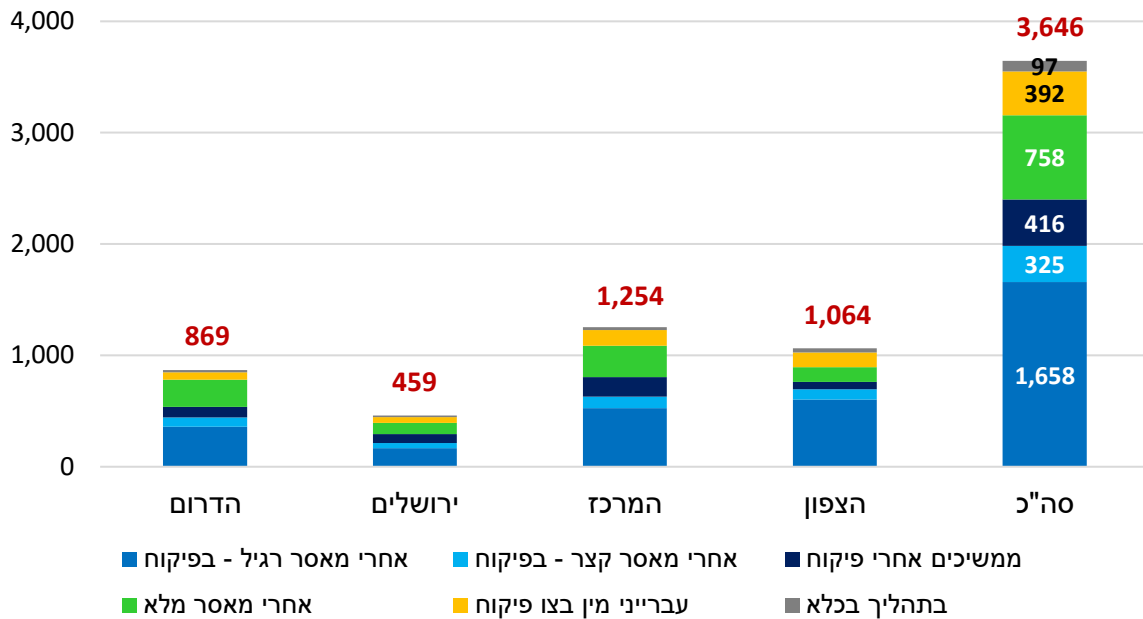
על מנת לבחון האם לקביעת יועץ הכלא על התאמת האסיר לשיקום יש קשר למאפייני האסירים – ערכנו ניתוח רב-משטני מסוג רגרסיה לוגיסטית (הממצאים המספריים אינם מוצגים כאן). המאפיינים שבדקנו הם: מגדר, גיל, מצב משפחתי, דת-לאום, מספר מאסרים, משך המאסר האחרון וסוג העבירה. תוצאות הניתוח מלמדות שלאסירים **נשואים** (לעומת רווקים או גרושים) ולאילו שהם **לראשונה במאסר** (לעומת רצידיביסטים) סיכויים גבוהים יותר ברמת מובהקות סטטיסטית לקבל הערכה חיובית להתאמה לשיקום. לעומת זאת, לאסירים **מגיל 50** (לעומת יתר קבוצות הגיל) יש סיכויים נמוכים יותר לקבל הערכה חיובית. בנוסף, לאסירים עם **עבירות נשק, עבירות צווארון לבן ועבירות סמים** יש סיכויים גבוהים יותר לקבל הערכה חיובית (לעומת הסיכוי הממוצע) בעוד שלאילו עם **עבירות אלימות במשפחה ועבירות מין** יש סיכויים נמוכים יותר.

פרק שלישי: פעילות בקהילה

סיכום פעילות השיקום בקהילה

בשנת 2024 טופלו ופוקחו ברשות לשיקום האסיר 3,646 אסירים משוחררים. בתרשים 6 ובלוח 1 מוצגת התפלגות המטופלים והמפוקחים לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז.

תרשים 6: מס' המטופלים והמפוקחים, לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז (שנת 2024)

לוח 1: מספר המטופלים והמפוקחים, לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז (שנת 2024)

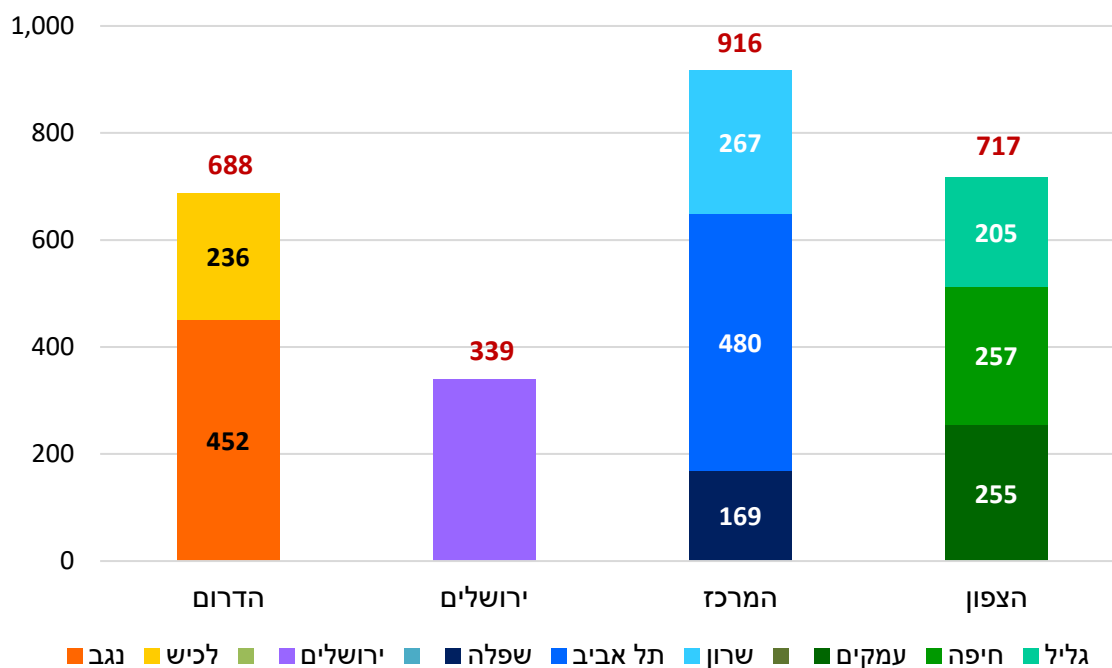
סה"כ	הצפון	המרכז	ירושלים	הדרום	סוג המאסר
1,658	605	527	167	259	אחרי מאסר רגיל - בפיקוח
325	92	102	47	84	אחרי מאסר קצר - בפיקוח
416	66	175	80	95	ממשיכים אחרי פיקוח
758	132	282	101	243	אחרי מאסר מלא
392	132	142	52	66	עברייני מין בצו פיקוח
97	37	26	12	22	בתהליך בכלא
3,646	1,064	1,254	459	869	סה"כ

45% מהמטופלים בשנת 2024 היו אסירים בפיקוח אחרי מאסר רגיל ו-9% אסירים אחרי מאסר קצר. 11% היו כאלה שהמשיכו בטיפול אחרי פיקוח ו-21% היו אחרי מאסר מלא. 11% היו עברייני מין בצו פיקוח ו-3% נמצאו עדיין בכלא בנקודת הזמן שבה נשלפו הנתונים (בנואר 2025, בעיקר כאלו שזכו לשחרור מוקדם וממתניים לשחרור). בהשוואה לשנת 2023, חלה ב-2024 ירידה של 8% במספר המפוקחים ועלייה של 16% במספר המטופלים הוולונטריים (אחרי מאסר מלא ואחרי השלמת תקופת הפיקוח).

במהלך השנה הופקע רישיונם של 87 אסירים בעקבות הפרת תנאי הרישיון, מספר דומה להפקעות בשנת 2023.

מירב הפעילות ברש"א נעשית במרחבים הפרוסים במחוזות. במחוז הדרום שוכנים מרחב נגב ולכיש. במחוז המרכז: שפלה, תל אביב ושרון ובמחוז הצפון שוכנים המרחבים: עמקים, חיפה וגליל. מרחב ירושלים פועל ללא זיקה למחוז (פירוט הפעילות במחוזות מוצג בהמשך פרק זה). בתרשים 7 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א לפי חלוקתם למרחבים ומחוזות. בתרשים לא נכללו האוכלוסיות הבאות: נשים, נוער וצעירים, דיירי הוסטלים ועברייני מין (שימו לב שהאחרונים נכללו בתרשים המקביל של שנת 2023). אוכלוסיות אלה מטופלות ברמה המחוזית.

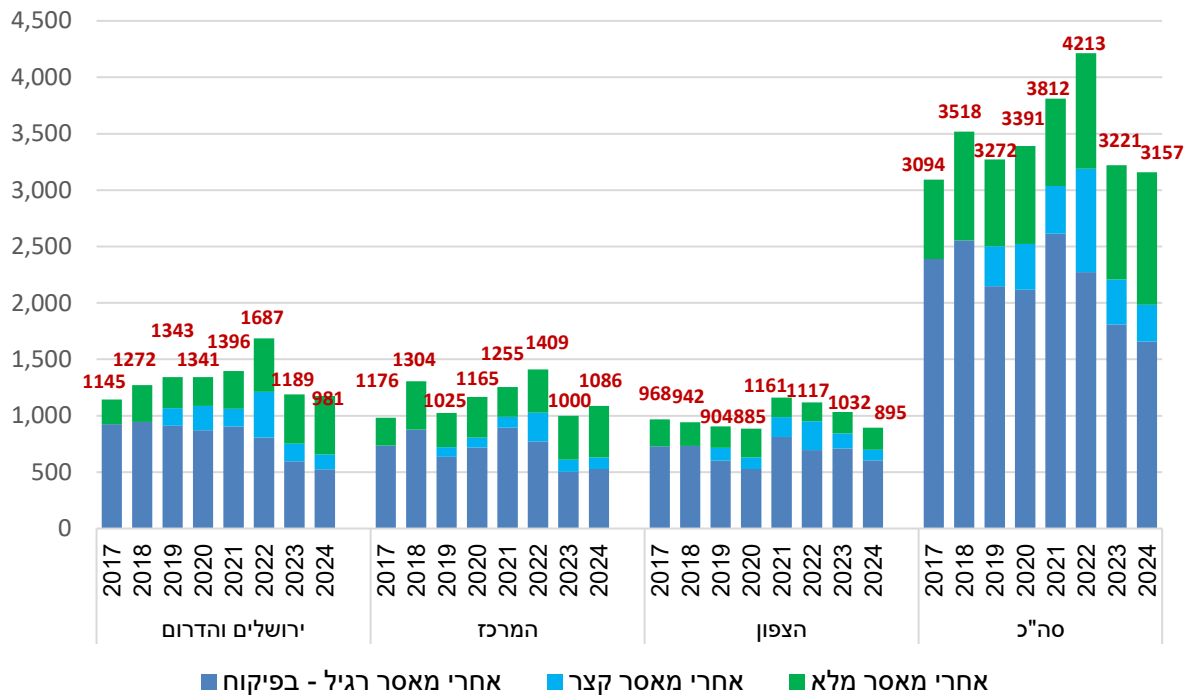
תרשים 7: מס' המטופלים ברש"א לפי מרחב (שנת 2024)

אפשר להתרשם שהמרחבים מרובי המטופלים הם: תל אביב, נגב וירושלים והמרחבים עם מיעוט יחסי של מטופלים הם שפלה, גליל ולכיש. 39% מהמטופלים במרחבים הם אסירים משוחררים שאינם בפיקוח, אלא אחרי מאסר מלא או ממשיכים אחרי פיקוח. בהשוואה לשנת 2023, חלה ב-2024 עלייה של 9% בהיקף הפעילות במרחבים השונים. עלייה בולטת של 58% נרשמה במרחב לכיש (מ-149 מטופלים ל-236) ושל 28% במרחב תל אביב (מ-374 מטופלים ל-480).

בתרשים 8 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א במבט השוואתי לשנים 2017-2024. בתרשים לא נכללו המועמדים לטיפול ששונים עדיין בכלא, שכן קטגוריה זו נמדדה רק משנת 2020, וכן לא עברייני מין. לצורך הפשוטות צורפו הממשיכים בקשר עם רש"א לאחר הפיקוח לקבוצת המטופלים אחרי מאסר מלא. כמו כן המטופלים בירושלים משולבים בתרשים יחד עם מטופלי מחוז הדרום, שכן מרחב נפרד לירושלים הוקם רק לפני שנים אחדות.

תרשים 8: מס' המטופלים ברש"א לפי סוג המאסר והשחרור: מבט השוואתי לשנים 2017-2024

בשנת 2024 חל קיטון מזערי של 2% במספר המטופלים בהשוואה לשנת. בשנים האחרונות גדל היקף השחרורים המנהליים שמקטינים את המוטיבציה של האסירים לפנות לוועדת השחרורים. הדבר בולט במיוחד במאסרים הקצרים (ירידה של 19%) שבהם הפער בין שחרור מלא למוקדם קטן. לעומת זאת חל גידול (16%) בהיקף הפעילות בקרב האסירים אחרי מאסר מלא או אלה הממשיכים בקשר עם רש"א לאחר השלמת תקופת הפיקוח, גידול המשקף מאמצים של הארגון להגביר את הפעילות בפלח זה של אסירים.

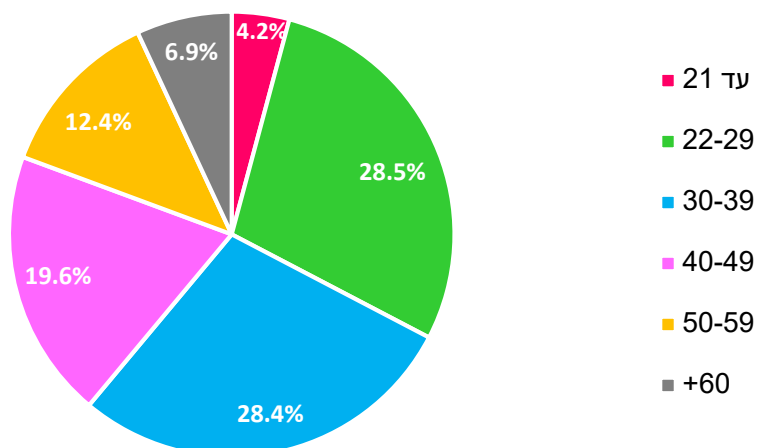
מאפייני המטופלים בקהילה

מעט יותר ממחצית המטופלים בקהילה בשנת 2024 היו יהודים (53%) והיתר לא יהודים (47%). נתון זה מסמן מגמה של השנים האחרונות של מעבר מרוב של מטופלים לא יהודים לרוב של מטופלים יהודים, מגמה המקבילה לעלייה במספר המטופלים הוולונטריים, שרובם המכריע יהודים.

97% מהמטופלים הם גברים ו-3% הן נשים.

בתרשים 9 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א לפי קבוצת גיל.

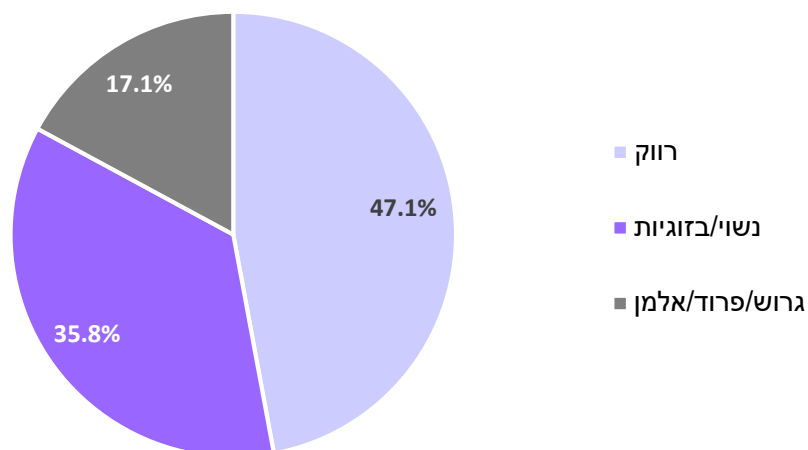
תרשים 9: התפלגות המטופלים ברש"א לפי קבוצת גיל (שנת 2024)

קרוב ל-60% מאוכלוסיית המטופלים הם בני 22-39. שיעור הצעירים (עד גיל 21) עומד על 4% ושיעור בני 60 או יותר – 7%. הגיל הממוצע של המטופלים הוא 37.8 והגיל החציוני 35.

בתרשים 10 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א לפי קטגוריית המצב המשפחתי.

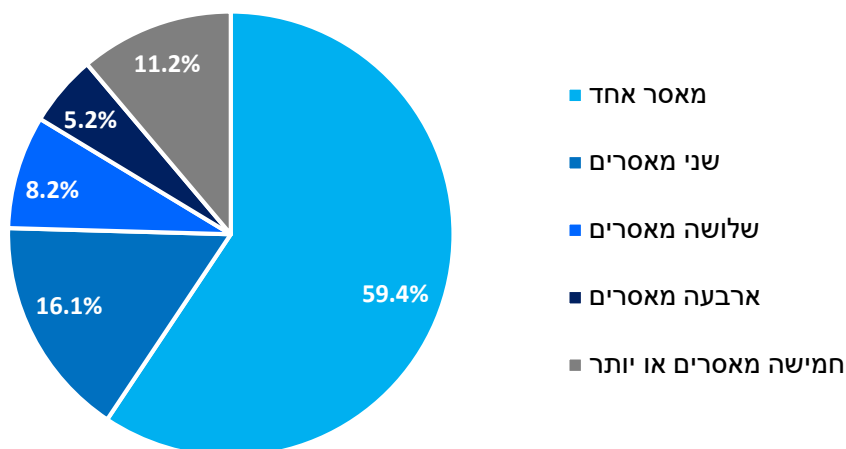
תרשים 10: התפלגות המטופלים ברש"א לפי המצב המשפחתי (שנת 2024)

קרוב למחצית המטופלים ברש"א הם רווקים, יותר משליש נשואים או בזוגיות, ו-17% – גרושים, פרודים או אלמנים.

בתרשים 11 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א לפי מס' המאסרים שהם נשאו (כולל עבודות שירות).

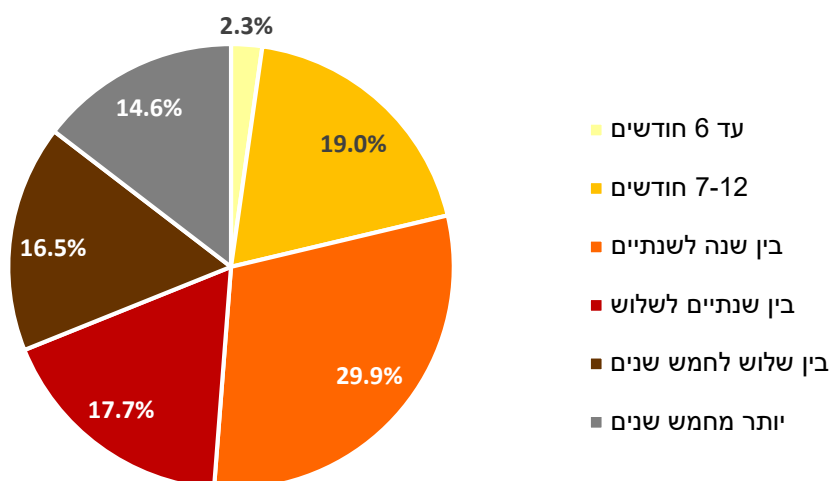
תרשים 11: התפלגות המטופלים ברש"א, לפי מס' המאסרים שהם נשאו (שנת 2024)

כ-60% מהאסירים המשוחררים המטופלים ברש"א נשאו עונש מאסר אחד. כרבע מהמטופלים נשאו 2-3 מאסרים ו-16% הגיעו לטיפול לאחר המאסר הרביעי ומעלה. כפי שראינו לעיל בנתונים על הערכות ההתאמה, משתנה המועדות הוא מנבא חשוב של ההמלצה על שחרור מוקדם וכנראה גם של החלטת ועדת השחרורים. ואכן בקרב המטופלים בפיקוח שיעורם של אלה שנשאו מאסר אחד הוא 66%, בעוד ששיעורם בקרב המטופלים לאחר מאסר מלא הוא 30% בלבד (הנתון לא מופיע בתרשים).

בתרשים 12 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א לפי משך המאסר האחרון שלהם.

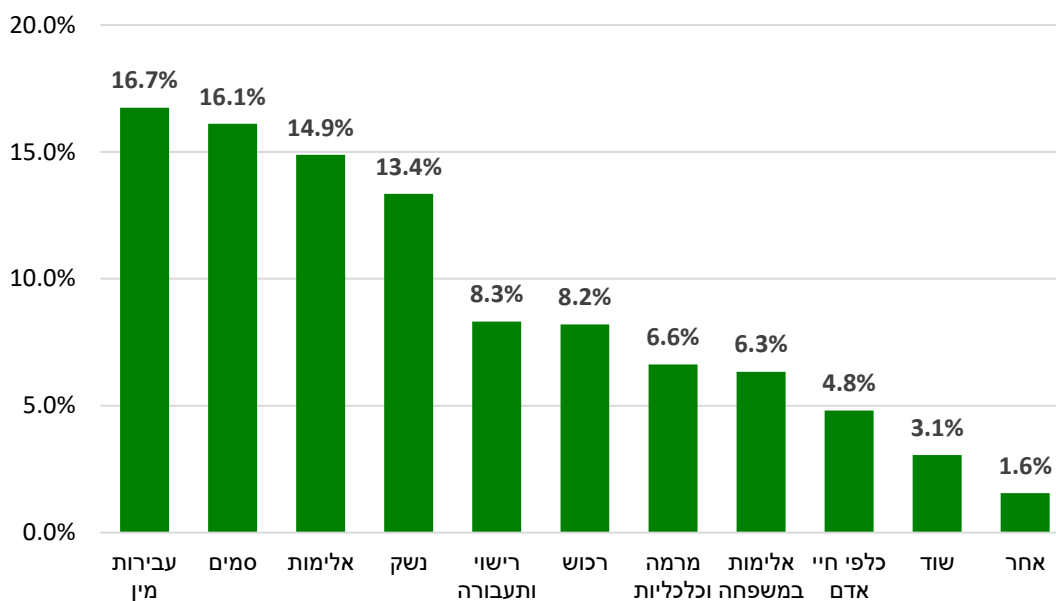
תרשים 12: התפלגות המטופלים ברש"א, לפי משך המאסר האחרון שלהם (שנת 2024)

המאסר האחרון של 21% מהמטופלים נגזר לתקופה של עד שנה ושל 30% לתקופה של בין שנה לשנתיים; כמעט מחצית מהמטופלים נשפטו ליותר משנתיים. בשנת 2024 אנו עדים להמשך התופעה של קיטון בשיעורם של השפטים לתקופות קצרות (עד 12 חודשים) – מ-30% בשנת 2022 ל-21% בשנת 2024.

בתרשים 13 מוצגת התפלגות המטופלים ברש"א לפי קטגוריית העבירה הראשית שבגינה הם נכלאו במאסר האחרון.

תרשים 13: התפלגות המטופלים ברש"א לפי קטגוריית העבירה הראשית (שנת 2024)

העבירות השכיחות ביותר בקרב המטופלים ברש"א הן: עבירות מין, עבירות סמים, אלימות ועבירות נשק. יותר מ-60% מהמטופלים נאסרו במאסר האחרון בגין ארבע עבירות אלו. בהתפלגות סוג העבירות נמצא דפוס אתני בולט במיוחד בעבירות מין (82% מעברייני המין היו יהודים) ובעבירות נשק (92% מעברייני הנשק היו לא יהודים).

מערך הטיפול הקבוצתי

רש"א מפעילה מערך קבוצות טיפוליות מגוון על מנת לתת מענה למאפיינים ולצרכים השונים של המטופלים בפיקוח. בשנת 2024 פעלו בקהילה 101 קבוצות טיפוליות-שיקומיות ובלוח 2 מוצגים שכיחות הקבוצות לפי סוג הקבוצה. היקף הקבוצות היה דומה לזה של השנתיים הקודמות, ממצא משמעותי לאור מלחמת "חרבות ברזל" לאורך השנה. עם זאת רק 38% מהקבוצות היו ספציפיות (אלימות, מרמה ועבריינות מין) בעוד שיתר הקבוצות היו כלליות (כגון: עוברי חוק, קלט ופסיכו-חינוכיות). יש לציין שבלוח לא כלולות קבוצות המתקיימות בהוסטלים, במרכזי התעסוקה, ביחידות נוער וצעירים וביחידות לשיקום אסירות משוחררות.

לוח 2: התפלגות קבוצות טיפול ברש"א¹ לפי סוג הקבוצה (שנת 2024)

מס' קבוצות	סוג קבוצה
41	קלט למטופלים חדשים
19	עוברי חוק
8	אלימות כללית
5	שיקום תורני
4	עבריינות מין
4	מרמה
3	תעבורה
3	מיינדפולנס/מדיטציה
3	אמ"ת (אלימות, מרמה, תעבורה)
3	פסיכודרמה
2	התמכרויות
2	פסיכו-חינוכית
2	מאסרים קצרים
1	מאסרים ארוכים
1	עברית
101	סה"כ

¹ בלוח לא כלולות קבוצות המתקיימות בהוסטלים, במרכזי התעסוקה, ביחידות נוער וצעירים וביחידות לשיקום אסירות משוחררות.

מחוז הדרום

מחוז הדרום משתרע מאשדוד עד אילת וכולל את הערים אשדוד, קריית גת, אשקלון, רהט, באר שבע, דימונה, ערד ואילת. מחוז הדרום מצוי בפריסה גאוגרפית רחבה ומכיל אוכלוסייה מגוונת בערים, בכפרים חקלאיים, במושבים, בקיבוצים ובעיירות. בדרום יש ריכוז גדול של יישובי בדואים המתגוררים בערים, בעיירות וביישובי הפזורה. במחוז הדרום שני מרחבים: מרחב נגב ומרחב לכיש.

ניתוח כמותי של פעילות המחוז בכלא מופיע לעיל בפרק השני. הרחבה על פעילות המחוז בתחומים המקצועיים (תעסוקה, שיקום תורני, שיקום אסירות משוחררות, נוער וצעירים ועברייני מין) תובא להלן בפרק החמישי העוסק בתחומים.

שנת 2024 נפתחה בצל מלחמת חרבות ברזל, כאשר רוב עובדי מרחב לכיש פונו מביתם, וחלק מהעבודה נעשתה באופן מקוון וללא קבלת קהל. עם חזרתם של העובדים לביתם, החלה חזרה הדרגתית לשגרה ולהגעה של מטופלים. גם מרחב נגב חווה טלטלה, זאת בשל גיוס עובדים רבים למילואים, חיים בצל מציאות מתוחה ושינויים בכוח אדם. על אף הקשיים, המתח והמציאות המשתנה שמרו עובדי המחוז על שגרת עבודה ופעילות שוטפת ועשו ככל שביכולתם לנהל סדר עבודה תקין. ככלל, בשנה זו לא צומצמה הפעילות ובתחומים מסוימים אף התרחבה.

להלן פירוט הפעילות במחוז:

❖ פעילות בבתי הכלא

- במהלך השנה התקיימו פגישות עבודה שוטפות עם עובדי שב"ס: קצינת טיפול ושיקום, קצינת תקון וקצינת קשרי קהילה – של מחוז הדרום.
- במהלך השנה מפקחי השיקום במחוז ניהלו קשר שוטף ורציף עם ראשי תחום טיפול ושיקום בבתי הכלא השונים וקיימו פגישות עבודה משותפות. מפקחי השיקום גם השתתפו בישיבות עבודה עם צוות העו"סים בבתי הכלא, זאת לצורך תיאום ציפיות, ביסוס וחיזוק קשרי העבודה, פיתוח נהלים ודיון בסוגיות משותפות.
- נערך ביקור של מנהלי מחלקות טיפול בשב"ס במרכז שוש"ן ובהוסטל קשת. הם נפגשו עם מנהלות המסגרת וצוות הטיפול, נחשפו לעבודה הטיפולית המתקיימת במקום, כולל מפגש עם מטופל שסיפר על אודות התהליך הטיפולי שהוא עובר במסגרת.
- התקיימה פגישת עבודה עם רב מחוז הדרום של שב"ס וקצינת טיפול ושיקום בנושא השיקום התורני. כמו כן, התקיים מפגש חשיפה לרבני שב"ס במרחב לכיש. במפגש ניתנה סקירה על פעילות המרחב והרצאה בנושא עברייני מין, ומטופל סיפר על תהליך הטיפול שלו.
- נציגי המחוז השתתפו ב-7 סדנאות בפיילוט המכינה של מחלקת קשרי קהילה. בכל סדנה הגיע צוות עובדים הכולל מנהלת מחוז/מרחב, יועצת תעסוקה, ממונה סיוע לאסיר ורכזת רש"א. המפגש אפשר לאסירים חשיפה לרש"א, שכללה גיוס לקראת השחרור מהכלא וקבלת מידע על ליווי, סיוע וטיפול לאחר השחרור.
- **סדנאות הכנה לשחרור.** במחוז התקיימו בסה"כ 7 סדנאות:
 - **כלא דקל:** התקיימה סדנה לאסירים המסרבים לפגוש את נציג רש"א. בסדנה נכחו כ-15 אסירים, מהם רק שלושה הכירו את רש"א. בעקבות הסדנה, היקף הסירובים ירד באופן ניכר. בנוסף, התקיימה סדנת הכנה לשחרור בת שני מפגשים בהשתתפות 18 אסירים.

- **כלא אלה:** התקיימה סדנת הכנה לשחרור בת מפגש אחד בהשתתפות כ-30 אסירים מאגף אסירי עבודה. מטרת הסדנה הייתה פיתוח מודעות לאתגרים העומדים לאחר השחרור. בנוסף, ניתן הסבר אודות תכניות רש"א הקיימות והקריטריונים השונים.
- **בית מעצר אוהלי עוז (אוהלי קידר):** התקיימו 2 סדנאות שחרור.
- **כלא אשל:** התקיימה סדנת הכנה לשחרור בת חמישה מפגשים עבור אסירים שנמצאים במאסר תקופת זמן ממושכת.
- **בית מעצר שקמה:** התקיימה קבוצת הכנה לשחרור בכלא בת שמונה מפגשים. בקבוצה קיבלו האסירים כלים להתמודדות לקראת השחרור, הבנה לקראת האתגרים הצפויים וכן חשיפה למגוון המענים שיוכלו לקבל לאחר השחרור ממאסר.

❖ פעילות בקהילה

מטרת העבודה בשנה זו הייתה חיזוק קשרי העבודה עם הרשויות המקומיות, ביסוס מעמדם של רכזי הרשויות במחלקות לשירותים חברתיים כגורם טיפולי ומקצועי אשר נותן מענה לאוכלוסיית אסירים משוחררים, כחלק בלתי נפרד מצוות העובדים במחלקה.

מנהלת המחוז ומנהלות המרחב קיימו ביקורים ופגישות עבודה ביישובים הבאים: באר שבע, רהט, אופקים, קריית מלאכי, נתיבות ושדרות וכן במועצות האזוריות נווה מדבר ואלקסוס בפזורה הבדואית. בפגישות חשף צוות המחוז את עבודתם של רכזי רש"א באמצעות השתתפות בישיבות צוות וחשיפה לפועלו של הארגון, יצירת שיתופי פעולה עם שירותי הטיפול השונים ברשויות המקומיות וחיבור המטופלים למענים הניתנים ברשויות. כמו כן, ניתן דגש לגיוס ולשימור מטופלים לאחר מאסר מלא. פירוט הפעילות ביישובי המחוז יפורטו להלן תחת כל מרחב.

❖ קבוצות טיפול

במהלך 2024 פעלו במחוז הדרום קבוצות טיפוליות שונות. חלקן במתכונת של קבוצת "רכבת" וחלקן קבוצות סגורות שהתקיימו לאורך השנה במחוזות. הקבוצות הונחו על ידי מפכחי שיקום, רכזים אזוריים, רכזי רשויות מקומיות, מנחים מן החוץ ומתנדבים. בסה"כ התקיימו לאורך השנה 16 קבוצות: 9 קבוצות עוברי חוק, 2 קבוצות תעבורה, קבוצת מרמה, קבוצת אמ"ת (אלימות, מרמה, תעבורה), קבוצת אלימות, קבוצת תעסוקה וקבוצת שימור תכנים.

❖ קשרי חוץ

- **סנגוריה ציבורית:** לאורך השנה התקיימו פגישות עבודה עם רפרנט הסנגוריה במרכז שוש"ן, במרחב לכיש ובמחוז. כמו כן, 30 סנגורים התארחו בהוסטל קשת ונחשפו לפעילותו.
- **פרקליטות:** מנהלת המחוז, מנהלות המרחב וגמ"מ מחוזי קיימו פגישת עבודה עם ראשי צוותים של פרקליטים המופיעים בוועדות השחרורים.
- **מזכירות ועדות שחרורים:** התקיימה פגישת עבודה עם מנהלות מדור ועדות שחרורים ומזכירות המדור. בפגישה חוזקו קשרי העבודה ונדונו סוגיות משותפות.
- **ועדות שחרורים:** במרכז שוש"ן התקיים מפגש עם נציגי ועדות שחרורים במחוז הדרום. במפגש השתתפו כ-40 שופטים, נציגי ציבור, סנגוריה, פרקליטות ושב"ס. המפגש אפשר חשיפה לעבודת רש"א ונערך בו דיון מקצועי.

- **משרד הרווחה:** התקיים מפגש עם עובדי מנהל של"מ במשרד הרווחה. מטרת הפגישה הייתה לחשוף את האורחים לעבודת רש"א ולבסס קשרי עבודה משותפים. בפגישה פורטה פעילות יחידת הנשים במחוז.
- **בריאות הנפש:** התקיימו שתי פגישות עבודה עם נציגי ועדות סל שיקום של משרד הבריאות באשדוד ובבאר שבע, במטרה להכיר להם את עבודת רש"א וליצור שיתופי עבודה שיאפשרו להנגיש את הזכויות והשירות של סל שיקום. בנוסף, צוות המחוז העביר הרצאה לצוות עובדי המחלקה הפסיכיאטרית בבית החולים סורוקה.
- **הביטוח הלאומי:** מנהלת המחוז וממונת סיוע לאסיר קיימו פגישה עם מנהלת מחלקת תביעות בביטוח הלאומי במטרה לבסס קשר עבודה לשם קידום הסדרי חוב של מטופלים. בנוסף התקיימו במרחבי נגב ולכיש מפגשים עם מנהלי מחלקות בביטוח הלאומי במטרה להעמיק את ההיכרות עם המחלקות השונות ועם הזכאויות של המטופלים.

❖ **סל סיוע**

- השנה סך ההוצאות במחוז היה כ-14 אלף ש"ח וכלל את כלל היחידות ומסגרות המחוז. הוצאות עיקריות היו עבור: תווי מזון, ציוד לביה"ס, רכישת תרופות, רב קו וריהוט בסיסי.
- בנתיבות מלוות באופן פרטני שתי משפחות של אסירים משוחררים.

❖ **שיקום תעסוקתי והכשרות מקצועיות**

בשל המלחמה, עובדים רבים נעדרו לתקופות ממושכות ונאלצו לעבוד באופן מקוון. למרות זאת, העובדים שמרו על עבודה שוטפת ואיכותית, נתנו מענה לכלל המרחבים והמסגרות והקפידו על ליווי אישי ותהליכי עם כל מטופל. לאורך השנה יועצי התעסוקה השתתפו בסדנאות הכנה לקראת שחרור ובמכינות קשרי קהילה בכלא.

▪ **הכשרות מקצועיות**

- **קורס ריתוך:** בקורס השתתפו 12 משתתפים ממרחב נגב, מהוסטל קשת וממרכז שוש"ן. כל המשתתפים שהתחילו בקורס סיימו אותו בהצלחה, למעט משתתף אחד שנעצר. הקורס התקיים במכללת עוגן הדרכות בדימונה וארך 12 מפגשים. יועצות התעסוקה ליוו את המשתתפים ואף ניתן סיוע לרכישת בגדי ונעלי עבודה.
- **מלגת רש"א:** ב-2024 זו הוגשו 15 בקשות למלגה או סיוע בשכר לימוד עבור מטופלים שיצאו ללימודי הכשרה מקצועית באופן עצמאי.

▪ **שיתופי פעולה**

- במהלך השנה התקיימה עבודה שוטפת עם ארגוני שירות התעסוקה, מרכזי ריהאן, מרכזי צעירים, חברות כוח אדם ומכללות הכשרות מקצועיות.
- נערכו שלושה מפגשים וסיור בסדנאות עבודה עם מנכ"לי המכללות להכשרות מקצועיות: מכללת עוגן הדרכות, מכללת שבירו, ומפעל ריתוך בעמק שרה בבאר שבע.
- **מכבסת עמותת יחדיו (מפעל מוגן):** הרחבת שיתוף הפעולה והרחבת המענים מצד העמותה בהתאמה לצורכי מטופלים בעלי מוגבלויות וללא מוגבלות. הרחבת המענים כללה ליווי צמוד של עו"סית מטעם העמותה ובניית מודל עבודה הוליסטי. המודל כולל עו"ס משפחה של לשכת

הרווחה אליה שייך המטופל, עו"ס מטעם העמותה, עו"ס מטעם רש"א, יועצת תעסוקה של רש"א, ובמידת הצורך שילוב גורם מסייע בליווי כגון מתורגמנית לשפת הסימנים.

- **גיוס מעסיקים ייחודיים:** במהלך השנה התקיימו כמה מפגשים עם מעסיקים ייחודיים. במקביל סטודנטית עבדה על מאגר המעסיקים במערכת הליבה, וביצעה טיוב נתונים של המעסיקים בהלימה למקצועות נדרשים.

❖ **סיוע לאסיר, טיפול בחובות ומיצוי זכויות**

בשנה זו נפתחו 493 תיקים, כאשר מתוכם 410 נסגרו בהצלחה. כמו כן נעשו הפעולות הבאות:

- **הנגשת תחום הסיוע לאסיר:** השירות הונגש באמצעות מפגשים מקוונים והגעה של הממונים למרחבים, למרכז שוש"ן, להוסטל בארי ולהוסטל קשת.
- **שיתופי פעולה:** להבטחת מענה מהיר ויעיל חוזקו קשרים קיימים ונוצרו שיתופי פעולה חדשים עם: משרדי ממשלה ורשויות, הסיוע המשפטי, המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות, תאגידים וחברות, עמותות ומרכזי סיוע ועם משרדי עורכי דין.
- **שיתוף פעולה עם מעסיקים** להסדרי חובות במעגל שני באמצעות הסבת חלק משכר העבודה לטובת תשלום חובות.
- **הרחבת הסיוע** לטובת מטופלים שאינם זכאים לסיוע משפטי, תוך כדי יצירת קשרים עם משרדי עורכי דין לניהול תיקים בשיטת "פרו בונו".
- **העשרה מקצועית** באמצעות הרצאות אורח של עורכי דין בתחומים שונים, כגון תעבורה וניהול ואורח חיים כלכלי נכון. הרצאות אלו תרמו לא רק בהעברת ידע מקצועי חשוב, אלא גם בהגברת המודעות לנושאים המרכזיים בתהליך השיקום, תוך כדי חיזוק הקשרים עם הקהילה המקומית והסביבה שבה האסירים חיים.
- חשיפת האסירים לתחום הסיוע לאסיר במסגרת סדנאות ההכנה לקראת שחרור ובמכינות קשרי הקהילה בכלא.

❖ **עברייני מין**

- למרות השנה המורכבת, בדיקות ההתאמה בבתי הסוהר ובקהילה התקיימו כסדרן וללא עיכובים, וכך גם הפיקוח על תכניות השיקום המונע במרכזי השיקום המונע במחוז.
- לאורך השנה התקיימו ביקורים שוטפים במרכזי שיקום מונע "פאדי" בבאר שבע ו"פסגה" באשדוד, לצורך מעקב ושמירה על דרכי עבודה סדורים ושיתופי פעולה.
- במהלך השנה התקיימו שני מפגשי הדרכה קבוצתית לרכזות שיקום האסיר ברשויות המקומיות ובמועצות האזוריות. מטרת המפגשים: ונטילציה וליווי והדרכה מקצועית בטיפול פסיכו-סוציאלי פרטני הניתן לעברייני המין במחוז.
- במהלך השנה התקיימה ישיבה משותפת עם מפקחים מטעם יחידת הפיקוח צור של שב"ס, גמ"מ המחוז ומנהל לשכת הרווחה באילת לשם היכרות עם מטרות ותפקידי העובדים משני הארגונים, ולשם יצירת דרכי עבודה משותפים.
- השתתפות בישיבות צוות עו"ס בבתי הסוהר במחוז וכן פגישות עבודה עם ראשות תחום טיפול ושיקום בבתי הסוהר לצורך חידוד אופן ההפניות, דרכי עבודה והעלאת סוגיות משותפות.

❖ יחידת נוער וצעירים מרכז שוש"ן

המרכז המשיך לפעול במהלך השנה, תוך כדי מתן מענה לאוכלוסיית החברה הבדואית מאזורים פחות מוכרים. במהלך השנה התקיימו שני ימי טיפול מלאים, שכללו קבוצות טיפוליות, סדנאות פנימיות וחיצוניות, פגישות פרטניות, והטמעה של שיטת השלבים המותאמת לפרופיל המטופלים. בנוסף נעשו הפעולות הבאות:

- **קבוצות טיפוליות ופעילויות העשרה:** קבוצת הכנה לטיפול שמה דגש על חשיפת המטופלים לעולמות רגשיים והתנהגותיים. בנוסף, פעלו קבוצות טיפוליות העוסקות בשינוי דפוסי חשיבה, גבריות, מיניות, תעבורה, ניהול כלכלי, סדנת יוגה וחיזוק השפה העברית.
- **השלבים במרכז:** ב-2024 עודכנה מערכת השלבים כדי להתאימן לפרופיל המטופלים. שלב קליטה כולל טיפול מרוכז ואחריו מעבר לשלבים א' ו-א' מתקדם, בהם המטופלים מקבלים אחריות למשימות במרכז ומפנים זמן לפגישות פרטניות ולקבוצות.
- **העברות מסר:** שלושה מטופלים בוגרים ממרחב נגב הגיעו לספר את סיפוריהם, וכך העבירו את המסרים התרבותיים תוך כדי שיתוף בהתמודדותם האישית עם תהליך השיקום.
- **מפגשי חשיפה:** התקיימו מפגשי חשיפה בכלא אלה ובכלא אופק. המפגשים היו הזדמנות להכיר את המרכז, לגייס מטופלים חדשים בפקוח וולונטריים ולמקסם את מיצוי הזכויות.
- **מתנדבים ופעילויות קהילתיות:** התקיימו שיתופי פעולה עם מתנדבים ועמותות חיצוניות, כגון "באר שובע", יום המעשים הטובים וסדנאות אומנות עם מתנדבים חיצוניים. מפגשים אלה תרמו למטופלים להרגיש חיבור לקהילה ולהתנסות בפעילויות שונות.
- **פרויקטים תעסוקתיים:** התקיים פרויקט נגרות בשיתוף עם מתנדבים קבועים המגיעים אחת לשבוע ומעבירים סדנה שמלמדים בה נוהלי עבודה, שימוש בעץ החל משרטוט, איסוף חומר והוצאה לפועל של העבודה.
- **קורסים והכשרות:** המטופלים לקחו חלק בקורסים לקידום מקצועי: קורס עברית וקורס רתכות.
- **סיכום שנה עם משפחות:** בכנס עם המשפחות הציגו המטופלים את המרכז וסיפרו על חוויותיהם באמצעות תפקידי משחק.
- **ערב אימהות:** התקיים ערב שבו השתתפו אימהות של מטופלים. במהלך הערב הן נחשפו לפעילויות ולתהליכים המתרחשים במרכז.
- **חגי היהדות והאסלאם:** במהלך השנה נחגג חג פורים עם המטופלים שהתחפשו וארגנו משלוחי מנות שחולקו במסגרת התנדבות קבועה לארגון באר שובע. חודש הרמדאן נפתח בארוחת ערב במרכז, אותה הכינו המטופלים עם אלמנטים תרבותיים.
- **אירוח נציגי ועדות שחרורים:** המרכז אירח נציגים מוועדות שחרורים, כולל פרקליטות, סנגוריה ושב"ס. מנהלת המחוז הציגה את פעילות המחוז ואת המסגרות השונות והמרכז הציג את אתגרי העבודה מול הוועדות. המטופלים שוחחו על ההתמודדויות האישיות שלהם עם תהליך השיקום.
- **שיתופי פעולה עם ארגונים חיצוניים:** במהלך השנה נוצר קשר עם עמותות לקידום החברה הערבית (עמותת אתיקת החיים בישראל ועמותת יוזמת אברהם) שהציעו סדנאות והדרכות בשפה הערבית. התקיימו סדנאות בנושאים: תאונות בבית, שימוש בסמים והשלכותיו, והקשר בין הרגשות לגוף האדם ובטיחות בדרכים.
- **סיוע לאסיר:** הממונה סיעה לכמה מטופלים להגיע להסדרים כספיים.

- **קורס CBT- SF לצוות העובדים:** הצוות השתתף בקורס מרוכז שנועד להעמיק את הידע בתחום הטיפול בצעירים עם דגש על טיפול בטרואומה. בקורס נרכשו כלים להתמודדות עם הטרואומות של המטופלים.
- **קורס קד"ם וצדק מאחה:** צוות העובדים השתתף בקורס מרוכז עבור עובדי נוער. בקורס נרכשו ידע וכלים בשפה מקרבת, המקלים על התקשורת עם המטופלים ועם בני משפחתם. בנוסף, נרכשו כלים בתהליך של צדק מאחה. בשל מאפייני האוכלוסייה במרכז, תהליכים אלו טרם התממשו במרכז, אך נראה שיש להם פוטנציאל למימוש.

❖ **ניהול צוות, הדרכה והעשרה**

- **הדרכה פרטנית:** כל רכזי הטיפול ומפקחי השיקום עוברים הדרכה פרטנית אחת לשבוע על ידי הממונה הישיר.
- **הדרכה קבוצתית:** במרחב לכיש ונגב מתקיימות אחת לחודש קבוצות הדרכה לרכזי המרחב. כמו כן, אחת לשלושה שבועות מתקיימת הדרכה קבוצתית למפקחי השיקום במחוז ואחת לרבעון ליועצי התעסוקה.
- **הכשרת עובדים חדשים:** כל עובד חדש עובר אוריינטציה על המבנה הארגוני של רש"א ועל תפקידים שונים ומסגרות. בשבועות הראשונים נפגש העובד עם בעלי תפקידים שונים לצורך היכרות ולמידת העבודה ובהמשך הוא מלווה על ידי עובד מאותו תחום, לצורך למידה ממוקדת וספציפית של התפקיד.
- **סדנת מיומנויות כתיבה מקצועית:** מנהלת המחוז ומנהלות המרחב העבירו סדנת מיומנויות לכתיבת חוות דעת עבור ועדות השחרורים. מטרת הסדנה לתת כלים לכתיבה מקצועית יותר. הסדנה כללה חמישה מפגשים למפקחי השיקום במחוז, במהלכם נפגשו עם עובדי רש"א מתחומי אלמ"ב ובריאות הנפש.

מרחב נגב

❖ **פעילות ביישובים:**

- **באר שבע:** בסוף 2024 התקיימה פגישת היכרות עם מנהלת אגף הרווחה החדשה בבאר שבע. בפגישה היא נחשפה לעבודת רש"א בעיר, לצרכים ולעבודת הצוות בין רש"א לבין היחידה לטיפול בהתמכרויות.

▪ **רהט**

- התקיימו ישיבות צוות חודשיות בהשתתפות הרכזות ויועץ התעסוקה. בישיבות הועלו סוגיות מהשטח, הוצעו דרכים לשיפור דרכי העבודה בין העובדים ונעשתה חשיבה על פרויקטים שונים.
- כניסתה לתפקיד של ראש צוות חדשה הפיחה רוח חדשה בחשיבה קהילתית ובפיתוח פרויקטים. נערכו כמה ישיבות צוות לצורך חשיבה והועלו מספר רעיונות לפרויקטים.
- לאורך השנה התקיימו שתי פגישות עם מנהל הרווחה.
- בחודש מאי התקיימה סדנת בת שלושה מפגשים לצורך מיצוי זכויות לאסירים משוחררים. בסדנה השתתפו 15 מטופלים.

▪ **אגד ערים: לקיה, כסייפה, ערערה בנגב, שגב שלום, חורה**

- במהלך השנה צוות אגד ערים יצר קובץ שיתופי של קשרי קהילה עם בעלי תפקידי מפתח לשימוש כלל הרכזות. מטרת הקובץ לסייע להפנות יותר מפוקחים לטיפול מחלקות הרווחה ולהרחיב את שיתוף הפעולה במקרים פרטניים.
- התקיימו 3 ישיבות צוות עם רכזות אגד ערים במטרה לחשוב על פרויקטים ייחודיים לאזור. הועלו מספר רעיונות והצעות, אך לאור שינויים בצוות והמלחמה, בפועל לא התקיים פרויקט.

▪ **פזורה בדואית**

- התקיימה פגישה עם מחלקת הרווחה של מועצה אזורית נווה מדבר. בפגישה הוצגה עבודת רש"א, טויבו תהליכי עבודה בין הארגונים ונקבעו נוהלי עבודה משותפים.
- התקיימה פגישה עם מחלקת הרווחה של מועצה אזורית אל קסום שבה הוצגה עבודת רש"א ועלו רעיונות לעבודה משותפת.
- נפתחה קבוצה לנשות אסירים בשיתוף עם עו"ס התמכרויות של המועצה. לאחר כמה מפגשים הקבוצה הופסקה בשל חוסר היענות של הנשים.

❖ **פר"ח ילדי אסירים**

- הפרויקט התקיים ברהט בלבד בהשתתפות 15 ילדים. כלל החונכויות התקיימו בימי שישי בבית הספר "אל חיכמה", כאשר כלל המפגשים התמקדו בפן האישי והפרטני של החונכת עם הילד בהתאם לצרכיו. לאור קושי שעלה מהחונכות עקב פערי גיל גדולים בין הילדים, התקיימו גם פעילויות קבוצתיות לפי קבוצות גיל וצרכים.
- לאורך כל הפרויקט התקיימו הסעות מסודרות, הן ליום האוריינטציה בכלא הן למפגשים השבועיים בבית הספר. בסוף השנה התקיימה מסיבת סיום.

❖ **מענים עבור החברה הבדואית**

- **לימודי עברית:** התקיים קורס ללימודי השפה העברית בן 15 מפגשים ל-12 מטופלים. בקורס העשירו המטופלים את מיומנויות השפה העברית בדיבור, בקריאה ובכתיבה.
- **פעילויות שיא להורים וילדים:** התקיימה מסיבת קיץ בהשתתפות 30 מבוגרים וילדים ופעילות ODT בהשתתפות 21 אבות וילדים.
- **סדנת "אבא חוזר הביתה":** הסדנה בת ארבעה מפגשים הונחתה על ידי שני סטודנטים לארבעה אבות. באמצעות הספר "אבא חוזר הביתה", עלו בסדנה תכנים רגישים הנוגעים לחזרתם של המטופלים לביתם. במפגש האחרון הצטרפו הילדים של המטופלים לפעילות משותפת.
- נקלט מדריך לחברה הבדואית שתפקידו כולל: איתור מטופלים וולונטריים, שיחות מוטיבציה למטופלים, ליווי מטופלים לסידורים ועריכת בדיקות שתן.
- התקיימה סדנת מיומנויות דיגיטליות בת חמישה מפגשים בהשתתפות חמישה משתתפים.

❖ **סטודנטים**

- במהלך השנה ארבעה סטודנטים לעו"ס עשו הכשרה מעשית במרחב נגב. הסטודנטים לקחו חלק אינטגרלי בעבודה השוטפת הן בטיפול הפרטני והן בהעברת סדנא "אבא חוזר הביתה".

❖ ניהול ושימור צוות, הדרכה והעשרה

- במהלך 2024 חלו שינויים רבים, אשר כללו עזיבה של עובדים וקליטה של עובדים חדשים. שינויים אלה הביאו לעומס רב בעבודתם של מפקחי השיקום. השלכות העומס באו לידי ביטוי בעבודתם בעיכובים בהערכות התאמה ובפגיעה באיתור אסירים משוחררים אחרי מאסר מלא.

▪ הדרכה מקצועית

- **הדרכה קבוצתית למפקחי שיקום:** אחת לחודש התקיימו הדרכות קבוצתיות למפקחי השיקום על ידי ראש ענף הדרכה ברש"א.
- **הדרכה קבוצתית לרכזות:** אחת לשלושה שבועות התקיימו הדרכות לשתי קבוצות רכזות.
- **הדרכות פרטניות למפקחות:** אחת לשבוע-שבועיים התקיימה הדרכה פרטנית למפקחות המחוזיות.

▪ ישיבות צוות

- **מפקחי שיקום:** אחת לשבועיים, התקיימה ישיבת יועצים למפקחי השיקום במרחב. המיקוד בישיבות היה: שיתוף הדדי של מפקחי השיקום בסוגיות מהשטח, הכלת עומסים, מציאת פתרונות להתייעלות במצבי לחץ והעברת הודעות חשובות בשגרה.
- **כלל העובדים:** אחת לחודשיים, התקיימה ישיבת מרחב לכלל העובדים. הישיבות התמקדו בנושאים שנקבעו מראש כגון: הכרת קבוצות הטיפול במרחב, סוגיות מהשטח, אירוח אנשי מקצוע רלוונטיים לשיקום אסירים.

▪ צוות רווחה

- ב-2024 הוקם צוות רווחה שמטרתו לדאוג לרווחת העובדים. במהלך השנה הצוות יזם את הפעילויות האלה:
 - הענקת מתנת יום הולדת לכל עובד.
 - שיפור פני חצר מבנה המרחב: צוות הרווחה מיקם אדניות ועציצים.
 - בחנוכה, התקיימה פעילות גיבוש בסימן סמלי החג.
 - יום לימודי על החברה הבדואית: התקיים יום לימודי בפרויקט ואדי עתיר. העובדים נחשפו לפעילויות הייחודיות במקום: תרבות החברה הבדואית, שימור התרבות בטכנולוגיות מערביות כגון: גידול צמחי מרפא, הכנת גבינות. בחלק השני של היום ניתנה הרצאה בנושא החברה הבדואית במעבר.

מרחב לכיש

❖ פעילות ביישובים

- **אשקלון:** סיוע ותיווך מטופלים למחלקות הביטוח הלאומי והפניית מטופלים למיזם ביטחון תזונתי של משרד הרווחה.

■ **נתיבות וקריית מלאכי**

- ליווי מתנדב אשר מלווה מטופלים ביחידה להתמכרויות, מהם שלושה אסירים משוחררים. המתנדב נפגש איתם אחת לשבוע ומאפשר להם אוזן קשבת, מייעץ להם בנושאים שונים ומסייע להם בבקשות לעזרה חומרית מול המרחב.
- **אלמ"ב:** הכנת ההורים לקראת שחרור ילדיהם בשיתוף פעולה עם המרכז לטיפול באלימות במשפחה בקריית מלאכי. לקראת השחרור, נעשו מספר ביקורי בית במטרה לעודד את הילדים להשתלב בטיפול רש"א עם השחרור.

■ **מועצות אזוריות**

- מטופל הופנה ל"מרכז הזדמנויות" אשדוד לצורך הכוונה והכשרה מקצועית.
- שיתוף פעולה עם עמותת "בנועם" שמלווה אסירים משוחררים. העמותה מלווה אסיר משוחרר אחרי מאסר מלא ברכישת כישורי חיים ובסיוע בעולם העבודה.

■ **קריית גת**

- לפני ראש השנה התקיימה הרמת כוסית, שבה כל מטופל איחל לעצמו ולשאר המטופלים ברכות לקראת השנה החדשה.
- לקראת חג החנוכה התקיימה הדלקת חנוכייה משותפת, שבה כל מטופל שיתף על נקודת האור בחייו.
- בחג הפורים חולקו משלוחי מנות לכל האסירים.
- בערב חג הפסח התקיימה הרמת כוסית. המטופלים סיפרו מאילו מיצרים הם רוצים לצאת.

■ **אשדוד**

- התקיימו שתי פגישות עם צוות מנהלות המחלקות השונות בביטוח הלאומי להכרות הדדית ולשיתוף פעולה.
- התקיימו פגישות עבודה לשם יצירת קשר ושיתופי פעולה עם "יזהר" ומרפאת שוהם של העמותה לבריאות הציבור.
- התקיימה פגישה במשרדי מרכז הזדמנות. מאז בוצעו מספר הפניות לשירות זה.
- התקיימה חשיבה משותפת עם סגנית סניף משרד הפנים, על מנת להסיר את החסמים הקיימים לאסירים המשוחררים בקבלת שירות.

■ **שדרות**

- במהלך 2024 התקיימו פגישות עם מנכ"ל העירייה, מנהל הרווחה, מנהלת מחוז דרום ומנהלת המרחב לשם הסדרת עבודת רש"א בעיר שדרות.
- לאור אירועי הלחימה התקיימה פגישה נוספת לשם תיאום עבודת הרכזת בחמ"ל העיר לצד עבודתה השוטפת.

❖ משפחת האסיר

▪ מרכז משפחות "מרכז נווה"

- התקיימה פעילות קיץ למשפחות בפארק אתגרים אשדוד בהשתתפות 105 בני משפחה. הפעילות כללה בילוי במתקני המקום ומתן שי לכל ילד.
- התקיימה חגיגת חנוכה במתחם נינג'ה סטאר באשדוד בהשתתפות 86 ילדי פר"ח ובני משפחות המטופלים. הפעילות כללה בילוי במתקני המקום והדלקת נרות.

▪ טיפול במשפחת האסיר

- במסגרת פרויקט "קפה בוקר" הוזמנו נשות אסירים ביום ציון ימי ניקיון מסמים של בן זוגן.
- במהלך השנה התקיימו במרחב פגישות עם משפחות האסירים: פגישות עם בנות זוג, פגישות עם הורים ועוד.

❖ פר"ח ילדי אסירים

- ב-2024 הורחב הפרויקט ופעל באשדוד, אשקלון, קריית גת ונתיבות ובמועצות אזוריות. בשל המלחמה, הפרויקט לא פעל ביישובי קו ראשון כגון שדרות.
- **גיוס לפרויקט שנה"ל תשפ"ה**: בחופשת הקיץ, החל גיוס לפרויקט בבתי הכלא ובקהילה במטרה לעמוד ביעד של הרחבת פרויקט פר"ח ילדי אסירים לכלל יישובי המרחב.

❖ קשרי קהילה

- מפגש ראשון עם המרכז לבריאות הנפש של בית החולים ברזילי, שבו הוצגו מגוון השירותים והמענים ברש"א.
- פגישת עבודה עם "בית נועם", מרכז לטיפול באלמ"ב, במטרה ליצור דרכי עבודה משותפות.
- המרחב אירח את צוות הוסטל מפתחות לפגישת עבודה לצורך היכרות עם המסגרת ולשיפור דרכי העבודה המשותפות.
- כחלק מפרויקט אימהות וילדיהן, צוות עובדות המרחב השתתף בביקור בכלא נווה תרצה ביום משפחות, במטרה להתאים לפרויקט את פר"ח ילדי אסירים.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- המרחב קלט ארבעה סטודנטים לעו"ס במסגרת הכשרה מעשית: שניים ממכללת אשקלון ושניים ממכללת ספיר. הסטודנטים הודרכו על ידי רכזת אזורית ויועצת מחוזית.
- מתנדב מעמותת "השקט שבפנים" (מדיטציה) הנחה קבוצה.
- שתי סטודנטיות לקרימינולוגיה סייעו בליווי תעסוקתי, בכתיבת קורות חיים ובשיעורים פרטיים ביישומי מחשב.

❖ ניהול ושימור צוות, הדרכה והעשרה

- **ישיבות צוות**: במרחב מתקיימות ישיבות צוות אחת לחודש, הכוללות את כל בעלי התפקידים ואת רכזי הרשויות המקומיות. תוכני הישיבות כללו את עיבוד התקופה הקשה שעברו העובדים ובשאלה כיצד לחזור לשגרה ולעבודה באופן הדרגתי ומותאם עבור העובדים והמטופלים כאחד.

- **הדרכה פרטנית:** כל עובד המועסק במשרה מלאה מקבל הדרכה פרטנית אחת לשבוע על ידי הממונה הישיר. עובד המועסק בחלקיות משרה מקבל הדרכה פרטנית אחת לשבועיים. המדריך זמין לליווי גם כשיש צורך מעבר לכך.
- **הדרכה קבוצתית:** באמצע השנה, החלה לפעול קבוצת הדרכה לרכזות המרחב. בקבוצה מעלות הרכזות תכנים וסוגיות טיפוליות שמעסיקות אותן. מפקחת השיקום משולבת בקבוצת הדרכה מחוזית למפקחי השיקום ויועצת התעסוקה משולבת בקבוצת הדרכה ליועצי התעסוקה.
- **שמירת ההון האנושי**
 - במהלך השנה חגגנו ימי הולדת של חברי הצוות.
 - קיימנו יום גיבוש ב"חווה של צביקה" שכלל רחצה בבריכה, ארוחה מפנקת ופעילות גיבוש מעצימה ומחברת בין חברות הצוות.

מרחב ירושלים

מרחב ירושלים נותן מענה ליישובים: העיר ירושלים (מערב ומזרח), מבשרת ציון, מעלה אדומים, בית שמש, מודיעין, מודיעין עילית, בית"ר עילית, אריאל, אבו גוש, גבעת זאב, והמועצות האזוריות: שומרון, בקעת הירדן, מטה בנימין, מטה יהודה, גוש עציון ודרום הר חברון. מרחב ירושלים מצוי בפריסה גאוגרפית רחבה ומכיל אוכלוסייה מגוונת בעיר ירושלים, ביישובים העירוניים ובמועצות האזוריות. במרחב בולטת אוכלוסייה ייחודית של ערביי מזרח ירושלים – אזור המאופיין בעוני ועבריינות אשר מתבטאים במספר האסירים שגדל מידי שנה.

הרחבה על פעילות המרחב בתחומים המקצועיים (תעסוקה, שיקום תורני, שיקום אסירות משוחררות, נוער וצעירים ועברייני מין) תובא להלן בפרק החמישי העוסק בתחומים.

להלן פירוט הפעילות במרחב:

❖ פעילות בתי הכלא

במרחב ירושלים כידוע לא פועלים בתי כלא. בדיקות ההתאמה נערכו בבימ"ר ירושלים ובתחום עבריינות מין במספר בתי כלא ברחבי הארץ.

❖ קבוצות טיפול

במהלך 2024 פעלו במרחב ירושלים 9 קבוצות טיפוליות שונות: 2 קבוצות עוברי חוק, 2 קבוצות אמ"ת (אלימות, מרמה, תעבורה), קבוצת אלימות, קבוצת תורנית, קבוצת מאסרים קצרים, קבוצת עברייני מין וכן קבוצת לימוד של השפה העברית. קבוצות נוספות התקיימו במנהל של"מ (שיקום, ליווי ומניעה) של עיריית ירושלים.

❖ משפחת האסיר

- חלוקת חבילות מזון: לקראת ראש השנה נרכשו בסבסוד חבילות מזון גדולות מעמותת "פתחון לב" וחולקו למטופלים.
- במהלך 2024 התקיימו שלושה ימי משפחות בהשתתפות יותר מ-200 משתתפים. בחופשת הקיץ התקיימו אירועי הפגה ב"קיפצובה" ובחנוכה הייתה פעילות עם סרט בסינמה סיטי.
- בקיץ התקיים חודש תרבות עבור מטופלים צעירים בשיתוף החטיבה לקידום נוער וצעירים במזרח ירושלים. המפגשים כללו: סיור בעיר העתיקה, סיור בקמפוס האוניברסיטה העברית, ביקור במוזיאון ארצות האסלאם ומפגש חוויתי עם באולינג ופיצה.

❖ פרויקט פר"ח ילדי אסירים

ב-2024 המשיך להתקיים פרויקט פר"ח במרחב ירושלים. בפרויקט השתתפו 19 ילדי אסירים ממזרח ירושלים, מהם שני ילדים שהאבות שלהם אסירים פעילים. התכנית נותנת מענה רגשי ומקום למצוקות המאסר של הילדים ומעניקה להם הסתכלות חיובית על החברה בישראל. חונכי פר"ח מהווים סוכן חברתי חיובי עבור הילדים שהחברה הישראלית מצטיירת בעיניהם כגורם מאיים.

❖ אוניברסיטה בעם

פרויקט "אוניברסיטה בעם" פועל למען גישור על פערים חברתיים וקידום שוויון הזדמנויות, באמצעות צמצום פערי ידע והשכלה בהנגשת האוניברסיטה לאוכלוסיות מוחלשות. הפרויקט פועל בארבע

אוניברסיטאות ברחבי הארץ ובכללן האוניברסיטה העברית בירושלים. אחת לשבוע מתקיים מפגש של שלוש שעות אקדמיות והרצאות מועברות בעברית ובערבית על ידי סטודנטים מצטיינים בשלושה תחומים: מנהל עסקים, משפטים ופסיכולוגיה. נציגי הפרויקט בשיתוף יועצת התעסוקה הציגו את הפרויקט בקבוצות במרחב וביחידת של"מ וכן בחטיבה לקידום נוער. במהלך שנה"ל תשפ"ד ו-תשפ"ה השתתפו בפרויקט 26 מטופלים.

❖ **טיפול בחובות**

במהלך 2024 ממונת סיוע לאסיר (במשרת סטודנט) בשיתוף רכזי שיקום האסיר העניקה מענים ל-91 מטופלים בתחום מיצוי זכויות וטיפול בחובות.

❖ **סל סיוע לאסיר**

השנה חולקו סלי סיוע ל-29 מהמטופלים במרחב. הפניות עבור הסיוע הגיעו מעובדי המרחב וכן מעובדים במחלקות לשירותים חברתיים בירושלים וסובב ירושלים. השנה נוצל סל הסיוע בעיקר עבור רכישת רב-קו לתחבורה ציבורית.

❖ **גיוס תרומות**

במהלך 2024 המשיך שיתוף הפעולה עם העמותה "הקבוצה", עמותה בעלת תפיסת עבודה סוציאלית מודעת עוני הנותנת מענה משלים, תרומי וחד פעמי עבור יחידים ומשפחות הזקוקים לסיוע בתחומים שונים. הבקשות לתרומות הגיעו מעובדי המרחב וכן מעובדים במחלקות לשירותים חברתיים בירושלים וסובב ירושלים. במהלך השנה ניתן סיוע עבור 15 מטופלים ובני משפחותיהם, בעיקר עבור תווי קנייה לרכישת מזון.

❖ **סטודנטים ומתנדבים**

- שתי סטודנטיות לעו"ס מהאוניברסיטה העברית שולבו בטיפול עם הדרכה של עובד המרחב.
- שתי סטודנטיות מהחוג למדעי התנהגות במכללת הדסה שולבו במרכז התעסוקה בהדרכת עובדת המרחב.
- שתי סטודנטיות לעו"ס החלו בהכשרה מעשית בהדרכת של עובדת המרחב.
- שתי סטודנטיות מהחוג למדעי התנהגות במכללת הדסה שולבו בקבוצה ללימוד עברית.

מחוז המרכז

מחוז מרכז משתרע מבנימינה בצפון ועד גן יבנה בדרום. במחוז כ-130 רשויות מקומיות ומועצות מקומיות ואזוריות ובגבולותיו עשרה בתי סוהר: השרון, רימונים, אופק, בימ"ר הדריס, מג"ן-ניצן, מעשיהו, איילון, גבעון, נווה תרצה ובימ"ר תל אביב. במחוז המרכז שלושה מרחבים: מרחב שפלה, מרחב תל אביב ומרחב השרון.

ניתוח כמותי של פעילות המחוז בכלא מופיע לעיל בפרק השני. פעילות המסגרות מפורטת להלן בפרק הרביעי. הרחבה על פעילות המחוז בתחומים המקצועיים (תעסוקה, שיקום תורני, שיקום אסירות משוחררות, נוער וצעירים ועברייני מין) תובא להלן בפרק החמישי העוסק בתחומים.

להלן פירוט הפעילות במחוז:

❖ פעילות בבתי הכלא

- פירוט הפעילות בבתי הכלא בכל מרחב מצוין בסיכום זה תחת כל מרחב בנפרד.
- עם הקמתה של מחלקת קשרי קהילה בשב"ס, נוצרו קשרי עבודה עם הרפרנטית של מחוז המרכז. במהלך השנה התקבלו פניות מבתי הכלא במחוזות השונים לגבי אסירים משוחררים אחרי מאסר מלא.
- התקיימו פגישות עם ראשי תחום עו"ס ומפקדי בתי הכלא השונים, לשם היכרות וחידוד נוהלי עבודה.
- הורות במאסר ולקראת שחרור:** בשיתוף פעולה בין מרחב השפלה לתחום החינוך בשב"ס התגבש פיילוט בכלא מעשיהו המיועד לאסירים אבות לילדים בגיל בית ספר יסודי ובנות זוגם. המפגשים היו שבועיים בהנחיה משותפת של עו"ס מרש"א וקצינת חינוך, כאשר אחת לחודש הגיעו בנות הזוג עם הילדים לפעילות משותפת. לצד פעילות דיאדית של האבות עם ילדיהם, מתקיימת קבוצת תמיכה לנשים בהנחיית נציגי רש"א. נוכח חשיבות הפרויקט והצלחת הפיילוט הוחלט על הרחבתו בשנה הנוכחית לבתי כלא נוספים.

❖ פעילות בקהילה

- לאורך השנה התקיימו פגישות עם גורמים באגפי הרווחה השונים לטובת קידום והמשך עבודה משותפת לצד חיידוד נוהלי עבודה.
- נוצרו קשרים עם שירותים שונים: משרד הבריאות, הוסטלים ופרויקטים לדרי רחוב, הביטוח הלאומי, עמותות לסיוע ועוד.
- נעשה מיפוי שירותים לבריאות הנפש במחוז ומציאת פתרונות טיפוליים לאוכלוסיית בריאות הנפש והתחלואה הכפולה.

❖ תכנית החברה הערבית

- טייבה:** לאורך השנה התקיימו מפגשים בעיריית טייבה עם כלל הגורמים המעורבים בפרויקט. לא הצלחנו לאיש את משרת המתאם וכיום הפרויקט מתקיים בעיר בשיתוף רכות תל"מ (תמיכה, ליווי ומניעת התדרדרות) של הרב"ק (הרשות הלאומית לביטחון קהילתי).
- לוד:** בשנה החולפת נקלטה בעיר רכות תל"מ של הרב"ק.
- לאורך השנה הועברו תקציבים ייעודיים לרווחת המגזר הערבי ביישובי המחוז: סל סיוע לאסיר, מלגות לימודים והכשרות מקצועיות.

- בסוף 2024 התקיים בגילגוליה כנס בנושא חשיבות שיתופי הפעולה למען הטיפול והשיקום של האוכלוסייה במגזר הערבי (פירוט בפרק של מרחב שרון).

❖ קשרי חוץ

- במהלך השנה התקיימו ברחבי המחוז מפגשים במחלקות לשירותים חברתיים שבהן עובדים הרכזים הרשותיים.
- נוצרו ממשקי עבודה עם מסגרות לשיכון דרי רחוב.
- נוצרו ממשקי עבודה עם משרד הבריאות, סביב הטיפול באוכלוסיות מיוחדות (סל שיקום).
- נעשה מיפוי של השירותים והמסגרות הקיימים לאוכלוסיות מיוחדות ברחבי המחוז ומחוצה לו.
- התקיים מפגש מחוזי לשופטים ולנציגי הציבור של ועדות השחרורים במחוז מרכז. במפגש הוצגה הפעילות במחוז מרכז ובמרחב ירושלים והועלו סוגיות שונות מעולם הטיפול והשיקום. כמו כן, התקיים פאנל רב מקצועי בנושאים: בריאות הנפש, חברה ערבית ותעסוקה.
- במהלך השנה התקיימו כמה פגישות היכרות ופגישות עבודה עם הפרקליטות, הסנגוריה הציבורית וועדות השחרורים וכן עם היחידה למאסרים קצרים.

❖ שיקום תעסוקתי והכשרות מקצועיות

- מרכז התעסוקה של המחוז נותן מענה לכלל אסירי המרחב הגאוגרפי. אליו מגיעים לקבלת מענה והכוונה לעולם התעסוקה, לצד קבלת מידע בתחום הלימודים והכשרות תעסוקתיות. המרכז פועל פעמיים בשבוע וכולל סדנת הכנה והיכרות עם עולם התעסוקה לצד מפגשים אישיים עם מפקחות התעסוקה. הפונים מקבלים כלים מותאמים למציאת עבודה, עזרה בכתיבת קורות חיים ובקידום לקראת מציאת עבודה מותאמת.
- בשנה החולפת נפתח מרכז תעסוקה במרחב שפלה, המציע שירותיו לתושבי הסביבה.

❖ סיוע לאסיר, מיצוי זכויות וטיפול בחובות

- לתחום נוספו סטודנטים למשפטים ועורכי דין בהתנדבות, המסייעים במתן מענה למטופלים. הפעילות מתקיימת במשרדי המחוז כמו גם במרחבים השונים ובמסגרות הטיפול (הוסטלים ומרכזי יום).

❖ משפחת האסיר

- פרי"ח ילדי אסירים: בשנת הלימודים תשפ"ה שובצו 32 ילדים לחונכות. לחניכים התקיים יום אוריינטציה במשרדי רש"א ויום נוסף בבימ"ר ניצן.
- במהלך חודש ספטמבר חולקו תיקי בית ספר למשפחות נזקקות ולקראת חג הפסח וחגי תשרי חולקו סלי מזון לאסירים ולמשפחות.

❖ ניהול צוות, הדרכה והעשרה

- כלל עובדי המחוז והרכזים הרשותיים משולבים בקבוצות הדרכה מרחביות ולוקחים חלק בימי עיון מחוזיים. כמו כן, הרכזים הרשותיים לוקחים חלק במפגשי הדרכה קבועים המתקיימים במרחבים.

- לאורך השנה התקיימו ימי עיון מחזוריים עבור כלל עובדי המחוז. העובדים נחשפו להרצאות על משפחת האסיר, בינה מלאכותית ועוד. בכנס סיכום שנה 2023 התקיימה הרצאה בנושא טראומה קולקטיבית.
- התקיים יום לימוד בנושא התמכרויות.
- התקיים כנס רבנים מחוזי בהוסטל "בראשית".
- במהלך השנה התקיים קורס הכשרה בנושא אלמ"ב.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- במסגרת חיזוק הקשרים עם האקדמיה ורצון לחשוף את פעילות רש"א, נקלטו בשנת 2024 במחוז 11 סטודנטים לעו"ס, קרימינולוגיה ופסיכודרמה לטובת טיפול פרטני, קבוצתי ומיצוי זכויות לאסירים משוחררים.
- ב-2024 גויסו 22 מתנדבים לפעילות בתחומים מגוונים ברחבי המחוז.

מרחב שפלה

מרחב שפלה נותן מענה לתושבי התחום הגאוגרפי של המרחב המתפרס ביישובים: אור יהודה, יהוד-נווה מונוסון, קריית אונו, שוהם, לוד, רמלה, באר יעקב, רחובות, נס ציונה, קריית עקרון, מזכרת בתיה, יבנה, גן-יבנה, גדרה, בני עיי"ש והמועצות האזוריות: חבל מודיעין, שדות דן, גזר, גבעת ברנר, חבל יבנה, גן רווה ונחל שורק.

אוכלוסיית היישובים מאופיינת ברב תרבותיות המשלבת ערים מעורבות, ערבים ויהודים מזרמים שונים ומספר לא מבוטל של עולים. למעלה ממחצית מטופלי המרחב הם תושבי הערים רמלה ולוד. בכמה ערים מתגוררות משפחות עם היסטוריה פלילית מסועפת הכוללת גם יריבות עם משפחות אחרות. הדבר משפיע על יכולת הפיקוח, על השתתפות המטופלים בקבוצות וכן מעלה את רמת הסיכון עבור העובדים.

❖ פעילות בבתי הכלא

- המרחב היה אחראי על בתי הסוהר: גבעון, ניצן, נווה תרצה ומעשיהו (האחרון בשיתוף עם מרחב תל אביב). עד סמוך לסוף השנה, גם כלא אופק היה באחריות המרחב. כמו כן, מפקח השיקום התורני המחוזי האחראי על אסירים בעלי רקע תורני בכלל בתי הכלא במחוז מרכז, היה אף הוא עובד המרחב.
- במהלך השנה התקיימו פגישות עבודה שוטפות בבתי הכלא לליבון סוגיות ולחידוד נוהלי עבודה. בכל בתי הכלא התקיימו השנה ימי חשיפה, סדנאות והכנות לשחרור.

❖ קשרי קהילה וחץ

- במרחב יש ארבע ערים שלרש"א יש עמן חוזי עבודה משותפים להעסקת רכזים רשותיים: לוד, רמלה, רחובות ויבנה. במקרים של קשיי כוח אדם ביישוב, מטפל המרחב באסירים המשוחררים תושבי היישוב.
- מדי חציון מתקיימות פגישות סיכום עם מנהלי המחלקות לשירותים חברתיים בערים.
- מתקיימים קשרי עבודה שוטפים מול היחידות להתמכרויות ומרכזי היום למכורים, אשר נותנים מענה למטופלי המרחב.

❖ קבוצות טיפול

- במהלך השנה התקיימו במרחב שבע קבוצות טיפוליות: שלוש קבוצות לעוברי חוק (אחת סגורה ואחת "רכבת"), שתי קבוצות קלט, קבוצת אלימות וקבוצת מדיטציה.
- מפקחי המרחב לוקחים חלק בקבוצות טיפול המתקיימות במשרדי המחוז ובהנחיה משותפת עם עובדי מרחב תל אביב: קבוצת מרמה, קבוצת עברייני מין וקבוצה תורנית.

❖ שיקום תעסוקתי והכשרות מקצועיות

- מפקחת התעסוקה הפעילה השנה מרכז הכוונה והעצמה תעסוקתית במרחב בשילובה של סטודנטית.
- במהלך השנה נפתח קורס טכנאי מיזוג מתקציב סיוע לחברה הערבית. הקורס נפתח עם 13 משתתפים והתייצב בהמשך על 7 משתתפים.

❖ תחום סיוע לאסיר, מיצוי זכויות וטיפול בחובות

- חולקו תווי קנייה לטובת סיוע לאסירים ומשפחותיהם.

❖ משפחת האסיר

- ל-45 ילדי מפוקחים ניתן סיוע בצידוד בית ספר בתחילת שנת הלימודים.
- במרוצת השנה טופלו במרחב כמה נשות מפוקחים ונשות אסירים פעילים. בנוסף, נערכו מפגשי טיפול זוגיים.
- בשיתוף חינוך שב"ס נעשו הכנות ממושכות להקמת קבוצת פיילוט לאסירים וילדיהם בכלא מעשיהו. ב-2025 הקבוצה החלה לפעול.

❖ ניהול צוות, הדרכה והעשרה

- אחת לחודש מתקיימת הדרכה לעובדי המרחב והרכזים היישובים ואחת לחודש מתקיימת הדרכה למנחי הקבוצות במרחב.
- מדי שבועיים מתקיימת ישיבת צוות שבה מועבר ידע מקצועי לצד עדכונים שוטפים.
- במרחב מתקיימות הדרכות פרטניות על ידי מנהל המרחב ומפקחות השיקום.
- הצוות מציין ימי הולדת במשותף. לאורך השנה התקיימו מפגשים חברתיים לגיבוש, ציון אירועי שיא ופרידות מעובדות.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- במהלך השנה פעלו במרחב שלוש סטודנטיות לעו"ס. בנוסף נקלטו שלוש סטודנטיות לקרימינולוגיה כמתנדבות.

מרחב תל אביב

מרחב תל אביב נותן מענה ליישובים: תל אביב, בת ים, חולון, הרצליה, רמת השרון, ראשון לציון, רמת גן, גבעתיים, בני ברק, ראש העין, פתח תקווה, גבעת שמואל, כפר חב"ד ואזור.

❖ פעילות בכלא

- יועצי המרחב נותנים מענה בבתי הכלא: בימ"ר ת"א, איילון, מג"ן ומעשיהו (בשיתוף עם מרחב שפלה), וכן מענה בכלל בתי הכלא במחוז לאסירים המתמודדים עם תחלואה נפשית.
- נערכו ימי שיא בבתי הכלא: איילון ובאגף השיקום במעשיהו.

❖ פעילות בקהילה

- לאורך השנה התקיימו פגישות משותפות עם גורמי הרווחה השונים (מנהלי יחידות, מנהלי לשכות רווחה, יחידות לדרי רחוב, יחידות לטיפול בתחליפי סם ועוד), לטובת קידום והמשך עבודה משותפת לצד חידוד נוהלי עבודה.
- התקיימו פגישות עבודה עם צוותים במחלקות לשירותים חברתיים שבהן עובדים הרכזים האזוריים.
- התקיימו שני ימי עיון מקצועיים לרכזות היישוביות במרחב במטרה להגביר את תחושת השייכות ולטובת למידה משותפת:
- התקיים מפגש של רכזות תל אביב במרכז "הד ספייס" לטיפול בהתמכרויות עבור צעירים עד גיל 35. בנוסף נחשפו לעבודתה של מרים הירשפלד ותכנית המנטורים.
- התקיים יום חשיפה לרכזים אזוריים ורשותיים בבית כלא מעשיהו.

❖ קבוצות טיפול

- לאורך השנה התקיימו במרחב שבע קבוצות: קבוצת מרמה, קבוצה בגישת פסיכודרמה, קבוצת אלימות, קבוצת עוברי חוק, קבוצה תורנית, קבוצת מדיטציה וקבוצה ייעודית לעבריינות מין.
- אחת לחודש מתקיים מפגש קלט לאסירים ששחררו במהלך החודש הקודם. במהלך השנה התקיימו שישה מפגשים.
- במסגרת קבוצת המדיטציה ושיתופי הפעולה עם עמותת "השקט שבפנים", יצאו משתתפי הקבוצה לסדנת ריטריט בת יומיים בקיבוץ עין דור בעמק יזרעאל.

❖ טיפול במשפחת האסיר

- בשנת הלימודים תשפ"ד שולבו 32 ילדים בפרויקט פר"ח.
- בפורים נערך אירוע עבור ילדי אסירים משוחררים במשרדי המרחב.
- בסוף שנת הלימודים נערכה פעילות לילדי פר"ח במתחם נינג'ה בראשון לציון.
- נערך יום ביקורים של ילדי פר"ח ואבותיהם בכלא השרון.
- בפתיחת שנת הלימודים חולקו תיקי בית ספר למשפחות נזקקות, ולקראת פסח וחגי תשרי חולקו סלי מזון לאסירים משוחררים ולמשפחות נזקקות.
- במהלך השנה חולקו תווי קנייה לטובת צרכים בסיסיים (קניות ונסיעות).

❖ ניהול צוות, הדרכה והעשרה

- במרחב מתקיימות שלוש קבוצות הדרכה רב-צוותיות, שכוללות את הרכזים הרשותיים במרחב, בתדירות של אחת לשלושה שבועות.
- אחת לשבוע, הרכזים במרחב מודרכים על ידי מנהלת המרחב או מפקחי שיקום.
- אחת לשבועיים, מפקחי המרחב מודרכים על ידי מנהלת המרחב.

- אחת לשבועיים מתקיימת ישיבת צוות.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- סטודנטית אחת נתנה מענה טיפולי למטופלים במרחב.
- קבוצת פסיכודרמה בהנחיית שתי מנחות חיצוניות וחמישה סטודנטים.
- שתי סטודנטיות לקרימינולוגיה נתנו מענה בנושא תעסוקה.
- שתי עורכות דין מתנדבות נתנו סיוע בתחום טיפול בחובות.
- מנחה מתנדב הנחה קבוצת מדיטציה מטעם עמותת "השקט שבפנים".

❖ בריאות הנפש

- במהלך השנה נערכו מפגשים פנים ארגוניים ונדונו מהלכים לקידום אסירים משוחררים המוגדרים כאוכלוסיות מיוחדות.
- פיילוט מענה ישיר של הביטוח הלאומי יצא לדרך וכיום הוא פועל במחוז המרכז והדרום.
- צוות רכזי סל שיקום מחוזיים הפעילים בוועדות סל שיקום בבתי הכלא קיימו לאורך השנה פגישות עם משרד הבריאות.
- נוצרו שיתופי פעולה עם משרד הבריאות ומנהל המוגבלויות במשרד הרווחה לבניית תכניות שיקום משותפות.
- **מנהל המוגבלויות:** קידום יוזמה לבניית דירה משותפת והפנייה של אסירים מאובחנים למסגרות של המנהל; מפגש היכרות וסיור עם מנהל המוגבלויות בכלא ניצן.

מרחב שרון

מרחב שרון מתפרס מבנימינה בצפון דרך יישובי המשולש הדרומי (כפר קאסם, טירה, טייבה, ג'לג'וליה, קלנסואה וכפר ברא) ועד להרצליה בדרום. במרחב פועלים חמישה בתי כלא: רימונים, השרון, בימ"ר הדרים, אופק ונווה צדק (בית סוהר צבאי).

❖ פעילות בבתי הכלא

- לאורך השנה התקיימו פגישות עבודה עם שב"ס לצורך הסדרת שיתופי פעולה וקידום ימי חשיפה. במהלך השנה התקיימו 10 ימי חשיפה באגפים, במחלקות טיפוליות ובסדנאות לקראת שחרור: שישה בכלא השרון, שלושה בהדרים ומפגש אחד ברימונים.
- באגף השיקום בכלא השרון התקיים כנס משפחות בשיתוף נציגי רש"א.
- בכלא השרון התקיימה פגישת עבודה משותפת של רש"א, פרקליטות מרחב ת"א ואגף השיקום לצורך חידוד נוהלי עבודה וקידום תכניות שיקום.
- בכלא רימונים נערך ביקור של ילדי פרויקט פר"ח.
- בכלא רימונים נערכה מכינה לקראת שחרור בשיתוף נציגי רש"א.

❖ פעילות בקהילה

- במרחב התקיימו תשע קבוצות טיפול: שתי קבוצות עוברי חוק (לדוברי ערבית), שתי קבוצות פסיכו-חינוכיות, קבוצת אלימות, קבוצת תעבורה, קבוצת מרמה, קבוצת קלט, קבוצה ייעודית לעבריינות מין.

- בגילגוליה התקיים יום עיון בנושא פשיעה בחברה הערבית והדרכים למיגורה בעזרת שיתופי פעולה.

❖ קשרי חוץ

- פגישות עם מזכירות בתי המשפט לצורך קשרי עבודה.
- ביקורים של עובדי המרחב בדיונים של ועדת השחרורים.
- פגישת עבודה עם הסנגוריה הציבורית של מחוז תל אביב.
- פגישות עם ראשי תחום עו"ס בבתי הכלא בגוש השרון.
- פגישות ביישובי המשולש הדרומי עם מנהלי אגפי הרווחה לצורך איוש תקנים, הסדרת קשרי עבודה שוטפים, מיצוי המשאבים באגפי הרווחה וגיוס משפחות אסירים.
- פגישה בלשכת ראש העיר חדרה לצורך איוש התקן של רכזת תל"מ ברב"ק (הרשות הלאומית לביטחון קהילתי) והסדרת שיתופי הפעולה עם רש"א.

❖ משפחת האסיר

- **פרויקט פר"ח:** בשנה החולפת השתתפו בפרויקט חמישה ילדים מכפר קאסם. במהלך השנה נעשה ניסיון להפעיל את הפרויקט בערים נתניה וחדרה ובשאר יישובי המשולש הדרומי, אך ללא הצלחה עקב מחסור בסטודנטים ובעיות טכניות של מפעילי הפרויקט.
- במהלך השנה טופלו במרחב שש נשות אסירים.

❖ סיוע לאסיר, מיצוי זכויות וטיפול בחובות

- נערך יום מרוכז לטיפול בחובות בשיתוף נציגי הביטוח הלאומי וההוצאה לפועל.
- במהלך השנה, חולקו תווי קנייה לטובת צרכים בסיסיים (קניות ונסיעות).
- עם פתיחת שנת הלימודים חולק לילדי המפוקחים ציוד לגנים ולבתי הספר.
- לקראת חודש הרמדאן, עיד אל פיטר, חג הפסח וחגי תשרי חולקו סלי מזון לאסירים משוחררים נזקקים.

❖ שיקום תעסוקתי והכשרות מקצועיות

- במסגרת ימי חשיפה והכנה לקראת השחרור, נערכו 10 סדנאות תעסוקה בבתי הכלא השרון ורימונים.
- בכפר קאסם ובטייבה נערכו ארבע סדנאות תעסוקה. בסדנאות רועננו כללי הפיקוח, הוצפו דילמות וקשיים ונערך שיח על זכויות העובד ועל הכנה לקראת ועדות מעקב.
- **הכשרות מקצועיות:** ליווי בתהליך האבחון וההשמה וקיום פגישות עם נציגי מכללות במטרה לקדם השמות בלימודים. לאורך השנה ניתנו שלוש מלגות לאסירים משוחררים להכשרות מקצועיות.

❖ ניהול צוות, הדרכה והעשרה

- במהלך השנה התקיימו הדרכות קבוצתיות לעובדים במרחב, לרבות הרכזים הרשותיים.
- שלושה עובדים השתתפו בקורס אלמ"ב שהתקיים בביה"ס המרכזי להכשרת עובדים בשירותי הרווחה (מכללת דימול).
- נערכו שלושה ימי חשיפה והעשרה לסטודנטים; יום אוריינטציה לעובדים חדשים ויום עיון לרכזי רש"א ולרכזים הרשותיים.

- אחת לשלושה חודשים מתקיימת הדרכה למפקחי שיקום מחוזיים עם מנהלת שירות קטן כלא-קהילה.
- אחת לשבוע מתקיימת ישיבת צוות והדרכות פרטניות לעובדי המרחב.
- התקיים יום גיבוש לכלל הצוות במרחב.
- התקיים קורס ערבית לעובדי המרחב.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- במסגרת חיזוק הקשרים עם האקדמיה ובמטרה לפתח את המענים במרחב, התקיים במרחב ביקור של סטודנטים לעו"ס ממכללת רופין.
- במהלך השנה הוכשרו שתי סטודנטיות לעו"ס מאוניברסיטת בר-אילן. הסטודנטים זוכים להדרכה בהתאם לצורכיהם. כחלק מתהליך הכשרתם, הם לוקחים חלק בפעילויות העשרה ובטיפולים פרטניים וקבוצתיים.

מחוז הצפון

מחוז הצפון משתרע מקיסריה בדרום ועד קריית שמונה בצפון וכולל גם את יישובי המשולש הצפוני ורמת הגולן. במחוז פרוסים שמונה בתי כלא: חרמון, צלמון, שיטה, גלבע, מגידו, כרמל, דמון וקישון. במחוז הצפון שלושה מרחבים: עמקים, חיפה וגליל.

המחוז מקיים יחסי גומלין עם מסגרות חוץ ביתיות המשויכות והמפוקחות על ידי משרד הרווחה, כמו גם עם המרכזים לשיקום מונע לטיפול ייעודי בעברייני מין הפזורים ברחבי המחוז. בנוסף, באזור הגאוגרפי של המחוז ישנם שני הוסטלים המטפלים באסירים ברישיון בפקוח רש"א וגם אסירים לאחר שחרור מלא משטופלים וולונטרית: הוסטל בית חסד ומרכז הוליסטי קמה.

ניתוח כמותי של פעילות המחוז בכלא מופיע לעיל בפרק השני. פעילות המסגרות מפורטת להלן בפרק הרביעי. הרחבה על פעילות המחוז בתחומים המקצועיים (תעסוקה, שיקום תורני, שיקום אסירות משוחררות, נוער וצעירים ועברייני מין) תובא להלן בפרק החמישי העוסק בתחומים.

להלן פירוט הפעילות במחוז:

❖ פעילות בכלא

- הפעילות בבתי הכלא התנהלה באופן שוטף: התקיימו הערכות התאמה, מפגשים פרטניים עם אסירים לקראת שחרור מלא, סדנאות לקראת שחרור ומפגשי עבודה עם ראשי תחומים ועו"סים.
- התקיימו סדנאות חשיפה בפני אסירים שזה עתה נשפטו או אסירים לקראת שחרור ממאסר מלא (חלקן בשת"פ עם הסנגוריה הציבורית). מטרת הסדנאות היא להציג את המענים של רש"א לאסיר ולבני משפחתו, עידוד אסירים להשתלב בטיפול במהלך מאסרם כדי להגביר את סיכויי השחרור המוקדם או לחילופין לגייסם לטיפול בתום מאסר מלא.
- בתחום התורני התקיימו שלושה מפגשי חשיפה בבתי הכלא חרמון וצלמון, שבהם הוצגו המענים השיקומיים והתורניים.
- בבתי הכלא כרמל וצלמון התקיימו מכינות בהשתתפות עובדי רש"א ממרחב חיפה וגליל. במכינות השתתפו בעיקר אסירים שעתידים להשתחרר לאחר מאסר מלא והוצגו השירותים הניתנים על ידי רש"א: תיווך לשירותים בקהילה, מיצוי זכויות, סל סיוע לאסיר ועוד.
- **שת"פ עם מחלקת קשרי קהילה:** טיפול בהפניות פרטניות, עריכת מכינות (סדנאות הכנה לקראת שחרור), פגישות תקופתיות לליבון סוגיות וטיוב דרכי עבודה משותפות, שותפות בתכנית מיגור הפשיעה בחברה הערבית ושת"פ ייחודי סביב האסירים הצעירים המשתחררים אחרי מאסר מלא.
- בכלא צלמון התקיים מפגש מחוזי בהשתתפות מנהלות מרחבים, מפקחים מחוזיים ורכזים עם קצינת טיפול ושיקום וראשי תחומים במחוז צפון בשב"ס. המפגש כלל הרצאה של פסיכיאטר.

❖ פעילות בקהילה

- לאורך השנה המשיכו המרחבים והיחידות בהטמעת תפיסות שיקום מקצועיות, בחידוד נהלים והנחיות מקצועיות ובביסוס תהליכי עבודה בטיפול באסיר המשוחרר ובמשפחתו.
- נתקבלו החלטות בשיתוף המטה בנוגע לאבחונים והתערבויות עם אוכלוסיות ייחודיות ובראשן אסירים משוחררים המשתייכים לארגוני פשיעה וכאלו המדווחים על איומים.

❖ קבוצות טיפוליות

- לאורך השנה התקיימו קבוצות טיפוליות במרחבים וביחידות הייעודיות, חלקן בשפה הערבית.
- במהלך 2024 פעלו במחוז הצפון קבוצות טיפוליות שונות. הקבוצות הונחו על ידי מפקחי שיקום, רכזים אזוריים, רכזי רשויות מקומיות, מנחים מן החוץ ומתנדבים. בסה"כ התקיימו לאורך השנה 16 קבוצות: קבוצות עוברי חוק, קבוצות עבריינות כללית, קבוצות אלימות כללית לחברה ערבית, קבוצת פסיכודרמה, קבוצות קלט, קבוצת תעבורה; קבוצת מרמה, קבוצת תורנית, קבוצת ייעודית לעברייני מין.

❖ מסגרות טיפול במחוז

מלבד שתי מסגרות של רש"א (שיפורטו בפרק הרביעי), יש בגבולות המחוז עוד כמה מסגרות טיפוליות ששוהים בהן מטופלים הנתונים לפיקוח רש"א:

- **קהילת מלכישוע:** קהילה טיפולית בפיקוח משרד הרווחה המצויה באזור הפיקוח של מרחב גליל. זהו כפר ומרכז לטיפול בנפגעי התמכרויות השוכן בפסגת הר מלכישוע שבגלבע. במלכישוע פועלות זו לצד זו קהילות טיפוליות לבגירים, צעירים ונוער ויחידה לגמילה פיזית "בראשית" בפיקוח משרד הבריאות.
- **קהילת הדרד:** קהילה טיפולית בפיקוח משרד הרווחה המצויה באזור הפיקוח של מרחב גליל. בקהילה מופעלות תכניות גמילה, החלמה ושיקום של מטופלים הסובלים מהתמכרות ומפגיעה בתפקוד היום-יומי הקוגניטיבי, הנפשי, החברתי והמשפחתי.

❖ קשרי חוץ

- מתקיימים מפגשים תקופתיים עם נציגים מהמחלקות לשירותים חברתיים של יישובי המחוז ועם נציגי השירותים והגופים שפועלים מטעמן. במפגשים נדונות סוגיות משותפות ומקודמות שיטות העבודה והנגשה ותיווך של שירותי קהילה עבור מטופלי רש"א ובני משפחתם.
- נעשה מאמץ לקדם התקשרויות עם כמה יישובים במחוז לפריסת רכזים שיקומיים ביישובים. עד כה, נחתם הסכם התקשרות עם טובא-זנגריה.
- התקיים שיתוף פעולה עם גופים כגון: בתי אבות עבור אסירים בגיל מתקדם, שירותים לטיפול בתחלואה נפשית, עמותות סיוע למשפחות נזקקות כגון "פתחון לב".
- התקיימו מפגשים עם רכזת סל שיקום במטרה לקדם את עניינם של אסירים עם רקע נפשי הזקוקים למענים שיקומיים מותאמים.
- התקיימו פגישות עם קצינת קשרי קהילה בשב"ס ועם היחידה למאסרים קצרים (ילמ"ק) בשב"ס.
- התקיימו מפגשים תקופתיים עם הסנגוריה הציבורית, הפרקליטות, יחידת מעוז לפיקוח אלקטרוני, יחידת צור לפיקוח על עברייני מין ומדור ועדות שחרורים.
- בהוסטל קמה התקיים מפגש מחוזי עם ועדת אלמ"ב. כמו כן התקיימו מפגשים עם עמותת אד"אר, עמותה ארצית להעצמה נשית ובמסגרתם התקיימה סדנה לצוות הוסטל קמה בנושא כלי להערכת מסוכנות הגבר האלים.
- התקיים מפגש עם מפקחי יחידת שלי"מ במשרד הרווחה (בדגש על התמכרויות, צעירים ודרי רחוב).
- התקיימו כמה מפגשים עם מנהל תחום פיתוח, טיפול ושיקום ברשות הלאומית לביטחון קהילתי סביב יישום התכנית למיגור הפשיעה בחברה הערבית ביישובי הצפון.

- התקיים כנס מחוזי שנתי עם ועדות השחרורים.

❖ משפחת האסיר

- עובדי המחוז משמרים קשר שוטף עם משפחות האסיר: בני הזוג, ההורים (לאוכלוסיית הרווקים), ילדים (דרך פרויקט פר"ח) – מתוך תפיסתם כתומכי השיקום העיקריים.
- במהלך השנה חולקו מענקים לאסירים נזקקים צורכי קיום בסיסיים כגון: מזון, דמי שכירות, תרופות, ביגוד, דמי קליטה למסגרות, רב קו וציווד בית ספר.
- בשנה זו שולבו 40 ילדים במיזם פר"ח לילדי אסירים.

❖ תעסוקה

- מתקציב החברה הערבית, הופעלו במהלך 2024 קורסים ייעודיים במרחבים ונבנו קורסים שיופעלו יהיה במהלך 2025.
- במהלך השנה מומשו מלגות לימודים פרטניות.

❖ צוות, הדרכה והעשרה

- בשנת 2024 נקלטו עובדים חדשים במרחבים, בתחומים וביחידות. בתהליכי קליטתם הושם דגש על אוריינטציה, חניכה, הדרכה מקצועית וקליטה מדורגת.
- לכל עובד ניתנה הדרכה פרטנית (מנהלת מרחב למפקח מחוזי, מפקח מחוזי לרכז וכן הלאה).
- עובדי המרחבים, כולל הרכזים הרשותיים והסטודנטים השתתפו בתצפיות בדיוני ועדות השחרורים לצורכי למידה והעשרה.
- לאורך השנה, השתתפו העובדים בהשתלמויות, קורסים, הכשרות, ימי עיון וכנסים ופרומים פנימיים (כגון כנס רכזים ארצי, כנס מסגרות, מתווה עבודה למאסרים קצרים ועוד).
- במסגרת ישיבות הצוות המרחביות והמחוזיות הועברו הרצאות מקצועיות בנושאים שונים כגון, בריאות הנפש וחנינה לרישום פלילי.
- במחוז ובמרחבים צוינו החגים והמועדים של כלל הדתות והעדויות.
- העובדים יצאו ליומיים של גיבוש של כלל רש"א בים המלח.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- גם השנה נקלטו למרחבים וליחידות המחוז סטודנטים ממוסדות אקדמיים שונים (בעיקר אוניברסיטת חיפה, מכללת צפת ומרכז שילוב) במקצועות: עו"ס, קרימינולוגיה קלינית, פסיכותרפיה גופנית נפשית מבוססת מיינפולנס ומשפטים. הסטודנטים מלווים ומודרכים על ידי עובדי המחוז ונותנים מענה טיפולי פרטני או קבוצתי לפי תחום הלימוד. כך למשל, הסטודנט למשפטים נתן מענה בתחום מיצוי זכויות וטיפול בחובות במחוז וביחידת הצעירים וקיבל ליווי של ממונת סיוע לאסיר ומיועצת התעסוקה והלימודים של יחידת הצעירים.
- קבוצת סטודנטים למשפטים ממכללת אונו מהקליניקות המשפטיות התארחו במחוז. במפגש כלל סיור במחוז וביחידת הנשים. הוצגו תחומי הפעילות הסיוע לאסיר ומסלולי השיקום של האסירות המשוחררות וניתן דגש לתחומים שבהם הסטודנטים עשויים להשתלב במסגרת פרקטיקום והכשרה מעשית.
- ביחידת הנשים, ביחידת נוער וצעירים ובחלק מהמרחבים שולבו מתנדבים.

- במפגש עם מכללת עמק יזרעאל נדונה קליטת סטודנטים לקרימינולוגיה קלינית לפרקטיקום.

❖ מיגור פשיעה בחברה הערבית

- במהלך השנה התקיימו בשלושת מרחבי המחוז פעילויות ייחודיות ומגוונות שמומנו מתקציב רש"א המיועד לחברה הערבית. התכניות מפורטות בסיכומים להלן של המרחבים.
- מטה משרד רה"מ, האחראי על תכנית מיגור הפשיעה בחברה הערבית ערך סיור בחלק מיישובי מחוז הצפון.

מרחב עמקים

מרחב עמקים משתרע מבקה אל גרביה בדרום, חריש, כפר קרע וביר אל מכסור – במערב, כפר מנדא ובויעינה-נודיג'את – בצפון ובית שאן ומועצה אזורית גלבע – במזרח. במרחב כלולות גם הערים: נוף הגליל, נצרת, מגדל העמק, עפולה ואום אל פחם. באחריות המרחב בימ"ר קישון.

להלן הפעילויות המרכזיות שנעשו במרחב בשנת 2024:

- הטמעת דרכי עבודה, נהלים ומתווים עדכניים בטיפול באסיר המשוחרר כגון, תפיסה שיקומית, אסירי אלמ"ב, אסירים ביטחוניים, מאסרים קצרים, ארגוני פשיעה, התמכרויות, חנינות.
- ליווי עובדים חדשים בתהליך קליטתם לתפקיד, וקבלת החלטות להמשך העסקת רכזים יישוביים, לרבות קליטת עובדת חדשה במסגרת פרויקט מיגור הפשיעה בחברה הערבית.
- התקיימה סדנה ייעודית לצוות המרחב בנושא אובדן ושכול, בעקבות אירועי רצח של מטופלים. הסדנה הועברה על ידי פסיכולוג קליני חיצוני.
- **מטופלים מאוימים:** בעקבות ריבוי אסירים משוחררים המדווחים על איום לחייהם, התקבלו החלטות לטיפול באיום שדווח והשלכתו על צוות הטיפול. כל התערבות כזו דווחה לוועדת השחרורים וכללה המלצות בדגש על ביטחון כלל המעורבים.
- **מיגור הפשיעה בחברה הערבית:** במרחב התקיימה פעילות טיפול ייחודית בשיתוף פעולה עם מכללת לינקס. בפעילות השתתפו 13 מטופלים ובני משפחותיהם למשך 14 מפגשים שבועיים אינטנסיביים. נעשה שימוש בכלים יצירתיים, לרבות טיפול בבישול, פוטותרפיה ולימודי השפה העברית. המפגשים התקיימו בליווי מפקחת שיקום מחוזית. לסיכום הפרויקט התקיים מפגש מחוזי-מטה מסכם להפקת לקחים ולהתייעלות.
- **קורס מכונה ניידת:** בקורס השתתפו 20 מטופלים בשני סבבים.
- **מפגשים עם ממשקי חוץ:** חודשו ומוסדו קשרים עם אגפי רווחה ובמסגרתם נעשה ייעול ושיפור של דרכי עבודה ונקבעו מטרות התערבות. המפגשים התקיימו עם היישובים: כפא כנא, כפר מנדא, עפולה, יפיע, מגדל העמק, דבוריה, בוסתאן אל-מרג', אכסאל, נוף גליל, אום אל-פחם ועוד, וכן מפגשים עם לשכות תעסוקה, משרד השיכון והביטוח הלאומי.
- התערבויות משפחתיות וביקורי בית התקיימו כחלק מגישה הוליסטית ובאישור מקדים של מנהלת המרחב לאור מורכבות האוכלוסייה.
- **סל סיוע לאסיר:** במהלך השנה חולקו מענקים לאסירים נזקקים סביב צורכי קיום בסיסיים כגון, מזון, דמי שכירות, תרופות, ביגוד וציוד בית ספר.

מרחב חיפה

מרחב חיפה משתרע מקיסריה ויישובי חוף הכרמל – בדרום; יוקנעם, טבעון, שפרעם וכאבול – במזרח; הקריות ועכו – בצפון. מרחב חיפה הינו המרחב הגדול בהיקף פעילותו מבין מרחבי מחוז צפון. היישובים המרכזיים שבתחומי המרחב: ג'סר א-זרקא, פורדיס, טירת הכרמל, חיפה, נשר, שפרעם, הקריות, אעבלין, טמרה, כאבול, עכו, טבעון, רכסים, דליית אל כרמל, יוקנעם ומועצה אזורית זבולון. באחריות המרחב בתי הכלא שיטה, מגידו, גלבוע, כרמל ודמון.

❖ פעילות בכלא

- **השתתפות בוועדת חז"ק (ועדת חזרה לקהילה):** בכלא כרמל התקיים פילוט להשתתפות נציג רש"א בוועדות חז"ק, שמתקיימות כמה חודשים לפני שחרור אסירים אחרי מאסר מלא.
- **הכנה לקראת שחרור:** בכלא כרמל מתקיימת מכינה אחת לשלושה חודשים ובבתי הכלא שיטה וגלבוע נערכות סדנאות לקראת שחרור. לפעילויות אלו מוזמנות נציגות רש"א: מפקחת כלא קהילה, יועצת תעסוקה וממונת סיוע לאסיר – שמציגות את המענים של רש"א. מטרת המכינה והסדנאות היא לעודד אסירים להשתלב בטיפול במהלך מאסרם כדי להגדיל את הסיכויים לשחרור מוקדם או לגייסם לטיפול לאחר המאסר המלא.

❖ פעילות בקהילה

- **קבוצות טיפוליות במרחב:** התקיימו קבוצות טיפוליות מהסוגים: אלימות כללית, עוברי חוק, קבוצה למניעת אלימות בחברה הערבית.
- **קבוצות מחוזיות במסגרת המרחב:** התקיימו ארבע קבוצות מחוזיות מהסוגים: מרמה, תעבורה, קבוצה ייעודית לעברייני מין וקבוצה תורנית.

❖ התערבויות ופעילות בחברה הערבית

- **ימי השיפה ללימודים:** שני מחזורים יצאו לימי השיפה במכללות עתיד במטרה לגבש קורס מקצועי קבוצתי לחברה הערבית כדי לאפשר העלאת הביטחון, הפחתת הפחד מהשתלבות בתעסוקה, קידום תהליך למידה, ליווי בלתי פורמלי למסגרות והגברת המוטיבציה להתמקצעות. לכל יום הגיעו קרוב לעשרים מטופלים. המטופלים גילו עניין ונחשפו להזדמנות לעולם הלימודים המקצועיים.
- **אוריינות דיגיטלית:** 15 מטופלים מהחברה הערבית השתתפו בקבוצת אוריינות דיגיטלית. מטרת הקבוצה לסייע למשתתפים בשימוש בטכנולוגיה שעומדת לרשותם, כמו למשל שימוש ביישומונים של דואר ישראל, הביטוח הלאומי, קופות חיסכון.
- התקיימה קבוצה של 10 משתתפים ללימודי עברית מדוברת.

❖ קשרי חוץ

- **פרויקט "10 מטופלים":** בשיתוף פעולה עם המוסד לביטוח לאומי שפרעם ניתן סיוע למטופלי המרחב במיצוי זכויות ובתשלום חובות. זהו המשך לשיתוף הפעולה משנה שעברה עם הביטוח הלאומי בשפרעם, טמרה, אעבלין וכאבול.
- **לשכות תעסוקה:** נמשך שיתוף הפעולה עם לשכות התעסוקה באזור הגאוגרפי של מרחב חיפה. בכל לשכת תעסוקה יש נציג ייעודי שנותן שירות לאסירים המטופלים.

- **רכזים יישוביים:** מתקיימות ישיבות רבעוניות עם המחלקות לשירותים חברתיים שבהן עובד רכז שיקום האסיר (עכו, חיפה, שפרעם וטירת הכרמל) במטרה להרחיב את השימוש במשאבי הקהילה ולעקוב אחר ביצוע התכנית השנתית של הרכז היישובי.
- **מחלקות לשירותים חברתיים:** צוות המרחב השתתף בישיבות צוות עם מחלקות הרווחה בשטח הגאוגרפי של המרחב. במהלך המפגשים המשותפים שווקה עבודת רש"א, במטרה להעלות את מספר המטופלים אחרי מאסר מלא ולעבות את תכניות הטיפול למפוקחים.

❖ משפחת האסיר

- **פר"ח לילדי אסירים:** ב-2024 השתתפו בפרויקט 31 ילדים תחת אחריותה של עיריית עכו וחיפה. במסגרת הפרויקט, התקיימו ביקורי בית ופגישות של רכזי פר"ח עם משפחות הילדים והתקיימו בכלא חרמון ימי אוריינטציה לחונכי פר"ח.
- **סל סיוע:** תקציב סל סיוע לאסיר הורחב השנה כחלק מתקציב הטיפול בחברה הערבית. תקציב המרחבי נוצל במלואו בעיקר למזון, ביגוד לילדים, ספרים לילדים, דמי סייעות לטיפול, תרופות והוצאות חשמל.
- **התמקצעות בטיפול הוליסטי:** אחת העובדות שסיימה תואר שני בעו"ס בגישה משפחתית, מדריכה את הצוות בהתערבויות משפחתיות יזומות ובביקורי בית.

❖ ניהול צוות, הדרכה והעשרה

- **ישיבות צוות:** אחת לשבוע מתקיימת ישיבת צוות מרחבית; בחלק מהישיבות משתתפים הרכזים היישוביים. לעתים מוזמנים לישיבות אורחים מבחוץ שמרחיבים את הידע בטיפול הוליסטי.
- **ישיבות טיפוליות:** הישיבות מתכנסות סביב מקרים של חוסר שיתוף פעולה מצד מטופלים, החלטות לגבי המשך תכנית השיקום והערכה והוקרה לתהליך הטיפול.
- **ישיבות הדרכה ובקרה:** מתקיימות ישיבות שוטפות עם עובדי המרחב מכל התפקידים במטרה לסייע להם למלא את תפקידם באופן תקין ויעיל. כל עובד מלווה על ידי מנהלת מרחב או עובד ותיק במרחב.
- **ראש ענף הדרכה:** אחת לשלושה שבועות מגיעה ראש ענף הדרכה ומדריכה את הצוות בנושאים של טיפול פרטני וטיפול קבוצתי.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- לאורך השנה משולבים סטודנטים לעו"ס מאוניברסיטת חיפה. הסטודנטים מודרכים על ידי אנשי צוות ומטפלים פרטנית וקבוצתית.

❖ שיקום תעסוקתי והכשרות מקצועיות

- **סדנאות קליטה:** אחת לחודשיים מתקיימת במרחב סדנת קליטה למטופלים החדשים. מטרת הסדנה הן הכנת האסירים לתהליך השיקום שמצפה להם והעברת מידע לגבי השירותים שעומדים לרשותם, התנאים בתכנית השיקום והכרת בעלי התפקיד הרלוונטיים להם.
- במהלך השנה, שולבו המטופלים בקורסים מקצועיים פרטניים, כל אחד לפי נטיותיו ושאיפותיו המקצועיות.

מרחב גליל

מרחב גליל משתרע מקו החוף מצפון לעכו ועד לגבול הצפון – במערב ומכינרת עד לאצבע הגליל ורמת הגולן – במזרח. המרחב כולל את היישובים: נהריה, כרמיאל, ג'דידה-מכר, מעלות תרשיחא, צפת, סכנין, מגיד אל כרום, קריית שמונה, חצור הגלילית, ראש פינה, טבריה וקצרין ויישובי המועצות האזוריות מטה אשר, משגב והגליל העליון. באחריות המרחב בתי הכלא צלמון וחרמון.

❖ פעילות בכלא

- במהלך השנה מתקיימות בכלא חרמון וצלמון סדנאות הכנה לשחרור וסדנאות קליטה לאסירים חדשים בשיתוף הסנגוריה הציבורית והסיוע משפטי. מטרת הסדנאות היא לעודד את האסירים להשתלב בטיפול במהלך המאסר, על מנת לשפר את הסיכוי להשתלב בתכנית שיקום, או לגייס אותם לטיפול לאחר מאסר מלא.

❖ פעילות בקהילה

- במהלך השנה התקיימו פגישות עבודה עם מנהלי המחלקות לשירותים חברתיים. מטרת המפגשים: הידוק שיתוף הפעולה ומיפוי המענים והשירותים בקהילה השייכת למרחב, לצורך הרחבת מנעד הכתובות לאסיר ולמשפחתו.
- **קבוצות טיפול:** לאורך השנה התקיימו במרחב קבוצות טיפול בנושאים מגוונים: אלימות כללית לדוברי ערבית, עוברי חוק ופסיכודרמה, לימוד עברית לדוברי ערבית ושליטה בכעסים.
- **סדנאות קליטה:** מדי חודש מתקיימות במרחב שתי סדנאות קליטה לאסירים בפיקוח בשבוע הראשון או השני לשחרורם. מטרת הסדנה הן: הכנת האסירים לתהליך השיקום שמצפה להם והעברת מידע לגבי הדרישות, התנאים והציפיות מהם בתקופת הרישיון, הבהרת זכויותיהם והמענים שהם יכולים לקבל מרש"א.

❖ קשרי חוץ

- לאורך השנה התקיימה תקשורת סדורה ושוטפת עם כלל גורמי החוץ שבממשק עבודה עם המרחב במטרה לתת מענים למקרים נקודתיים. הקשר התקיים עם: הסנגוריה הציבורית, הפרקליטות, יחידות לטיפול בהתמכרויות, תחנות לטיפול משפחתי וזוגי, מרכזים למניעת אלימות ומחלקות הרווחה.

❖ משפחת האסיר

- סדנת שוקולד לאסיר ובת זוגו הונחתה על ידי סטודנטיות ומנחה חיצונית.
- סדנת זוגיות בריאה הועברה על ידי מנחות מטעם "לינקס" ורכזת מהמרחב. בסדנה היו 12 מפגשים עם התכנים: הכנה למערכת יחסים זוגית בריאה, לימוד מיומנויות של ניהול שיח, תפקיד האישה בזוגיות ועוד.
- במהלך השנה ניתנו מענקים למטופלי המרחב ונוצל כל התקציב של סל גמיש סיוע לאסיר לאסירים שהביעו נזקקות כלכלית. המענקים ניתנו עבור צרכים בסיסיים כגון: מזון, לבוש, תרופות, סיוע בשכר דירה, מענקי בית ספר, רב קו.
- ניתנו מענקים למטופלי המרחב מתקציב סל סיוע לחברה הערבית. מענקים אלו ניתנו עבור לינת חרום, מזון, ציוד בית ספר לילדים וציוד משרדי לפתיחת עסק.

❖ שיקום תעסוקתי והכשרות מקצועיות

- קורס מקצועי ייעודי למטופלי המרחב: במכללת עתיד במעלות תרשיחא התקיים קורס אינסטלציה וספרינקלים (מערכות כיבוי אש). בקורס השתתפו 10 מטופלים מהמרחב במימון מלא של רש"א.
- במהלך השנה, שולבו המטופלים בקורסים מקצועיים פרטניים, כל אחד לפי נטיותיו ושאיפותיו המקצועיות.

❖ סטודנטים ומתנדבים

- במהלך שנה"ל תשפ"ד נקלטו במרחב גליל שתי סטודנטיות לעו"ס ממכללת צפת. בנוסף, שולבו בהוסטל קמה שני סטודנטים ממכללת צפת וסטודנט אחד מאוניברסיטת חיפה. במהלך שנת שנה"ל תשפ"ה נקלט לעבודה סטודנט לתואר שני בעו"ס מאוניברסיטת חיפה.
- במרחב פועלים מתנדב בתחום התעסוקה ומתנדבת ללימוד השפה העברית.

❖ ניהול צוות, הדרכה והעשרה

- התקיימה הדרכה קבוצתית בהשתתפות צוות רב מקצועי במרחב ושתי רכזות יישוביות.
- התקיימו הדרכות פרטניות וליווי תמיכתי על ידי מנהלת המרחב.
- התקיימו ישיבות צוות אחת לשבוע, לכלל הצוות הרב מקצועי במרחב.
- צוות המרחב השתתף בבניית מתווה לשפוטטים צבאיים.

פרק רביעי: מערך המסגרות

מערך המסגרות מאופיין בטיפול באוכלוסיית קצה במתכונת של 24/7 תוך כדי פיקוח הדוק ומתן מענה טיפולי-שיקומי רחב ומגוון. שנת 2024 מסמלת את הכניסה של מערך המסגרות לפעילות יציבה ושוטפת, זאת לאחר השלמת הליך ההרחבה בשנים 2020-2023. בשנים אלו הוקמו חמישה הוסטלים חדשים, שני מרכזי יום חדשים ושלוש דירות מעבר, והורחבו מסגרות קיימות. כתוצאה מכך, הוכפל מערך המסגרות וכיום הוא נותן מענה לכ-600 האסירים בני השיקום המורכבים ביותר. מהלך ההרחבה התמקד ביצירת מענים בתחומי האלימות הכללית והאלימות במשפחה.

שנת 2024 אופיינה בפעילות בצל מלחמת "חרבות ברזל". האתגרים המרכזיים בשנה זו היו קיום פעילות שיקומית תחת איום מתמשך, גיוס עובדים ובני משפחות עובדים למילואים, התמודדות עם אובדן בקרב עובדים ודיירים, כמו גם חוסר שגרה, החיונית לצמיחה שיקומית. על אף אתגרים אלו מערך המסגרות המשיך בפעילותו במלוא העוצמה, קלט מטופלים כבכל שנה ואף מעבר לכך, והשכיל לייצר שגרה שיקומית מיטיבה ומצמיחה.

מערך המסגרות נחלק לשתי זרועות פעילות מרכזיות: מסגרות המופעלות על ידי רש"א ומסגרות חוץ. להלן נפרט את הפעילות בכל אחת מזרועות אלו:

❖ מסגרות רש"א

- ברש"א פועלות בסה"כ תשע מסגרות. ארבע מסגרות ותיקות: הוסטל ירושלים, הוסטל מפתחות, מרכז הוליסטי נשים והוסטל בית החסד הפועל במיקור חוץ. חמש המסגרות החדשות שנוספו בשנים האחרונות פועלות במיקור חוץ והן: הוסטל ומרכז יום קמה לטיפול באלמ"ב, הוסטל בראשית התורני, הוסטל קשת המיועד לעוברי חוק כללי, הוסטל בארי המיועד לטיפול באלימות ובית שוש"ן לנוער וצעירים.
- כל אחת ממסגרות אלו מחזיקה בתחומה הייחודי בגוף ידע מקצועי. מסגרות אלו נועדו לתת מענה הוליסטי ואינטנסיבי לאוכלוסיות הקצה מקרב האסירים המשוחררים, כאלו אשר אין אפשרות לשקמם בקהילת המוצא. המסגרות מאופיינות ברמת פיקוח גבוהה יחד עם מערך טיפולי ושיקומי מקיף במסגרת ביתית עוטפת.
- במהלך שנת 2024 המסגרות הוותיקות נטלו חלק מרכזי בליווי הצוותים החדשים ובהכשרתם. תרומתם זו הייתה מכריעה בשימור הסטנדרטים המקצועיים, הנורמות והערכים המאפיינים את מערך המסגרות מזה שנים רבות.
- הרחבת המערך הצריך ריכוז מאמצים במגוון תחומים: הכשרת כוח אדם וייצובו, פיתוח תכניות, הטמעת נהלים ושיווק השירותים החדשים.
- במהלך שנה זו הושם דגש על הטמעת תפיסת העבודה והרחבת מערכי הלמידה וההדרכה. במסגרת זו, מוסדה הדרכת המנהלים ונערך יום עיון לכלל עובדי המסגרות.

❖ מסגרות חוץ

- מערך המסגרות כולל גם את הפיקוח והאחריות לשיקומם של אסירים משוחררים המשולבים במסגרות חוץ ביתיות שאינן מופעלות על ידי רש"א, אלא על ידי משרד הרווחה, משרד הבריאות וגופים נוספים. במהלך שנת 2024 שהו ופוקחו על ידי רש"א במסגרות חוץ – 46 מטופלים, זאת

בהשוואה ל-44 מטופלים ב-2023 ול-61 ב-2022. הירידה לעומת 2022 והשנים הקודמות לה מקבילה לפתיחת המסגרות הנוספות ברש"א ומבטאת את השיפור בהיקף המענים של רש"א ובגיוונם.

- במהלך השנה נעשה מאמץ מתמשך לפתוח דלתות במסגרות חדשות, בין השאר לאוכלוסיית דרי הרחוב ומחוסרי הדיור, קשישים ובעלי מוגבלויות. כמו כן נערך מיפוי לאיתור מסגרות קולטות פוטנציאליות ולקידום קשרי עבודה עמן.

בלוח 3 מוצגת תנועת המטופלים בתשעת ההוסטלים של רש"א.

לוח 3: תנועת מטופלים במסגרות רש"א (שנת 2024)

סטטוס	הוסטל ירושלים	מפתחות	נשים	בית החסד	קמה	בית שוש"ן	בראשית	קשת	בארי	סה"כ
מועמדים	34	23	23	44	27	22	39	41	28	281
דיירים ממשיכים משנת 2023	10	17	8	13	12	10	15	11	10	106
דיירים נקלטים חדשים ב-2024	14	11	15	24	19	24	16	26	20	169
בוגרים ממשיכים - דירת מעבר	4	13	11	—	4	23	14	—	7	76
בוגרים שאינם ממשיכים	3	2	4	0	4	1	4	0	0	18
סה"כ דיירים	31	43	38	37	39	58	49	37	37	369
מטופלים במרכז יום	—	21	54	—	9	66	—	—	—	150
בני משפחה מטופלים	0	45	37	0	0	9	0	0	0	91
סה"כ מטופלים ובני משפחה	31	109	129	37	48	133	49	37	37	610
נושרים בעקבות הפקעה	7	4	3	2	3	8	5	2	2	36
נושרים לתכנית חליפית	3	0	0	1	0	0	3	3	4	14

סך המטופלים במערך המסגרות בשנת 2024 עמד על 610 אסירים משוחררים ובני משפחה, גידול של 8% בהשוואה לשנת 2023. במספר הדיירים חלה ב-2024 עלייה של 3% לעומת 2023. ב-2024 נשרו מהמסגרות עקב הפקעת רישיון 36 דיירים בהשוואה ל-46 ב-2023.

בארבעה מההוסטלים פועלים מרכזי יום: בהוסטל נשים, בבית שוש"ן, במפתחות ובהוסטל קמה. ב-2024 טופלו במרכזים אלו 150 אסירים משוחררים, גידול של 6% בהשוואה ל-2023.

בפרקים הבאים נציג את מאפייני הפעילות של כל אחד מתשעת ההוסטלים הפועלים ברש"א.

הוסטל ירושלים

הוסטל ירושלים הינו מסגרת שיקומית-טיפולית כוללנית לאסירים משוחררים רצידיביסטים בעלי רקע התמכרותי. ההוסטל מהווה גשר בין החיים מאחורי סורג ובריה ובין הקהילה, ומתגוררים בו דיירים העוברים תהליך טיפולי בליווי צוות מקצועי הכולל מנהל, עו"סים, מדריכים בוגרי ההוסטל ומתנדבים. משך הטיפול הוא שנה ותשעה חודשים, מהם תשעה חודשים ראשוניים אינטנסיביים של מגורים בהוסטל ושנה נוספת של מעקב, שבה הדיירים שוכרים דירה באופן עצמאי בסמיכות להוסטל, תוך כדי שימור הקשר עם

ההוסטל. מסגרת ההוסטל מאפשרת לדיירים לרכוש כלים תפקודיים ורגשיים לניהול שגרת חיים נורמטיבית ונקייה מסמים, תוך כדי שמירה על תעסוקה מלאה ויציבה. מטרה זו מושגת באמצעות טיפול פרטני וקבוצתי, מענה וליווי תעסוקתי, רכישת כישורי חיים וכלים לניהול כלכלי עצמאי, שיקום משפחתי והשתתפות באירועי תרבות והעשרה.

אוכלוסיית היעד של ההוסטל היא אסירים משוחררים בגיל 24-60 המאופיינים במועדות גבוהה ושאוּבחנו על ידי יועצי רש"א בכלא כזקוקים לטיפול אינטנסיבי. לרוב מדובר באסירים שהתנסו בשלל תכניות טיפוליות אך שבו לסורם, וכן באסירים משוחררים שקהילת המוצא שלהם מקשה על שיקומם. בהוסטל גרים אסירים ברישיון (במסגרת השליש) ואסירים משוחררים המגיעים מרצון בתום מאסרם המלא. אוכלוסיית היעד בהוסטל מהווה את קצה הרצף בקרב האסירים המשוחררים בני הטיפול. זו אוכלוסייה עם היסטוריית חיים הכוללת משפחת מוצא דיספונקציונלית וקורבנות במערכות יחסים המאופיינות בהזנחה, התעללות, אלימות פיזית ואלימות מינית. רבים מהדיירים בהוסטל סובלים מטראומות מתמשכות ובנטייה להרס עצמי שבאה לידי ביטוי, בין היתר בנטייה להתמכרויות.

מסגרת ההוסטל מספקת מענה כולל ומקיף לצורכי האסיר המשוחרר ומקנה לו מגוון כלים הדרושים להתמודדות עם דרישות החיים הנורמטיביים. ההוסטל מספק לאסיר יציבות, זמן הסתגלות ואפשרות לפתור את בעיותיו. בהוסטל מופעלות התערבויות טיפוליות רבות הנוגעות למשפחת האסיר, בדגש על ילדיו. בהיותו מסגרת ביתית, ניתן בהוסטל דגש על יחס אישי, על אינטימיות ועל שחזור מסגרת המשפחה הראשונית. כמו כן, ההשתייכות לקהילת ההוסטל, הכוללת בוגרים רבים על משפחותיהם, מהווה נדבך משמעותי של השתייכות המאפשרת תמיכה לאורך החיים.

❖ מענה טיפולי

- **טיפול קבוצתי:** חברי הקבוצה רוכשים מודעות באמצעות משוב מזולתם, צפייה והתבוננות עצמית בהיבטים משמעותיים בהתנהגותם כגון: מוקדי הכוח שלהם, מגבלותיהם, עיוותים ביחסיהם הבין אישיים והתנהגותם השלילית והלקויה המעוררת תגובות לא רצויות כלפיהם. אלו הן הקבוצות המרכזיות: קבוצה דינמית, קבוצת טראומה, קבוצת סיפורי חיים, קבוצת יחסים בינאישיים, קבוצת טיפול קוגניטיבי, רכישת מיומנויות לתקשורת בין אישית, קבוצת הבית, שליטה בכעסים, מניעת שימוש חוזר וקבוצת 12 הצעדים.
- **טיפול פרטני:** כל דייר משתתף בשיחה פרטנית אחת לשבוע.
- **טיפול זוגי/משפחתי:** בהתאם לצורכי הדייר נעשות התערבויות זוגיות/משפחתיות או הפנייה למסגרת חיצונית המעניקה סיוע בתחום זה. עם בני המשפחה נשמר קשר רצוף באמצעות ימי משפחות, שבתות ילדים וימי פעילות עם הילדים.

❖ מענה שיקומי

- **תעסוקה:** כל מטופל בהוסטל עובד במשרה מלאה, תוך כדי ליווי תעסוקתי, כשההוסטל מספק מענה לפתרון בעיותיו בתחום התעסוקה ושומר על קשר הדוק עם המעסיק.
- **בריאות:** כל דייר בהוסטל נדרש לבצע בדיקות רפואיות ולהיות במעקב וטיפול רפואי בהתאם למצבו.

- **מיצוי זכויות וטיפול בחובות בתחומים מגוונים:** הביטוח הלאומי, משרד השיכון, מס הכנסה ועוד. ההוסטל מתווך בין הדייר לבין בעלי החוב ומארגן הסדרי חוב וסגירת תיקים בהוצאה לפועל, תוך כדי קשר עם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים.
- **סדר יום:** הקניית הרגלי סדר יום: השכמה, יציאה לעבודה, עמידה בלוח זמנים, עמידה במטלות הבית, כיבוי אורות.
- **מניעת שימוש בסמים:** ביצוע בדיקות שתן, השתתפות בקבוצות NA וקבוצות צעדים ורכישת כלים להתמודדות עם הכמיהה לסם ולשימוש חוזר.
- **ניהול משק בית:** הדייר לומד לבצע עבודות בית: ניקיון, כביסה, בישול וקניות.
- **התנהלות כלכלית:** ניהול תקציב אישי, הכנסות מול הוצאות, רכישה על פי צרכים ויכולת כלכלית, הסדרת חובות, למידה של הרגלי חיסכון לצרכים עתידיים. אחת לשנה מתקיימת סדנה בת שמונה מפגשים בנושא התנהלות כלכלית בהובלת מתנדבת המתמחה בתחום.
- **התנדבות:** במהלך שהותם בהוסטל משולבים הדיירים בפרויקטים שונים של התנדבות. ההתנדבות מפתחת אחריות חברתית וחמלה, מפחיתה תחושות ניכור ומספקת משמעות ותחושת ערך למתנדב.
- **תרבות והעשרה:** דיירי ההוסטל משתתפים בפעילות העשרה הכוללת טיולים לימודיים ברחבי הארץ, סרטים, הצגות ופעילות לחגים. מטרת הפעילות היא גיבוש חברתי וחשיפה לאפשרויות ניצול שעות הפנאי בקהילה בסיום הטיפול במסגרת. אחת לשנה מתקיים טיול בן יומיים לצפון הארץ.

❖ עשייה ייחודית ב-2024

- **הכשרת סטודנטים:** במהלך השנה נמשך מיצוב ההוסטל כמקום הכשרה במסגרת לימודי עו"ס. סטודנטית הוכשרה על ידי מדריכה ברש"א בטיפול פרטני, הנחיית קבוצה ומיצוי זכויות. לצעד זה משמעות רבה בקיום קשר אקדמיה-שטח מתוך תפיסת עולם הדוגלת בהפריה הדדית. מהלך זה גם מהווה כר פורה להזנת כוח אדם איכותי לרש"א.
- **קבוצת שירים והבעה:** התקיימה קבוצה בת חמישה מפגשים שהונחתה על ידי סטודנטית לעו"ס שהוכשרה בהוסטל. הקבוצה עסקה בדיון ובחשיבה קבוצתית סביב שירים מולחנים שונים. כל שיר הוביל לשיח רגשי ושיתופי וחובר למציאות היום-יומית של הדיירים.
- **קבוצת סטיגמות ודעות קדומות:** התקיימה קבוצה בת שבעה מפגשים שהונחתה על ידי רכזת שיקום במרחב ירושלים. הקבוצה עסקה בהכרת המושגים סטיגמות ודעות קדומות, חשיפה לאוכלוסיות השונות שנמצאות סביבנו שיש לנו סטיגמות עליהן, חיבור לסטיגמות שיש לחברה על אסירים משוחררים ושבירת הסטיגמות על החברה ועל עצמי.
- **סדנת ניהול כלכלי:** התקיימה סדנה בת חמישה מפגשים בנושא התנהלות כלכלית בהובלת מתנדבת בתחום.
- **פרויקט "העיר שלנו":** במהלך השנים האחרונות מתקיים פרויקט משותף עם תיכון הרטמן אשר מפגיש בין דיירי ההוסטל לבני נוער נורמטיביים תוך כדי התנדבויות למען אוכלוסיות במצוקה. בפרויקט נדרשו המשתתפים להתחלק לקבוצות מעורבות (דיירי ההוסטל ובני הנוער) ולחשוב על המוסדות הרלוונטיים ביותר לקיום תקין של עיר. נבחרו מוסדות ממשל, תרבות, רווחה ובריאות שבהם מתקיימות פעילות בהובלת המשתתפים. הפעילות כללה רכישת ידע על המוסד, מפגש עם אישיות רלוונטית ועשייה חברתית.

- **מפגש מסורת:** במסגרת הרצון להעניק לדיירים תחושת השתייכות נוצר קשר עם מתנדבת אשר מגיעה אחת לחודש ומעבירה לדיירים תוכן קצר בהקשר לסוגיה ערכית מן המסורת היהודית בהתאם ללוח השנה. גם דתות ותרבויות אחרות מקבלות ביטוי במהלך מפגש זה. המפגש מתאפיין באווירה בלתי פורמלית וכולל קינוח אשר המתנדבת מביאה עימה ויוצר אווירה חמה וביתית.
- **סל סיוע לאסיר המשוחרר:** השנה זכו דיירי מסגרת הוסטל ירושלים לסל סיוע שמטרתו לצמצם את המחסור בצרכים חומריים, מחסור המתגלה כגורם מעכב בתהליך השיקומי.
- **תרבות והעשרה:** השתתפות בכנס השנתי של NA במלון בים המלח, יציאה לבריכה, נסיעה ליום כיף בסחנה, יציאה להצגה בתאטרון ירושלים, יציאה לסרט, יציאה למרכז העיר.
- **צל"ש חודשי:** מתוך תפיסה טיפולית שיקומית המשלבת משמעת הדוקה עם חיזוק והעצמת המטופל, נבחר מדי חודש דייר מצטיין שמקבל צל"ש חודשי על התקדמות ברכיבים השונים של השיקום.
- **קבוצת גבריות:** התקיימה קבוצה בת 10 מפגשים עם מנחה חיצוני, סביב נושאים שונים הקשורים לגבריות: ציפיות החברה מגברים, הבדל בין רצון לריצוי, קשר עם הורים, אבהות, זוגיות ומיניות.
- **התמודדות עם אתגרי המלחמה:** דיירים וצוות נדרשו להתמודד עם מורכבויות הנובעות משגרת החירום הקיימת במדינה מאז 7.10: דאגה ושמירה על הקשר עם המשפחות המפונות או מתגוררות באזורי סיכון בדרום ובצפון, פגיעה בתעסוקה ובמצב הכלכלי של המטופלים ומציאת דרכים יצירתיות לשמירת הרצף השיקומי של דיירי ההוסטל.
- **חיזוק הקשר עם בוגרי ההוסטל:** עם חילופי הניהול במסגרת בשנים האחרונות ועל מנת להחזיר את הקשר עם בוגרי ההוסטל נפתחה קבוצת וואצאפ של בוגרי ההוסטל וצוות ההוסטל.

הוסטל מפתחות: הוסטל לפיתוח מיומנויות משפחתיות (אלמ"ב)

המרכז הרב תחומי מפתחות הוקם ב-2005 כהוסטל שיקומי, הראשון מסוגו בעולם לטיפול באסירים שנשאו מאסר בגין אלימות במשפחה. מדובר באסירים הזוכים לשחרור מוקדם לצורך השתלבות בתכנית שיקום המתאימה לצורכיהם. ההוסטל הוא "בית בחצי הדרך", מסגרת מעבר בין חיים סגורים בכלא לחיים עצמאיים בחברה. התכנית הטיפולית היא תכנית התערבות שיקומית שנועדה לסייע לגברים אלימים ולמשפחתם לצאת ממעגל האלימות, לרכוש כלים חלופיים להתמודדות ולחזק את השתלבותם בקהילה.

בשנת 2021 הוקם מרכז היום במסגרת המרכז הרב-תחומי מפתחות. הטיפול במרכז היום מיועד לאסירים אשר מצד אחד אינם זקוקים לטיפול אינטנסיבי במסגרת סגורה ומצד שני הם בעלי צרכים קרימינולוגיים המחייבים טיפול רחב ומעמיק יותר מפגישה או קבוצה שבועית בקהילה. בעשרים השנים האחרונות החלה מגמה של הכרה בצורך בטיפול בגברים כחלק מטיפול מערכתי בתופעת האלימות במשפחה. עם הזמן, התבהר כי גם אם מרחיקים את הקורבנות מהתוקפים, במקרים רבים הם יחזרו לחיות יחד, או שאותו גבר אלים יהיה מעורב בזוגיות חדשה וימשיך לנהוג באלימות. על כן, המרכז הרב-תחומי שם את הטיפול הזוגי והמשפחתי במרכז ההליך הטיפולי.

בתחילת הדרך של המרכז, הקשר הטיפולי עם בנות הזוג היה מבוסס על המפגשים הזוגיים בלבד. עם הזמן, התבהר כי נוצרים פערים בתוך הקשר הזוגי כאשר הגבר נמצא במסגרת טיפולית אינטנסיבית, בעוד שבת הזוג לא משולבת בטיפול דומה. לדוגמה, הגבר לומד שפה טיפולית ודרכים להתבטא, כאשר שפה זו לא בהכרח מוכרת לבת הזוג ועשויה להחוות על ידה כמניפולציה או כהתנשאות ואף עלולה לעורר חרדה. לאור

זאת, הורחב המערך הטיפולי והוקמה קבוצת הנשים שמטרתה ליצור קשרי תמיכה ועזרה הדדית בין הנשים ולצמצם את הפער בין בני הזוג. מבחינה מקצועית מורכב מאוד לקיים טיפול זוגי בצל האלימות, אך באמצעות שיטת הטיפול הייחודית ב"מפתחות" והנסיבות המאפשרות (מגורים בנפרד), בני הזוג עוברים טיפול זוגי ומשפחתי משמעותי ויכולים לשנות את דפוסי הקשר.

❖ פעילות טיפולית

- **טיפול פרטני:** אחת לשבוע מתקיימת שיחה פרטנית לכל מטופל.
- **קבוצת מדריך:** קבוצה יומית שבה נעשית סגירה של היום וניתן מענה בטווח הקצר למערכות היחסים בין המטופלים.
- **קבוצות טיפוליות יומיות:** קבוצת "מעגל האלימות", קבוצת ילדות, קבוצת רגשות, קבוצת מודל אפר"ת (אירוע-פרשנות-רגש-תגובה), קבוצת ביודנסה, קבוצת פסיכודרמה.
- **קבוצת מיניות וקבוצת מגדר:** קבוצות שמאפשרות לבחון עמדות ותפיסות לגבי גבריות ומיניות.
- **שיחות פרטניות לנשים:** מתקיימות אחת לשבוע, זאת בטרם השתלבות בת הזוג בטיפול הזוגי ובקבוצת הנשים.
- **טיפול זוגי ומשפחתי:** הטיפול הזוגי והמשפחתי מתבצע בצורה בטוחה ושמורה, עבור הגברים, הנשים וילדיהם. טיפול זה הוא מרכזי בתכנית הטיפולית ותורם לבניית יכולות תקשורת וקשר זוגי ומשפחתי בריא ושוויוני. בטיפול הזוגי נחשפים מעשי האלימות באופן שמאפשר עיבוד של האירועים בסביבה בטוחה לאישה.
- **קבוצת נשים:** קבוצת הנשים הוקמה בעקבות זיהוי של פערים בין הטיפול האינטנסיבי של הגברים לבין הטיפול החד-שבועי של בנות זוגם והתבהר כי הצרכים הטיפוליים של הנשים רחבים יותר. קבוצה זו הוכחה כיעילה ומפרה וכתורמת רבות להתקדמות המטופלים ובני משפחתם ולהפחתת מצבי הסיכון שלהם והתנהגותם האלימה. נוסף על המפגש הקבוצתי, מנחת הקבוצה מקיימת קשר ומעקב עם הנשים, הכולל ביקורי בית, מפגשים פרטניים ושיחות טלפוניות.
- **קבוצת בוגרים:** זהו אחד מעמודי התווך בליווי המטופלים לאחר סיום השלב הראשון של הטיפול במסגרת הפנימייתית. מנחי הקבוצה ממשיכים לעקוב ולסייע לבוגרים בהתמודדות היום יום בין המפגשים. בנוסף, הבוגרים מקבלים מענה של טיפול זוגי ו/או משפחתי.

❖ פעילויות נוספות

- **שבת גיבוש:** בסוף השבוע האחרון של כל חודש מתקיימת פעילות גיבוש שמטרתה ללמד את המטופלים אסטרטגיות משפחתיות לתכנון ולביצוע פעילויות גיבוש משפחתיות וזוגיות.
- **סבב מעסיקים:** מתקיים אחת לחודש במטרה לשמר קשר הדוק עם המעסיק ולבדוק שביעות רצון המעסיק מהמטופל.
- **הכשרת סטודנטים:** כחלק מחובות לימודי התואר, סטודנטים לעו"ס משתתפים בפרקטיקום.
- **בדיקות לגילוי סמים ואלכוהול:** פיקוח ומניעה של שימוש בסמים או באלכוהול.
- **ניהול אורח חיים כלכלי תקין:** מתנדב רואה חשבון נותן הרצאות ומענה בסוגיות כלכליות.
- **קבוצת NA:** השתתפות אחת לשבוע בקבוצת התמיכה במסגרת העירונית.
- **פעילויות העשרה:** חשיפה לפעילויות חברתיות ומשפחתיות.
- **יום משפחות:** ציון חגים עם המטופלים ובני משפחתם.

❖ פרויקטים ייחודיים

- מרכז לימודי לסטודנטים לקרימינולוגיה במוסדות אקדמיים : אוניברסיטת בר-אילן (גם פילוסופיה יהודית), האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת תל-אביב, אוניברסיטת אריאל ומכללת אשקלון.
- **מתנדבים:** קרימינולוגיים חברתיים שיקומיים, רואה חשבון, עו"ס ומטפל בפסיכודרמה, מומחה לביודנסה.
- הצגת המרכז בבתי כלא בארץ.
- הרצאות בימי עיון מקצועיים בפני סטודנטים למשפטים, קרימינולוגיה קלינית ועוד.
- חיזוק קשרי העבודה עם ועדות אלמ"ב.
- חשיפת המסגרת בפני גורמי חוץ (ועדות שחרורים, סנגוריה ציבורית ופרקליטות), הסברה על שיקום אסירי אלמ"ב ויצירת שיתופי פעולה.
- השתתפות בבניית נוהלי עבודה עם משרד הרווחה, שב"ס ומב"ן בתחום האלימות במשפחה; חברות בוועדות בין משרדיות; חברות בוועדה משותפת עם הסנגוריה הציבורית.
- פיתוח מיומנויות משפחתיות וחיזוק קשרים משפחתיים עבור המטופלים.
- יצירת שותפויות עם הביטוח הלאומי ומשרד השיכון.
- שיתוף פעולה עם גורמי גבייה: הוצל"פ, הביטוח הלאומי, פיצוי הקורבן, תשלומי מזונות.

הוסטל פעימות לאסירות משוחררות

ההוסטל מהווה בית טיפולי הבנוי כמסגרת חצי פתוחה half-way house עבור אסירות משוחררות, שחו טראומות מורכבות בחייהן וניהלו חי שוליים. ההוסטל ממוקם בתוך מרכז "פעימות" שהוא מסגרת קהילתית הנותנת שירותים לאוכלוסיית אסירות משוחררות במחוז מרכז. המרכז כולל מסלולי שיקום שונים, ביניהם מרכז יום (ראו הרחבה בפרק השלישי לעיל על הפעילות במחוזות). מסגרת ההוסטל מיועדת ל-12 דוירות. הנשים מתגוררות בהוסטל במשך כשנה, ולאחריה נבנית עבורן תכנית המשך בהתאם לצורכיהן; בין מסלולי ההמשך קיימת דירת מעבר (הרחבה בהמשך).

אוכלוסיית הנשים בהוסטל הינה בעלת מגוון מאפיינים וצרכים וכוללת נשים שביצעו את כל קשת העבירות: מרמה, תעבורה, סמים, אלימות כללית ואלמ"ב, עבירות מין ועבירות המתה. לא מעט נשים סובלות מתחלואה כפולה ויש המוכרות לשירותי סל שיקום מטעם משרד הבריאות. במקרים כאלו, נעשים שיתופי פעולה עם שירותים ייחודיים בקהילה.

בהוסטל ניתנים שירותים מגוונים ומקיפים מתוך תפיסה כי קיימים רכיבים רבים הנדרשים בתהליך השיקום. תפיסת הטיפול היא מודעת ומכוונת טראומה ומיושמת תוך כדי שיתוף הנשים המטופלות. לצד תכנית טיפול קבוצתית, לכל אישה נבנית תכנית טיפול המותאמת למאפייניה ו"נתפרת" על פי מידותיה.

צוות ההוסטל מורכב ממדריכות טיפוליות (מנטוריות) ומעובדות מתחומי ידע שונים. המדריכות חוו בעצמן חי מצוקה שכללו שימוש בסמים, ביצוע עבירות, מאסר בכלא ותהליך שיקום ארוך עד להפיכתן לעובדות מן המניין ברש"א. תכנית השיקום בהוסטל מאופיינת באינטנסיביות רבה וההתקדמות האישית באה לידי ביטוי בדרגות החופש הניתנות לכל אישה: ככל שעובר הזמן ומתבסס האמון – מתרחבת העצמאות.

חלק מהקבוצות המתקיימות בהוסטל משותפות לכלל הנשים המטופלות במרכז "פעילות" ומבוססות על היבטי שיקום ייעודיים וייחודיים (תחומי בעיה) וחלק מהקבוצות מיועדות לדיירות ההוסטל בלבד. בנוסף, מתקיימות התערבויות פרטניות: רכישת מיומנויות וכישורי חיים, ניהול סדר יום, חינוך לחיי אזרחות, ליווי ופיקוח בהיבטי בריאות, טיפול בהתמכרויות, סיוע משפטי ונתינה לקהילה (התנדבות).

מרכיב מרכזי בתהליך השיקום הינו ליווי בתהליכי מיצוי זכויות כגון הכרה בזכויות לנכות מהמוסד לביטוח לאומי, קבלת זכויות לשירותי סל שיקום ועוד. בנוסף, הנשים מקבלות סיוע בתהליכים של הסדר חובות מול גופי גבייה ומול בעלי חוב פרטיים.

בשלושת החודשים הראשונים של השהות בהוסטל, הנשים משתתפות בתכנית מרכז היום (ראו פירוט בסעיף תחום שיקום אסירות משוחררות בפרק החמישי להלן), שמורכבת אף היא ממענים שיקומיים פרטניים וקבוצתיים ומתנהלת במבנה משותף עם ההוסטל. השהות במרכז היום מאפשרת מעבר הדרגתי מהחיים בכלא לחיים בקהילה ומתמקדת בהכנת האישה ליציאה לתעסוקה ולחיים עצמאיים. בתקופת השהות במרכז היום הנשים נתמכות על ידי קצבת הבטחת הכנסה של הביטוח הלאומי. בתום תקופה זו, הנשים משתלבות בתעסוקה עצמאית אצל "מעסיק יחיד". נשים שמתחילות לעבוד, משתתפות אחת לשבוע בקבוצת תעסוקה המתקיימת ביחידת שיקום נשים של רש"א ונמצאות בפיקוח של יועצת תעסוקת נשים.

❖ קבוצות ייעודיות לדיירות ההוסטל

- קבוצת יחסים
- סבב הרגשה
- קבוצת התנהלות כלכלית
- קבוצת נושא בהנחיית מדריכה ומנהלת
- סדנת צעדים
- יציאה לקבוצת NA/AA בליווי מדריכה
- קבוצת משוב בהשתתפות דיירות וצוות
- קבוצת משוב בהשתתפות כלל הדיירות והצוות.

❖ דירת מעבר

דירת המעבר נפתחה בתחילת 2021 והיא ממוקמת בסמוך להוסטל. הדירה מיועדת ל-3-4 נשים שסיימו בהצלחה את תהליך השיקום בהוסטל ומסוגלות לנהל חיים עצמאיים המשולבים בתעסוקה. מסגרת זו מאפשרת המשך ליווי ופיקוח של נשות צוות. תקופת השהות בדירה היא עד 12 חודשים. ההתנהלות בדירה מבוססת על כללים ונהלים ברורים אשר כל אישה מתחייבת מראש לעמוד בהם. אחזקת הבית והשתתפות בתשלומים הם באחריות הדיירות ובפיקוח הצוות. לכל דיירת נבנית תכנית טיפול אישית המותאמת למאפייניה ולצרכיה. אחת לשבוע מתקיימת קבוצה בהנחיית עו"סית ומדריכה שיקומית. במהלך שנת 2024 התגוררו בדירה 4 נשים. דירת המעבר שימשה גם לאירוח ילדי מטופלות ההוסטל.

❖ מרכז יום

מרכז היום פועל בשעות 8:30-15:00 חמישה ימים בשבוע. מספר המשתתפות נע בין 12 ל-6 נשים. רוב הנשים משתתפות בתכנית המלאה, למעט מקרים שבהם מגובשת תכנית לאישה עם צרכים ייחודיים. במהלך שנת 2024 השתתפו בתכנית מרכז היום גם נשים ממחוז דרום ומרחב ירושלים.

▪ **קבוצות ופעילות בהנחיית צוות רש"א במרכז היום**

- מפגש בוקר, סיום יום וקבוצת סיכום שבוע.
- מפגש חודשי עם מנהלת "פעילות"
- קבוצת בית
- קבוצת טיפולית
- סדנת תעסוקה
- קבוצת פרזנטציה מוסיקלית
- מיזם מ"סיכון לסיכוי"
- קבוצת כישורי חיים
- לימודים (מחשבים ועברית)
- קבוצת "רק להיום" למכורות
- יציאה שבועית ל-NA בליווי מדריכה
- קבוצת אקטואליה
- צפייה מודרכת בסדרות דרמה ובסרטי קולנוע
- חונכות בישול ואחזקת הבית
- גינון וטיפול המבנה
- קבוצת תרגול מדיטציה עם מתנדבת מעמותת "השקט שבפנים"
- ציון חגים של שלוש הדתות – יהדות, אסלאם ונצרות.
- מפגשים בנושאי בריאות במרפאת לוינסקי (הרצאה ובדיקות דם לדיירות המסגרת ולצוות).

❖ **פעילויות מחוץ ל"פעילות"**

- פעילויות התנדבות בארגונים ובעמותות עם דגש על מלחמת "חרבות ברזל" ותרומה לתושבי העוטף.
- ביקור בכיכר החטופות והחטופים, כולל מפגש עם נציגי משפחות.
- פעילויות לימוד בספריית בית אריאלה ובמוזיאונים.
- פעילות העשרה והפגה: ים, קולנוע, פארקים, בריכה, סדנת צורפות, סדנת נגרות ועוד.
- צפייה משותפת בהצגות תיאטרון (הבימה, בית ליסין).

❖ **פעילויות ב"פעילות" (הוסטל ויחידת שיקום אזורית)**

- מיצוי זכויות מול הביטוח הלאומי ומשרד הבריאות לגבי הכרה באחוזי נכות ושירותי סל שיקום (במהלך 2024, הושגו שישה אישורים עבור מטופלות המסגרת).
- שיתופי פעולה עם קרנות שתורמו כסף וציוד עבור דיירות הוסטל.
- פרויקט עם קרן אריסון שהמשיך גם ב-2024, לטובת טיפולי שיניים עבור ארבע נשים.
- ציון ערבי חג ומסיבות במהלך השנה, על פי לוח החגים היהודי, המוסלמי והנוצרי.
- קבוצת הורות לאימהות המיועדת לכלל הנשים המטופלות ב"פעילות".
- פעילות משותפת לאימהות וילדיהן לקראת פסח.
- קבוצת "מעגל נשים".

- השתתפות באירועים לציון יום המאבק הבינלאומי באלימות כלפי נשים.
- אירוח אנשי ונשות מקצועות הסיוע והמשפט מארגונים שונים.
- אירוח נציגי נציגות ועדת אלמ"ב.
- אירוח סגל כלא נווה תרצה.
- אירוח של אסירות שיוצאות לחופש מכלא נווה תרצה (בין 8 ל-72 שעות חופשה).
- השתתפות בימי עיון בנושאים שיקום נשים וטראומה.
- העברות מסר בכלא נווה תרצה במסגרת קבוצת הכנה לשחרור, ימי הכנה לשחרור בהנחיית עו"ס "פעילות".

❖ הכשרות ולימודים

- הקורס מ"סיכון לסיכוי" בשיתוף העמותה לקידום החינוך בתל אביב יפו מתקיים אחת לשבוע במשרדי העמותה. הקורס מיועד לכלל מטופלות מרכז היום והוא מלווה ביועצת תעסוקה ומדריכה מהמרכז.
- השתתפות בתכנית "מנטורנג" באוניברסיטת תל אביב.
- "אוניברסיטה בעם" באוניברסיטת תל אביב.
- קורסים במסגרת "המכללה": עברית, יישומי מחשב, עמידה מול קהל.
- קורסי הכשרה בתכנת פריוריטי (מערכת מחשב לניהול עסק) במכללת פאר.

❖ התערבות במישור המשפחתי

- במסגרת הריאיון שמתקיים עם מועמדת, נערך איסוף מידע על המצב המשפחתי, עוד טרם השחרור לתכנית רש"א. מנהלת המסגרת יוצרת קשר עם גורמים משפחתיים, גורמים מטעם הרווחה ומסגרות חינוך הילדים. במקרים מסוימים נערך מפגש עם בני משפחה.
- עו"ס "פעילות" השתתפה לאורך שנת 2024 במפגשי פרויקט אימהות וילדיהן בכלא נווה תרצה.
- נציגות ההוסטל משתתפות בוועדות אלמ"ב של נשים אסירות מועמדות לתכניות פיקוח.
- נציגות ההוסטל משתתפות בוועדות תכנון טיפול במחלקות לשירותים חברתיים.
- מפגשים עם בני משפחה המתקיימים ביחידת השיקום בליווי אשת צוות.
- הפנייה לפרויקט פר"ח ילדי אסירות.
- ליווי בביקורים במסגרות חוץ ביתיות שבהן שוהים ילדים של מטופלות.
- ביקורי בית בבית המטופלת (לעתים גם אצל קרובי משפחה השותפים לתכנית השיקום).
- הפנייה וחיבור למחלקות הרווחה או למרכזים לטיפול משפחתי, טיפול באלמ"ב וכד'.
- הענקת סל סיוע משפחתי.

❖ פעילויות לצוות

- אחת לשבוע, ישיבת צוות הוסטל.
- אחת לחודש, ישיבת צוות כללי (12 עובדות).
- פעמיים בחודש בהנחיית אם הבית ומנהלת "פעילות", הדרכה קבוצתית למדריכות מנטוריות.
- אחת לחודש, ישיבה מקצועית של העוסיו"ת.
- אחת לחודש, מפגש בהנחיה חיצונית בנושא עבודת צוות.

- הדרכות פרטניות קבועות לכל אשת צוות. ההדרכות ניתנות ברובן על ידי מנהלת "פעילות" ומיעוטן על ידי אם הבית.
- סיורים במסגרות שיקום כגון, הוסטלים מתחום בריאות הנפש ובתים מאזנים.
- מפגשי פנאי והפגה לצוות.
- ציון ימי הולדת לנשות צוות.
- ימי למידה של תחום נשים.
- השתתפות ביום עיון לעובדות ולעובדי כלל המסגרות ברש"א.

הוסטל בית החסד

הוסטל בית החסד הוא הוסטל טיפולי ושיקומי שמשלב מקצועיות עם אווירה משפחתית והוא יכול לקלוט עד 17 דיירים. ההוסטל מופעל על ידי עמותת החסד ע"ש כמיל שחאדה ומשנת 2011 הוא פועל בהסכם התקשרות עם רש"א. המסגרת מאפשרת חוויה טיפולית שעונה לצורכי המשתקמים בהיבטים שונים: רגשי, חברתי, תעסוקתי ומשפחתי. תקופת הדיירות בהוסטל היא תשעה חודשים ולאחריה קיימת אפשרות של המשך בדירת מעבר. דירת המעבר מיועדת לשישה מטופלים כאשר תקופת השהות נקבעת בהערכה לקראת החודש השמיני לדיירות בהוסטל. ההוסטל מטפל באוכלוסיית אסירים משוחררים מן המגזר הערבי בעלי רקע התמכרותי ואסירים השפויים בגין עבירות אלימות כולל עבירות רצח. ההוסטל ממוקם במבנה שמאפשר לספק גישה טיפולית עם רמה נאותה של פרטיות.

מטרת התכנית בהוסטל היא לתת למטופלים כלים להשתלבות נורמטיבית בחברה והיא בנויה מחלקים תפקודיים ומתהליכים רגשיים, המאפשרים למשתקם לזהות דפוסים מעכבים ולעבוד עליהם. במסגרת התכנית הטיפולית לכל משתקם ממונה מטפל אישי אשר מנהל את הטיפול. סדר היום כולל יציאה מסודרת לעבודה ובשעות אחר הצהריים: תורנויות, קבוצות טיפוליות, טיפול פרטני והעשרה.

❖ רכיבי תכנית הטיפול

- טיפול פרטני על בסיס שיחה אחת לשבוע.
- קבוצות טיפוליות בהנחיית עו"ס ומדריך.
- בדיקות שתן ובדיקות אלכוהול (3 פעמים בשבוע).
- סיוע בהסדרת חובות מול גופים ממשלתיים.
- ניהול תקציב של המטופלים במהלך תקופת הטיפול.

❖ מענה טיפול קבוצתי

ההוסטל מציע מגוון של קבוצות טיפוליות שהותאמו לפרופיל של המטופלים ולצרכים הטיפוליים שלהם. בהוסטל יש חמש קבוצות טיפוליות וכל מטופל משתתף בארבע קבוצות בהתאם למאפייניו וצרכיו (רקע התמכרותי, אלימות וכדומה).

- **קבוצת מניעת מעידה ומצבי סיכון:** קבוצה בהנחיה חיצונית של מומחית בתחום טיפול בהתמכרויות יחד עם מדריך מצוות המדריכים.
- **קבוצת אלימות מתקדמת "מסע":** בהנחיית מנהל ההוסטל ועו"ס מצוות הטיפול.
- **קבוצת מעטפת, כישורי חיים:** בהנחיית עו"ס מהצוות ומדריך חברתי תורן.
- **קבוצת בית-יחסים:** בהנחיה של עו"ס ומדריך חברתי תורן.

▪ **קבוצת מדיטציה:** במהלך השנה הקבוצה השתנתה לקבוצת פסיכודרמה.

❖ **דירת מעבר**

הדירה ממוקמת במרחק הליכה של מההוסטל ומיועדת לקלוט עד שישה מטופלים. המטופלים בדירה ממשיכים במעקב של שיחה פרטנית והשתתפות באחת הקבוצות הטיפוליות בהוסטל. בנוסף מתקיימת קבוצת בוגרים דיירים, בדיקת שתן ואלכוהול ובקרה ומעקב של צוות המדריכים. תקופת הטיפול בדירה מותאמת לצורכי המטופל ונעה בין 4 ל-9 חודשים. במהלך שנת 2024 שהו בדירה 13 מבוגרי ההוסטל.

❖ **הדרכה צוות**

- פעמיים בחודש, מקבל הצוות הטיפולי (עו"סים ומדריכים) הדרכה קבוצתית לכל סקטור בנפרד.
- אחת לחודשיים מתקיימת הדרכה לכלל חברי הצוות. מטרות ההדרכה: העמקת הידע בשיטות לטיפול, דיון בדילמות טיפוליות, עבודה על ערוצי תקשורת בתוך הצוות לשיפור דרכים לקבלת החלטות מקצועיות, ריענון ושיפור נהלים פנימיים.
- בהתאם לצורך, ניתנת הדרכה פרטנית לעו"סים ולמדריכים החברתיים.

❖ **הכשרה מקצועית של סטודנטים**

- ההוסטל נותן מענה הכשרה לסטודנטים שנה ג' בעו"ס באוניברסיטת חיפה. בעבר היו שיתופי פעולה גם עם אוניברסיטת בר-אילן ומכללת אשקלון.
- סטודנטית מבית הספר לפסיכותרפיה באוניברסיטת בר-אילן.

❖ **משפחת האסיר**

בהתאם לצורך, מתאם הטיפול מזמין את בנות הזוג למפגשים (במיוחד בשלב האחרון של הדיירות). מטרת המפגש לבדוק את היערכות המשפחה לחזרה הצפויה של המטופל ולהדגיש את חשיבות הרצף הטיפולי.

❖ **ממשקים עם מוסדות ומשרדי ממשלה**

- ההוסטל נעזר בסניף חיפה של הביטוח הלאומי בפתרון בעיות של המטופלים ובנות הזוג. מחלקת הגבייה מקבלת הפניות להפחתת חובות דמי ביטוח ולהסדר תשלומים.
- ממשק עבודה עם הלשכה לסיוע משפטי.
- השתתפות באירועים במסגרת שב"ס (כנס בוגרים, יום משפחות).

הוסטל קמה לעברייני אלמ"ב

המרכז השיקומי קמה השוכן בכרמיאל, הוקם ב-2021 ונועד לשקם אסירים שהורשעו בעבירות אלימות במשפחה. ההוסטל מציע מסגרת טיפולית ייחודית ואינטנסיבית הכוללת מעטפת טיפולית פרטנית, קבוצתית, זוגית ומשפחתית, בהתאם לצורך של כל דייר. ההוסטל מהווה מסגרת מעבר בין החיים בכלא לחיים עצמאיים בקהילה והוא מספק סביבה טיפולית לדיירים העוברים תהליך שיקום בליווי צוות מקצועי הכולל מנהלת, עו"סים, מדריכים, אב בית ואנשי מקצוע נוספים. במסגרת ההוסטל מתקיימות התערבויות טיפוליות רבות, עם אפשרות לשלב טיפול במשפחת האסיר ובילדיו. השהות בהוסטל מאפשרת לאסיר לקבל תמיכה רגשית וחברתית ממערכת הכוללת בוגרים ומשפחותיהם, וכך נוצרת רשת תמיכה לאורך זמן. מטרת התכנית לסייע לדיירים לצאת ממעגל האלימות, ללמדם כלים חלופיים להתמודדות עם אתגרים ולחזק את

ההוסטל מיועד לאסירים משוחררים בגיל 23 ומעלה, אשר אובחנו על ידי יועצי רש"א כזקוקים לטיפול אינטנסיבי לאחר שסיימו את תהליך הטיפול בכלא. רוב האסירים בתהליך השיקום עברו תכניות טיפוליות רבות, אך חזרו להתנהגויות עבר או שהתנסו בסביבה קרימינווגנית שמקשה על שיקומם. אוכלוסיית היעד כוללת אסירים ברישיון וגם אסירים משוחררים לאחר מאסר מלא, עם רקע חיים הכולל משפחה דיספונקציונלית והיסטוריה של קורבנות אלימות פיזית ומינית. תהליך השיקום בהוסטל נמשך שנה ותשעה חודשים, ומחולק לשניים: תשעה חודשים של מגורים בהוסטל ושנת מעקב, שבה הדיירים שוכרים דירה באופן עצמאי בסמוך להוסטל או שבים לקהילת המוצא – תוך כדי שמירה על קשר עם ההוסטל.

❖ מרכז יום לטיפול באלימות במשפחה

כיוון שאסירי אלמ"ב רבים נשפטים לעונשים קצרים, לא תמיד יש באפשרותם להשתלב בתכנית שיקום אינטנסיבית וממושכת במסגרת ההוסטל. עבור מענה לאוכלוסייה גדולה זו, הוקם ב-2023 תחת הוסטל קמה מרכז יום לטיפול באלימות במשפחה. מרכז היום מיועד לאסירים אשר אינם זקוקים לטיפול אינטנסיבי, אך זקוקים לעזרה מעמיקה יותר מאשר טיפול שבועי בקהילה. מרכז היום גם מספק מענה לאסירים עם צרכים קרימינווגניים שמתאימים להוסטל, אך מצבם הבריאותי או גילם מונעים מהם להשתלב במסגרת אינטנסיבית.

מטרת מרכז היום היא להוות גשר לאוכלוסיית אסירים ייחודית אשר נפלטת מהמוסדות הטיפוליים בסיום מאסרם ללא שינוי משמעותי בעמדותיהם, במטרה להפחית את רמת המסוכנות שלהם ולספק גשר חזרה לחיים משפחתיים.

❖ מענה טיפולי

- **טיפול קבוצתי:** חברי הקבוצה רוכשים מודעות באמצעות משוב מזולתם, צפייה והתבוננות עצמית להיבטים משמעותיים בהתנהגותם. מוקדי הכוח שלהם, מגבלותיהם, עיוותיהם ביחסים הבין אישיים והתנהגותם השלילית המעוררת תגובות לא רצויות כלפיהם.
- **סוגי קבוצות:** קבוצה דינמית בנושאים: טראומה, ילדות וסיפורי חיים, יחסים בינאישיים, טיפול קוגניטיבי התנהגותי, רכישת מיומנויות לתקשורת בין אישית, שליטה בכעסים, קבוצת 12 הצעדים, קבוצה העוסקת בנושאים אישיים, משפחתיים וחברתיים, קבוצת הבית העוסקת ביחסים בין אישיים ודינמיקה של יחסים בתוך ההוסטל.
- **קבוצת "אומנות מחליפה אלימות":** קבוצה הפועלת במרכז היום פעמיים בשבוע. המשתתפים משתמשים בסוגים שונים של אומנות כדי לבטא את עצמם ולהתמודד עם רגשותיהם, תפיסותיהם והתנהגותם, במטרה לשפר את יכולת ההתמודדות עם מצבים קשים ולפתח דפוסים חיוביים של תקשורת וחשיבה. מטרת הקבוצה: פיתוח יכולת ביטוי עצמי, שיפור מיומנויות תקשורת, שיפור יכולת ההתמודדות עם תסכולים, חיזוק תחושת המסוגלות והערך העצמי.
- **טיפול פרטני:** כל דייר משתתף בשיחה פרטנית שבועית בסטינג קבוע.
- **טיפול זוגי/משפחתי:** בהתאם לצורכי הדייר נעשות התערבויות זוגיות/משפחתיות או נעשית הפנייה למסגרת חיצונית המעניקה סיוע זה. קשר שוטף עם בני המשפחה נשמר באמצעות ימי משפחות, שבתות ילדים, ימי פעילות עם הילדים ואירועים מיוחדים.

❖ מענה שיקומי

- **בריאות:** דייר בהוסטל נדרש לבצע בדיקות רפואיות ולהיות במעקב וטיפול רפואי בהתאם למצבו.
- **מניעת שימוש בסמים:** בדיקות שתן שלוש פעמים בשבוע, השתתפות בקבוצות NA וקבוצות צעדים ורכישת כלים להתמודדות עם הכמיהה לסם ולשימוש חוזר.
- **סדר יום:** הקניית הרגלי סדר יום: השכמה, יציאה לעבודה, עמידה בלוח זמנים, מטלות, השתתפות בקבוצות טיפוליות, ארוחת ערב משותפת המעניקה אווירה משפחתית, ניקיונות, סגירת יום וכיבוי אורות.
- **ניהול משק בית:** הדייר לומד לבצע עבודות בית: ניקיון, כביסה, בישול וקניות.
- **תעסוקה:** מטופל בהוסטל עובד במשרה מלאה, תוך כדי פיקוח וליווי תעסוקתי, כשההוסטל מספק מענה לפתרון בעיותיו בתחום התעסוקה ושומר על קשר הדוק עם המעסיק.
- **מיצוי זכויות וטיפול בחובות** בתחומים: ביטוח לאומי, משרד השיכון, מס הכנסה. ההוסטל גם מתווך בין הדייר לבין בעלי החוב ומארגן הסדרי חוב וסגירת תיקים בהוצאה לפועל, תוך כדי תיאום עם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים.
- **התנהלות כלכלית:** ניהול תקציב אישי, הכנסות מול הוצאות, רכישה על פי צרכים ויכולת כלכלית, הסדרי חוב מול אנשים ומוסדות ממשלתיים, למידה של הרגלי חיסכון לצרכים עתידיים. אחת לשנה מתקיימת סדנה בת שמונה מפגשים בנושא התנהלות כלכלית בהובלת מתנדבת המתמחה בתחום.
- **התנדבות:** במהלך שהותם בהוסטל משולבים הדיירים בפרויקטים שונים של התנדבות. ההתנדבות מפתחת אחריות חברתית וחמלה, מפחיתה תחושות ניכור וחוסר אונים ומספקת משמעות ותחושת ערך למתנדב.
- **העשרה:** דיירי ההוסטל משתתפים בפעילות העשרה הכוללת טיולים לימודיים ברחבי הארץ, סרטים בקולנוע, הצגות ופעילות לחגים ולמועדים. מטרת הפעילות היא גיבוש חברתי וחשיפה לאפשרויות לניצול שעות הפנאי. אחת לשנה מתקיים טיול בן יומיים לדרום הארץ.

בית שוש"ן (מרכז לינה)

בשנת 2020, הוקם בירושלים מסלול הלינה של בית שוש"ן ובכך הפך מרכז היום לבית הוליסטי. מרכז הלינה הוקם בשיתוף הקרן לילדים בסיכון של הביטוח הלאומי והוא מיועד לנוער וצעירים בגיל 16-24 לאחר שחרורם מהכלא. רבים מהם חסרי עורף משפחתי או שהבית מהווה סיכון עבורם ועל כן הם נמצאים בסיכון גבוה לעצמם ולסביבה. מרביתם נפלטו בעבר ממסגרות שיקומיות וטיפוליות וחוו כישלונות רבים. הם בעלי מוטיבציה בסיסית להשתלב במסגרת חוץ ביתית וכפופים לתנאי שחרור מוקדם. משך השהייה במרכז הלינה הוא לרוב בין שישה לתשעה חודשים, ובתקופה זו יאובחנו צרכי הייחודיים של המטופל, תותאם תכנית ייעודית וינתן סיוע בהתארגנות לחיים עצמאיים לחיים בקהילה. בית שוש"ן פתוח לאורך כל ימות השנה, לרבות סופי שבוע וחגים, ומפוקח באופן מלא על ידי צוות רב מקצועי בשעות היום והערב ועל ידי מדריכים בלילות. בתום תקופת המגורים, ישובו המטופלים לקהילת המוצא באופן מבוקר ומדורג, מלווים בתכנית המשך. תכנית הבוגר כוללת את המשך הקשר עם מרכזי נוער וצעירים של רש"א הפרוסים בכל המחוזות.

בית שוש"ן הינו מסגרת הוליסטית המבוססת על מודל של one stop center אשר ידוע ביתרונותיו בעבודה עם אוכלוסיות מוחלשות ומספק מעטפת למכלול הצרכים של הנער והצעיר בכל תחומי החיים, במטרה לסייע בתהליך השתלבותו מחדש בקהילה. הטיפול במסגרת הוא ייעודי ואינטנסיבי והתכניות כוללות:

פיקוח על תנאי שחרור ממאסר, טיפול פרטני וקבוצתי, השלמת השכלה, שילוב בעולם התעסוקה, מיצוי זכויות, סדנאות להתנהלות כלכלית, פעילויות העשרה, חינוך ופנאי, תהליכי צדק מאחה, הדרכות הוריות, קידום וחיזוק קשרים משפחתיים ועוד.

בית שוש"ן מהווה גשר בין החיים בכלא לבין חיים עצמאיים בקהילה. ניתנת בו תקווה לתחילתם של חיים חדשים, תוך כדי שינוי דפוסי התנהגות והתרחקות מאורח חיים עברייני. מודל הפעולה במסגרת מתבסס על רעיון היותו אובייקט מעבר – גשר בין הכלא לקהילה. על פי ויניקוט, אובייקט המעבר מסייע לילד בפרידה הדרגתית מהאם במפגש עם המציאות ומעניק לו תחושת כוח להתמודדות. באופן דומה, בית שוש"ן משמש אובייקט מעבר בין החיים במסגרת הסגורה של הכלא לבין היציאה למציאות החיים בחוץ, להיות עבורו עוגן בהתמודדותו החדשה ולסייע לו עם האתגרים העומדים בפניו.

תקופת השהות בבית נעה בין 4 ל-8 חודשים. בית שוש"ן מהווה עבור המטופלים מרחב בטוח להתפתחות לכיוונים חיוביים. חלקם אף בוחרים שלא לשוב לקהילת המוצא בתום תקופת השהות, אלא למצוא מגורים בסמוך למרכז על מנת לשמור על הקשר הייחודי שנוצר ולהמשיך לחזק את הליך השיקום.

❖ מענים טיפוליים

- **שיטת השלבים:** הטיפול בבית שוש"ן מבוסס על שיטת השלבים. כל דייר מקבל סמכויות ופריווילגיות לאור התקדמותו בתהליך הטיפול. כך הוא חווה הצלחה, התקדמות והשפעה על החיים המשותפים במסגרת.
- **טיפול קבוצתי:** שתי קבוצות דינמיות, קבוצה לבעיות התנהגות, קבוצה בנושא גבריות חיובית, קבוצת עיבוד העבירה, קבוצת בית, קבוצת תקשורת, קבוצת הכנה לטיפול, קבוצה לסיוע להתמודדות עם עולם התעסוקה, קבוצה ללמידת כלים להתנהלות כלכלית, קבוצת בוגרים.
- **טיפול פרטני:** אחת לשבוע כל מטופל משתתף בשיחה פרטנית.
- **תהליכים משפחתיים:** תהליכי קד"ם (קבוצת דיון משפחתיות) והדרכות הורים.
- **תהליכי צדק מאחה:** מפגש בין פוגע לנפגע, שמטרתו לאחות את הפגיעה שנגרמה באמצעות תהליך של לקיחת אחריות מצדו של הפוגע.
- **מניעת שימוש בסמים:** בדיקות שתן, השתתפות בקבוצת NA וקבוצה ייעודית במסגרת, כל אלו במטרה להקנות כלים להתמודדות עם הכמיהה לסם.

❖ מענים שיקומיים

- **תעסוקה, לימודים והכשרות:** כל דייר משולב בתעסוקה, בלימודים או בהכשרה מקצועית בליווי ובפיקוח של יועץ תעסוקה. רבים לומדים לימודי מקצוע במקביל לעבודתם.
- **מיצוי זכויות וטיפול בחובות** הביטוח הלאומי, משרד השיכון ומס הכנסה. המסגרת מתווכת בין הדייר לבין בעלי החוב ומארגן הסדרי חוב וסגירת תיקים בהוצאה לפועל, תוך כדי קשר עם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים.
- **לימודי עברית:** במהלך השנה התקיים קורס עברית למטופלים דוברי ערבית, שאינם יודעים קרוא וכתוב.
- **סדנת ציור טיפולי:** במהלך השנה התקיימו ארבעה מפגשים של סדנת ציור טיפולי.
- **התנדבות:** במהלך שנת 2024 התנדבו הדיירים במרכז הלוגיסטי של עמותת "לתת".

פעילויות חינוכיות וחברתיות: במהלך השנה התקיימו פעילויות רבות: מפגש זיכרון בסלון, סיור בגן החיות התנכ"י, השתתפות של בוגרים בימי חשיפה בכלא, יציאה לבריכה, יציאה לקולנוע, ימי ספורט ועוד.

הוסטל תורני בראשית

הוסטל תורני "בראשית" השוכן בקריית עקרון, הוקם ב-2021 ונועד לאסירים משוחררים בעלי זיקה תורנית המאופיינים במועדות גבוהה. כ-15 דיירים עוברים בהוסטל תהליך טיפולי בליווי צוות מקצועי הכולל: מנהל, עו"סים, מלווה תורני, מדריכים ומתנדבים. משך הטיפול הוא שנה ותשעה חודשים, מתוכם תשעה חודשים ראשוניים אינטנסיביים הכוללים מגורים בהוסטל ושנת מעקב שבה המטופלים שוכרים דירה בסמוך להוסטל, תוך כדי שמירת קשר טיפולי עם ההוסטל. הקשר כולל: השתתפות בקבוצות, שיחות פרטניות, פעילויות תרבות והעשרה ומעקב בדיקות לגילוי סמים ואלכוהול.

מסגרת ההוסטל מאפשרת לדיירים לרכוש כלים תפקודיים ורגשיים לניהול שגרת חיים נורמטיבית ונקייה מסמים, אלכוהול, הימורים ודפוסים אלימים ועברייניים, יחד עם שמירה על יציבות תעסוקתית ופיתוח כישורים תעסוקתיים. ההוסטל מספק מגוון מענים הכוללים: טיפול פרטני שבועי, טיפול קבוצתי נרחב ומגוון, מענה וליווי תעסוקתי, רכישת כישורי חיים, כלים לניהול כלכלי עצמאי, שיקום משפחתי ואירועי תרבות והעשרה.

אוכלוסיית היעד להוסטל היא אסירים בגיל 24 ומעלה, בעלי אוריינטציה תורנית המאופיינים במועדות גבוהה ושאוּבחנו על ידי יועצי רש"א בכלא כזקוקים לטיפול אינטנסיבי. לרוב הם אסירים משוחררים המתגוררים בסביבה קרימינוגנית שלא מאפשרת את שיקומם בקהילה ולכן הם זקוקים לניתוק זמני או קבוע לשם שיקומם. ההוסטל קולט הן אסירים ברישיון הן אסירים לאחר שחרור ממאסר מלא.

❖ מאפיינים ושיטת עבודה

- אוכלוסיית היעד של ההוסטל מאפיינת את קצה הרצף בקרב האסירים המשוחררים בני הטיפול. זו אוכלוסייה המאופיינת בהיסטורית חיים קשה הכוללת חיים במשפחות דיספונקציונליות וקורבנות במערכות יחסים המאופיינות בהזנחה, התעללות, אלימות פיזית ואלימות מינית. לאוכלוסייה זו נטייה להרס עצמי שבאה לידי ביטוי בהתמכרויות, אלימות ודפוסי התנהגות עבריינים שונים. ההוסטל מספק אופק שיקומי לאוכלוסיית יעד אשר אין עבורה בנמצא אלטרנטיבות ראויות לשיקום ולחזרה למסלול החיים הנורמטיבי.
- מסגרת ההוסטל מספקת מענה כולל ומקיף לצורכי האסיר המשוחרר ומקנה לו מגוון כלים הדרושים להתמודדות עם דרישות החיים הנורמטיביים. ההוסטל מספק לאסיר המשוחרר יציבות, זמן הסתגלות ואפשרות לפתור את בעיותיו. כמו כן, נעשות התערבויות טיפוליות רבות הנוגעות למשפחת האסיר עם מיקוד על ילדיו.
- ההוסטל מהווה מסגרת ביתית אשר שמה דגש על יחס אישי, אינטימיות ושחזור מסגרת המשפחה הראשונית, ובכך הוא עונה על צרכים רגשיים של אוכלוסיית היעד. כמו כן, ההשתייכות לקהילת ההוסטל הכוללת בוגרים על משפחותיהם מהווה נדבך משמעותי של תמיכה והשתייכות. מאפיין זה בא לידי ביטוי בחגים שהקהילה חוגגת יחדיו ובטיוולים.

- ההוסטל נותן מענה לאוכלוסיית אסירים בעלי זיקה תורנית החפצים בהליך שיקומי עמוק התואם את אורח חייהם. התכנית השיקומית משלבת את האוריינטציה התרבותית והרוחנית של האוכלוסייה, מתוך הבנה ששילוב זה עשוי לשפר האפקטיביות של התכנית.
- ההליך הטיפולי בהוסטל מתקיים בשילוב של אפיק קבוצתי ופרטני, כאשר כל דייר מקבל שיחה פרטנית אחת לשבוע, ומדי יום מתקיימות קבוצות טיפוליות שונות שעוסקות בנושאים מגוונים, כגון: בירור יחסים, שליטה בכעסים, כנות, פסיכולוגיה יהודית, קבוצות לימוד והקניית כישורי חיים המבוססים על תכנית שניים עשר צעדים, NA ועוד. בעזרת תהליכים טיפוליים אלו, רוכשים הדיירים כלים חיוניים שיסייעו להם במהלך חייהם לאחר השחרור.

❖ מערך טיפולי ושיקומי

- **סדר יום:** הקניית הרגלי סדר יום: השכמה, יציאה לעבודה, עמידה בלוח זמנים, עמידה במטלות הבית, כיבוי אורות.
- **ניהול משק בית:** הדיירים בהוסטל מנהלים את משק הבית באופן עצמאי לחלוטין, כולל שליטה על תקציב שבועי שמופקד בידיהם. לדיירים מגוון תפקידים, כגון אחראי כלכלה ואחראי תחזוקה. צוות ההוסטל מפקח על מנת לוודא התנהלות תקינה של הדיירים.
- **התנהלות כלכלית אישית:** ניהול תקציב אישי, הכנסות מול הוצאות, רכישה על פי צרכים ויכולת כלכלית, הסדרת חובות, למידה של הרגלי חיסכון לצרכים עתידיים. מרבית דיירי ההוסטל (למעט אלו המנועים מלהחזיק חשבון בנק בשל חובות לא מוסדרים) מנהלים את חשבון הבנק שלהם באופן עצמאי, כאשר צוות ההוסטל מפקח ומלווה. כל הוצאה חריגה של דייר מותנית בהגשת בקשה מנומקת, אשר לוקחת בחשבון את מצבו הכספי של הדייר, סדר עדיפות ומצב משפחתי.
- **מיצוי זכויות וטיפול בחובות** הביטוח הלאומי, משרד השיכון ומס הכנסה. ההוסטל מתווך בין הדייר לבין בעלי החוב ומארגן הסדרי חוב וסגירת תיקים בהוצאה לפועל, תוך כדי קשר עם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים.
- **תעסוקה והכשרה מקצועית:** כל מטופל בהוסטל עובד במשרה מלאה, תוך כדי ליווי תעסוקתי. ההוסטל מספק מענה לפתרון בעיות בתחום התעסוקה ושומר על קשר הדוק עם המעסיק. בנוסף, ההוסטל בשיתוף פעולה עם יועצת תעסוקתית ברשי"א, מנסה להתאים לדיירים לימודי הכשרה מקצועית.
- **בריאות:** כל דייר בהוסטל נדרש לבצע בדיקות רפואיות ולהיות במעקב וטיפול רפואי שוטף, בהתאם לצרכיו, לרבות מעקב פסיכיאטרי וטיפולי שיניים.
- **מניעת שימוש בסמים, אלכוהול והימורים:** ביצוע בדיקות שתן, השתתפות בקבוצות NA וקבוצות צעדים ורכישת כלים להתמודדות עם הכמיהה לסם או לאובייקט התמכרות אחר.
- **תזונה נכונה:** הדיירים בהוסטל מנהלים את משק הבית באופן עצמאי ועובדים על פי תפריט ארוחות מזין ובריא. דיירים הזקוקים להתערבות מיוחדת בתחום התזונה מופנים לתזונאי אשר פועל בהתנדבות ובונה עבורם תכנית אישית.
- **העשרה תורנית:** אחת לחודש, דיירי ההוסטל נהנים מפעילויות העשרה תורנית מחוץ לתחומי ההוסטל. בנוסף, הרב המשמש מלווה תורני בהוסטל, מקיים מערך שיעורים ומסייע לדיירים להתחבר לקהילה המקומית.

- **תרבות והעשרה:** דיירי ההוסטל משתתפים בפעילות העשרה הכוללת טיולים לימודיים ברחבי הארץ, סרטים, הצגות ופעילות לחגים. מטרת הפעילות היא גיבוש חברתי וחשיפה לאופציות ניצול שעות הפנאי בקהילה בסיום הטיפול במסגרת. אחת לשנה מתקיים טיול בן יומיים לצפון הארץ.

❖ עשייה ייחודית ב-2024

- בשנת 2024 עיקר הדגש בפעילות ההוסטל הושם על המשך בנייה וייצוב בהיבטים הטיפולי, החברתי, השיקומי וההתנהגותי, זאת לצד האתגרים המיוחדים שזימנה שנת המלחמה.
- **קשר לקהילה:** פעילות תורנית הכוללת שיעורי תורה (גם עם רבנים משב"ס), מסיבות משותפות עם הקהילה בקרית עקרון והתנדבות בקהילה סביב החגים. במהלך השנה חוזק הקשר עם קהילת ברסלב וקהילות נוספות בקרית עקרון.
- **סיור סליחות:** בחודש אלול יצאו דיירי ההוסטל, לרבות בוגרים וצוות, לסיור סליחות חוויתי, מעמיק ומשמעותי מלווה על ידי מדריך מוסמך מרשות העתיקות.
- **בוגרים שותפים:** נעשתה פנייה לבוגרים שסיימו את תקופת המעקב, בבקשה להגיע פעם בחודש להוסטל ולהעביר מסרים לדיירים.
- **אירוח קבוצות:** ההוסטל אירח כנס סיכום שנתי של כלל ההוסטלים של רש"א וכנס של רבני שב"ס. בנוסף, ההוסטל אירח שני ימי עיון. בכל האירועים האלה הדיירים נטלו חלק פעיל בהכנה ובאירוח וסיפרו על התהליך שהם עוברים בהוסטל.

הוסטל קשת (אלימות כללית)

הוסטל קשת הינו מסגרת שיקומית-טיפולית כוללנית לאסירים משוחררים רצידיביסטים. ההוסטל מהווה גשר בין החיים מאחורי סורג ובריה ובין הקהילה ומתגוררים בו דיירים העוברים תהליך טיפולי בליווי צוות מקצועי הכולל מנהלת, עו"סים, מדריכים ומתנדבים. משך הטיפול הינו 12 חודשים: שמונה חודשים של טיפול אינטנסיבי הכולל מגורים בהוסטל, השתתפות בקבוצות טיפוליות, טיפול פרטני ותעסוקה, וארבעה חודשים של מגורים בדירת מעבר, בליווי עו"ס ומדריך ושילוב בטיפול קבוצתי, על פי הצורך.

ההוסטל מאפשר לדיירים לרכוש כלים תפקודיים ורגשיים לניהול שגרת חיים נורמטיבית ונקייה מהתמכרויות, זאת באמצעות טיפול פרטני וקבוצתי, מענה וליווי תעסוקתי, רכישת כישורי חיים, כלים לניהול כלכלי עצמאי, שיקום משפחתי ואירועי תרבות והעשרה.

אוכלוסיית היעד הינה אסירים בגיל 24 ומעלה המאופיינים במועדות גבוהה ושאוּבחנו כזקוקים לטיפול אינטנסיבי; למעשה אוכלוסיית הקצה של האסירים המשוחררים בני הטיפול. ההוסטל מיועד הן לאסירים ברישיון הן למשוחררים לאחר מאסר מלא. לרוב, מדובר באסירים שהתנסו בשלל תכניות טיפוליות אך שבו לסורם, וכן אסירים המתגוררים בסביבה שמקשה על שיקומם בקהילה וזקוקים לניתוק זמני או קבוע לשם שיקומם. זו אוכלוסייה עם היסטוריית חיים הכוללת משפחת מוצא דיספונקציונלית וקורבנות במערכות יחסים המאופיינות בהזנחה, התעללות, אלימות פיזית ואלימות מינית. הדיירים בהוסטל סובלים פעמים רבות מטראומות מתמשכות ובנטייה להרס עצמי שבמקרים רבים באה לידי ביטוי בהתמכרויות.

מסגרת ההוסטל מספקת מענה כולל ומקיף לצורכי האסיר המשוחרר ומקנה לו מגוון כלים הדרושים להתמודדות עם דרישות החיים הנורמטיביים. ההוסטל מספק לאסיר יציבות, זמן הסתגלות ואפשרות לפתור את בעיותיו. בהוסטל מופעלות התערבויות טיפוליות רבות הנוגעות למשפחת האסיר עם מיקוד על

ילדיו. בהיותו מסגרת ביתית, ניתן בהוסטל דגש על יחס אישי, על אינטימיות ועל שחזור מסגרת המשפחה הראשונית. כמו כן, ההשתייכות לקהילת ההוסטל, הכוללת בוגרים רבים על משפחותיהם, מהווה נדבך משמעותי של השתייכות המאפשרת תמיכה לאורך החיים.

❖ תחומים שההוסטל מספק להם מענים

- **ניתוק מסביבה עבריינית:** אוכלוסיית היעד של המטופלים בהוסטל היא אסירים משוחררים שלא מצליחים להמשיך בהליך שיקום בכוחות עצמם, ואשר ללא תמיכה, גבולות מוגדרים ופיקוח עלולים למצוא עצמם שבים למעגל העבריינות. לרוב מדובר באוכלוסייה המאופיינת בהיסטורית חיים בסביבה לא מתפקדת, לעיתים מזניחה ותוקפנית ולא אחת עבריינית. פעמים רבות מדובר באנשים הסובלים מטראומות מתמשכות ובנטייה להרס עצמי, שבאה לידי ביטוי בנטייה להתמכרויות, באלימות ובדפוסים עברייניים. ההוסטל מספק מקום פיזי ורגשי המאפשר לדיירים לחוות חיים בסביבה מיטיבה ונורמטיבית, הרחק מדפוסי ההזנחה, האלימות והעבריינות שהם חוו בעבר, ובכך הוא מאפשר להם חזרה למסלול חיים נורמטיבי.
- **מענה רגשי רחב היקף:** הטיפול בהוסטל כולל מתן מגוון כלים: החל משיחה אישית המאפשרת התבוננות על דפוסים המניעים התנהגויות, מענה רגשי למכאובי עבר והתבוננות פנימית, דרך טיפול קבוצתי המאפשר שיתוף בקבוצת השווים, הרחבת נקודת המבט מצורכי העצמי לצורכי הסביבה, ורכישת פתרונות וכלים מהעמיתים דיירי ההוסטל, וכלה בפיתוח התמדה ויציבות המאפשרים לחוות הצלחה והתגברות על קשיים במקום הימנעות ובריחה.
- **מענה חברתי וקבוצת שייכות:** עצם החיים בהוסטל עם דיירים נוספים מאפשרת יצירת שותפויות והשתייכות קהילתית בריאה. החיים במסגרת מאפשרים שחזור ותיקון קשרים משפחתיים ראשוניים לצד יצירת קשרים המהווים רשת הגנה מפני נפילות עתידיות. מקצת הדיירים חווים בפעם הראשונה ארוחות משותפות, חגים, טיולים ופעילות פנאי; פעילויות שאפשר יהיה ליישם עם המשפחה.

❖ מענה טיפולי

- **טיפול פרטני:** אחת לשבוע, כל דייר משתתף בשיחה פרטנית.
- **טיפול קבוצתי:** חברי הקבוצה רוכשים מודעות באמצעות משוב מזולתם, צפייה והתבוננות עצמית להיבטים משמעותיים בהתנהגותם כגון: מוקדי הכוח שלהם, מגבלותיהם, עיוותים ביחסיהם הבין אישיים, והתנהגותם השלילית והלקויה המעוררת תגובות לא רצויות כלפיהם.
- **סוגי קבוצות:** קבוצה דינמית, קבוצות בתחום הניהול הכלכלי ומיצוי זכויות, קבוצת סיפורי חיים, קבוצת יחסים ורכישת מיומנויות לתקשורת בין אישית, קבוצת פסיכודרמה, קבוצת הבית, שליטה בכעסים, קבוצת 12 הצעדים.
- **טיפול זוגי/משפחתי:** בהתאם לצורכי הדייר נעשות התערבויות זוגיות/משפחתיות או הפנייה למסגרת חיצונית המעניקה סיוע זה. קשר שוטף מתקיים עם בני המשפחה באמצעות ימי משפחות, שבתות ילדים וימי פעילות עם הילדים.

❖ מענה שיקומי

- **סדר יום:** הקניית הרגלי סדר יום: השכמה, יציאה לעבודה, עמידה בלוח זמנים, עמידה במטלות הבית, כיבוי אורות.

- **ניהול משק בית:** הדייר לומד לבצע עבודות בית: ניקיון, כביסה, בישול וקניות.
- **התנהלות כלכלית:** ניהול תקציב אישי, הכנסות מול הוצאות, רכישה על פי צרכים ויכולת כלכלית, הסדרת חובות, למידה של הרגלי חיסכון לצרכים עתידיים. אחת לשנה מתקיימת סדנה בת ארבעה מפגשים בנושא התנהלות כלכלית.
- **מיצוי זכויות וטיפול בחובות** הביטוח הלאומי, משרד השיכון ומס הכנסה. ההוסטל מתוודך בין הדייר לבין בעלי החוב ומארגן הסדרי חוב, תוך כדי קשר עם הסיוע המשפטי במשרד המשפטים.
- **תעסוקה:** כל מטופל בהוסטל עובד במשרה מלאה ומלווה תעסוקתית. ההוסטל מספק פתרון לבעיות בתחום התעסוקה ושומר על קשר הדוק עם המעסיק.
- **בריאות:** כל דייר בהוסטל נדרש לבצע בדיקות רפואיות ולהיות במעקב רפואי בהתאם למצבו.
- **מניעת שימוש בסמים:** בדיקות שתן, השתתפות בקבוצות NA וקבוצות צעדים ורכישת כלים להתמודדות עם הכמיהה לסם.
- **התנדבות:** במהלך שהותם בהוסטל משולבים הדיירים בפרויקטים שונים של התנדבות. ההתנדבות מפתחת אחריות חברתית וחמלה, מפחיתה תחושות ניכור וחוסר אונים ומספקת משמעות ותחושת ערך למתנדב.
- **תרבות והעשרה:** דיירי ההוסטל משתתפים בפעילות העשרה הכוללת טיולים לימודיים ברחבי הארץ, סרטים, הצגות ופעילות לחגים. מטרת הפעילות היא גיבוש חברתי וחיפה לאפשרויות של ניצול שעות הפנאי. אחת לשנה מתקיים טיול בן יומיים לצפון הארץ.

❖ עשייה ייחודית ב-2024

- **סדנאות חוץ:** בנושא כלכלה ומיצוי זכויות, סדנה של קבוצה פסיכודרמה, סדנת החייאה וסדנה על חשיבה חיובית.
- **יציאה לכנס NA:** דיירי ומדריכים ההוסטל יצאו לכנס השנתי של NA בים המלח ולקחו חלק פעיל בסדנאות ובהרצאות.
- **קשר עם משפחות הדיירים:** בקיץ ובחנוכה נערך יום משפחות.
- **חגים:** מסיבת חנוכה בנושא אור, שתילה בט"ו בשבט, נשף פורים, מסיבת סוף שנת 2024.
- **גיבוש:** טיול בן יומיים לשדה בוקר, יציאה לבאולינג, יציאה לסרט, "על האש".
- **תעסוקה:** סבב במקומות תעסוקה של המטופלים, בוקר מעסיקים בהוסטל.

הוסטל בארי (אלמ"ב ואלומות כללית)

הוסטל בארי השוכן בבאר שבע הינו מסגרת שיקומית-טיפולית לאסירים משוחררים רצידיביסטים בעלי רקע של אלימות כללית; מקצתם בעלי רקע התמכרותי. ההוסטל מהווה מסגרת מעבר בין החיים מאחורי סורג ובריה לבין החיים בתוך הקהילה והמסגרת המשפחתית. בהוסטל מתגוררים דיירים שעוברים תהליך בכמה ממדים: רגשי, תעסוקתי, רכישת כישורי חיים, פיתוח הרגלי פנאי, תרבות, כלכלה ומשפחה. התהליך מלווה על ידי צוות מקצועי הכולל מנהלת, עו"סים, אב בית ומדריכים, שעברו תהליך טיפולי בעצמם.

משך הטיפול שנה ותשעה חודשים, מתוכם תשעה חודשים ראשוניים אינטנסיביים של מגורים בהוסטל, ושנה נוספת של מעקב שבו הדיירים שוכרים דירה באופן עצמאי בסמיכות להוסטל, תוך כדי שמירת קשר עם ההוסטל. מסגרת ההוסטל מעניקה לדיירים מרחב אשר בעזרת הטיפול הפרטני, הקבוצתי והמפגש עם חיי

היום יום – מאפשר הקניית כלים להתמודדות תפקודית ורגשית מיטיבה. המטרות המרכזיות של הטיפול הן: שמירה של יציבות תעסוקתית, התנהלות כלכלית נכונה, שמירה על רצף בתקשורת עם הסביבה והמשפחה וחשיפה לחיי תרבות.

אוכלוסיית היעד היא אסירים משוחררים בגיל 24 ומעלה המאופיינים במועדות גבוהה ושאוּבחנו על ידי יועצי רש"א בכלא כזקוקים להמשך טיפול אינטנסיבי לפני החזרה לקהילת המוצא. לרוב מדובר באסירים אחרי מספר מאסרים או מאסר ארוך מאוד בגין עבירת אלימות. רבים מהדיירים מגיעים מרקע חברתי-כלכלי נמוך וחוו טראומה הקשורה לאלימות קיצונית או פגיעה מינית וחיים בסביבה המקשה על שיקומם בקהילה. היסטוריית החיים של הדיירים מכילה דיספונקציונליות בכישורי חיים ובתחומים הקשורים לניהול אורח חיים מקדם. הם מאופיינים בתפיסה חשדנית של האחר, בתפיסה כוחנית ואלימה של התנהלות בחברה ובפגיעה בתפיסת העצמי – זאת בעקבות הזנחה, התעללות וטראומות מורכבות.

מסגרת ההוסטל מספקת מענה כולל ומקיף לצורכי האסיר המשוחרר ומקנה לו מגוון כלים הדרושים לרכישת כלים מקדמים המסייעים להתמודדות עם דרישות החיים הנורמטיביים. ההוסטל מספק לאסיר ביטחון, יציבות, זמן הסתגלות ואפשרות לפתור את בעיותיו. בהוסטל מופעלות התערבויות טיפוליות רבות הנוגעות לתקשורת עם משפחת האסיר. בהיותו מסגרת ביתית, ניתן בהוסטל דגש על יחס אישי, על אינטימיות ועל שחזור מסגרת המשפחה הראשונית. כמו כן, ההשתייכות לקהילת ההוסטל, הכוללת בוגרים על משפחותיהם, מהווה נדבך משמעותי של השתייכות המאפשרת תמיכה לאורך החיים.

❖ מענים הניתנים במסגרת ההוסטל

- **ניתוק מסביבה עבריינית:** אוכלוסיית היעד של המטופלים בהוסטל הם אסירים משוחררים בני שיקום שלא מצליחים לבצע המשך הליך שיקום בכוחות עצמם ואשר ללא תמיכה, גבולות מוגדרים ופיקוח עלולים למצוא עצמם שבים למעגל העבריינות. לרוב מדובר באוכלוסייה המאופיינת בהיסטורית חיים בסביבה לא מתפקדת, לעיתים מזניחה ותוקפנית ולא אחת עבריינית. מדובר באנשים הסובלים מטראומות מתמשכות ובנטייה להרס עצמי, שבאה לידי ביטוי בין היתר בנטייה לאלימות, בדפוסי התנהגות עבריינים ובהתמכרויות. ההוסטל מעניק מקום פיזי ורגשי המאפשר לחוות חיים בסביבה מיטיבה ונורמטיבית ולחזור למסלול חיים נורמטיבי.
- **מענה רגשי רחב היקף:** הטיפול בהוסטל כולל מתן מגוון כלים רב החל משיחה אישית המאפשרת התבוננות על דפוסים המניעים התנהגויות, מענה רגשי למכאובי עבר והתבוננות פנימית, דרך טיפול קבוצתי המאפשר שיתוף בקבוצת השווים, הרחבת נקודת המבט מצורכי העצמי לצורכי הסביבה, ורכישת פתרונות וכלים מהעמיתים דיירי ההוסטל, וכלה בפיתוח התמדה ויציבות המאפשרים לחוות הצלחה והתגברות על קשיים במקום הימנעות ובריחה.
- **מענה חברתי וקבוצת שייכות:** עצם החיים בהוסטל עם דיירים נוספים מאפשרת יצירת שותפויות והשתייכות קהילתית בריאה. החיים במסגרת מאפשרים שחזור ותיקון קשרים משפחתיים ראשוניים לצד יצירת קשרים המהווים רשת הגנה מפני נפילות עתידיות. מקצת הדיירים חווים בפעם הראשונה ארוחות משותפות, חגים, טיולים ופעילות פנאי, פעילויות שאפשר יהיה ליישם עם המשפחה.

❖ מענה טיפולי

- **טיפול פרטני:** אחת לשבוע, כל דייר משתתף בשיחה פרטנית. התכנים שעולים בשיחה מהווים את הציר המרכזי לבניית תכנית הטיפול עבור המטופל.
- **טיפול קבוצתי:** המטופלים מתנהלים בהוסטל בקבוצה. הקבוצה מהווה כר פורה לעבודה על יחסים בין אישיים: התחשבות/ויתור על צרכים, היכרות מעמיקה עם האחר, שיקוף הדדי המאפשר התבוננות אינטרוספקטיבית, תמיכה הדדית ועבודה על היבטים המדמים מבנה משפחתי.
- **סוגי קבוצות:** קבוצה דינמית, קבוצת הבית, קבוצת אלימות, קבוצת צעדים, קבוצת סיפורי חיים, קבוצת סכמה תרפיה. בנוסף, בסוף כל יום נעשה סיכום קבוצתי על ידי מדריך תורן, מפגש שגם בו יש היבטים טיפוליים. מטופלים בעלי רקע התמכרותי משולבים בקבוצת NA.

❖ מענה שיקומי

- **סדר יום:** הקניית הרגלי סדר יום: השכמה, יציאה לעבודה, עמידה בלוח זמנים, עמידה במטלות הבית, כיבוי אורות.
- **ניהול משק בית:** הדייר לומד לבצע עבודות בית: ניקיון, כביסה, בישול וקניות.
- **התנהלות כלכלית:** ניהול תקציב אישי, הכנסות מול הוצאות, רכישה על פי צרכים ויכולת כלכלית, הסדרת חובות, למידה של הרגלי חיסכון לצרכים עתידיים.
- **מיצוי זכויות וטיפול בחובות** הביטוח הלאומי, משרד השיכון, מס הכנסה וההוצאה לפועל. צוות ההוסטל וממוני הסיוע ברש"א מתווכים בין הדייר לבין בעלי החוב ומקדמים הסדרי חובות וסגירת תיקים בהוצאה לפועל.
- **תעסוקה:** כל דייר בהוסטל עובד במשרה מלאה, תוך כדי ליווי תעסוקתי במציאת עבודה ובהתמודדות עם הקשיים הנלווים בשמירה על יציבות תעסוקתית לאחר שנים של חוסר יציבות. לחלק מהמטופלים זו הפעם הראשונה שהם מתנסים במציאת עבודה ובשימורה.
- **בריאות:** דייר בהוסטל נדרש לבצע בדיקות רפואיות ולהיות במעקב ובטיפול רפואי בהתאם למצבו.
- **מניעת שימוש בסמים:** בדיקות שתן, קבוצות NA וקבוצות צעדים ורכישת כלים להתמודדות עם הכמיהה לסם.
- **תרבות והעשרה:** דיירי ההוסטל משתתפים בפעילות העשרה הכוללת: טיולים ברחבי הארץ, סרטים, הצגות ופעילות לחגים ולמועדים. מטרת הפעילות היא גיבוש חברתי וחשיפה לאפשרויות לניצול שעות הפנאי. אחת לשנה מתקיים טיול בן יומיים.

❖ עשייה ייחודית לשנת 2024

- **תעסוקה:** התקיימה מסיבת חנוכה בשיתוף מעסיקי המטופלים. נושא המסיבה היה הזדמנות מחזקת תקווה.
- **גיבוש:** התקיים טיול גיבוש לעיר אילת ללילה אחד, סיור למצפה אילן רמון, סיור לשדרת הבשמים במצפה רמון, יום כיף בימית 2000.
- **מדיטציה:** מתנדב מעמותת "השקט שבפנים" הנחה קבוצת מדיטציה.
- **חגים:** חג השבועות צוין בארוחה חגיגית והסבר של דייר על מנהגי החג. חג הקורבן צוין בארוחה של מאכלי החג והסבר של דייר על מנהגי החג. בסוכות נבנתה סוכה על ידי הדיירים ורב העביר מסר על משמעות החג וחיבורו להרחבת תפיסות נוקשות ואמפתיה.
- **קשר עם משפחות:** מפגשי המשפחות בהוסטל תורמים להיכרות ולגיוסן לתהליך הטיפול.

- **סטודנטים** משולבים בעשייה בהדרכת מנהלת המסגרת.
- **ביקורי בית** לדיירי שנת מעקב בשיתוף המנהלת, עו"ס ומדריך.
- **נהלים ותקנון**: חידוד נהלים ותקנון ההוסטל מול הצוות והדיירים.

פרק חמישי: תחומים ונושאי פעילות

כלא וקהילה

❖ פעילות פנים-ארגונית

- **ישיבות צוות מקצועיות עם מפקחי שיקום מחוזיים, כלא וקהילה:**
 - קידום דרכי עבודה והטמעת שינויים בתחום אבחון ושיקום אסירים בכלא ובקהילה; דיונים מקצועיים על חסמים וקידום מענים אפשריים לאוכלוסיות עם צרכים ייחודיים; חיזוק ממשקי עבודה ותיאום מתווה עבודה בין המפקחים. כל ישיבה מתועדת בסיכום שנשלח למחוז בתוספת המלצות.
 - דיונים בנושאים ייחודיים, כגון נפגעי נפש, בשיתוף רע"ן הדרכה.
 - **הערכות התאמה לוועדות שחרורים:** עדכון שוטף של פורמטים המוזנים במערכת הליבה, בתיאום עם צורכי השטח.
 - **הנחיה וייעוץ מקצועי שוטף:** מענה לסוגיות מקצועיות בתחומי כלא וקהילה מול גורמי חוץ (שב"ס, משרד הרווחה, משטרה-קמב"ס, ועדות השחרורים).
 - **פיתוח לומדות.**
 - **לומדות מקצועיות בתחומים:** תפיסה שיקומית של הרשות, תהליכי עבודה פנימיים ומול גורמי חוץ בכל הקשור לאבחון צרכים בכלא, כתיבת הערכות התאמה, גיבוש תכניות שיקום מפורטות ומעמיקות.
 - **ימי אוריינטציה לעובדים:** העברת הרציונל לגיבוש הכלים והצגת הכלים עצמם בפני הצוותים המקצועיים ברש"א (מנהלות מחוזות ומרחבים, מנהלי מסגרות, מובילי ידע ומפקחי שיקום מחוזיים).
 - **ימי למידה למנהלות מרחבים:** העברת הרציונל לעבודה עם הכלים לאבחון ושיקום אסירים בתיאום עם עבודת הקהילה בכל מרחב, העלאת סוגיות מקצועיות, שחרור חסמים בתחום השיקום.

❖ פעילות חוץ-ארגונית

▪ משרד הרווחה, אלמ"ב

- **ועדת היגוי (פנימית) אלמ"ב:** הוועדה פועלת להסדרת נוהלי עבודה עם גורמי חוץ במטרה להגדיל את מספר האסירים המשולבים בטיפול. הוועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בדרכי מניעה, טיפול ושיקום בגברים אלימים, זאת במטרה לגבש מודל עבודה אחיד לכלל המשרדים השותפים: משרד החינוך, משרד הבריאות, משטרה, שב"ס, שירות מבחן, משרד המשפטים, משרד הרווחה ורש"א.
- **כנסי אלימות במשפחה:** הרצאה למשתתפי הכנס על פעילות רש"א בתחום אלמ"ב.
- **גיבוש מתווה עבודה משותף:** מתווה לעבודה משותפת רש"א-שב"ס-ועדות אלמ"ב הוטמע בכל הארגונים.

- **מתווה עבודה רש"א והמרכזים למניעת אלמ"ב:** תחילת עבודה על מתווה לשילובם של אסירי אלמ"ב מתאימים במרכזים (הפחתת חסמים ויצירת תמריצים).
- **שב"ס:** ישיבות עבודה עם ראש תחום אלמ"ב בשב"ס לצורך הסדרת מתווה עבודה; הקמת פורום מקצועי משותף ועבודה בתיאום עם ועדות אלמ"ב.
- **מסמך עבודה בתחום אלמ"ב (הוועדה הבין-משרדית):** סיכום פעילות רש"א בתחום אלמ"ב, הצגת התפתחויות בתחום וחסמים קיימים.
- **הכשרות מקצועיות:** שילוב עובדי רש"א בלימודי אלמ"ב בביה"ס המרכזי להכשרת עובדים בשירותי הרווחה (מכללת דימול) בהתאם לצרכים הייחודיים של אסירים משוחררים.
- **מענה לדוח מבקר המדינה:** גיבוש מסמך מענים לסוגיות שהועלו בדוח המבקר ובכללם: נתונים עדכניים, שותפויות עם גורמי חוץ, חסמים בשיקום אסירי אלמ"ב, תקציב ונוהלי עבודה.
- **כלי להערכת מסוכנות אלמ"ב:** השתתפות בדיונים לפיתוח כלי להערכת מסוכנות אלמ"ב.

■ אגף קהילה בכיר מנהל שלי"מ

- **עדכון נוהלי עבודה משותפים** בנושאים: התמכרויות, דרי רחוב ושורדי זנות. הנוהל הקיים הורחב בעקבות דיונים מקצועיים עם גורמי הרווחה במנהל שלי"מ.
- **יום משותף:** התקיים יום עבודה משותף במחוז דרום ברש"א עם הנהלת שלי"מ במטרה להנגיש מידע חיוני של שני הארגונים, לתאם עמדות מקצועיות ולקדם שיתופי פעולה.

■ מנהל מוגבלויות

- **צוות חשיבה:** ישיבות עבודה עם מנהל מוגבלויות לצורך קידום תהליכי שיקום בקרב אסירים עם מוגבלויות, כולל עדכון נוהלי עבודה.

❖ שב"ס

- **מאסרים קצרים:** צוות עבודה משותף רש"א-שב"ס קיים דיונים שבחנו את ההיבטים הקשורים לדרכי אבחון ושיקום של אסירים השפויטים למאסרים קצרים, לרבות דרכי עבודה מול היחידה למאסרים קצרים (ילמ"ק), הנגשת חומרים ומדיניות שיקום. המלצות הצוות אושרו לביצוע על ידי הנהלת רש"א.
- **ממשק משותף:** גיבוש ממשק משותף עם שב"ס המיועד למאסרים קצרים, במטרה למקסם את המידע שעומד בפני יועצי הכלא של רש"א.
- **אסירים ביטחוניים:** גיבוש מתווה עבודה עם שב"ס בנושא מדיניות אבחון וטיפול באסירים ביטחוניים המתאימים לתכניות שיקום.
- **נושאים נוספים:** דוחות סוציאליים, אלמ"ב, חו"ד מקצועיות (רע"ן פסיכולוגיה), העברת מידע על פעילות רש"א.

❖ ועדות שחרורים

- **ועדת היגוי:** הוועדה פועלת לעדכון נוהל המסדיר את העברת הערכות ההתאמה ותכניות השיקום לוועדות השחרורים. הוועדה מתכנסת אחת לרבעון להצפת חסמים והטמעת הנוהל בשטח. בין הסוגיות שרש"א מקדמת מול הוועדות: עדכון רש"א בסד הזמנים של הוועדה, עדכון במקרים מיוחדים (למשל מפוקחים מאוימים), פרוצדורות מנהליות מול גופים משיקים.

- **כנס ועדות שחרורים:** השתתפות פעילה בכנסים מחוזיים של ועדות השחרורים: הצגת חומר מקצועי, פאנלים משותפים של רש"א עם שופטי הוועדות.

❖ המשרד לביטחון לאומי

- קצין מודיעין בתי הסוהר, משטרת ישראל (קמב"ס)
 - **ישיבה עם המטה הארצי:** נערך דיון על סוגיות מרכזיות המשיקות לעבודת המשטרה ורש"א, ובכללן העברת מידעים באמצעות נט המשפט (פרפרזה), הפעלת שיקול דעת לאישור תכניות שיקום על ידי המשטרה.
 - **מתווה עבודה משותף:** גובש מתווה לעבודה משותפת רש"א-משטרת ישראל בנושאים: בקשות לשינוי תנאים ונתונים שניתן להפיק מעמדת משטרה גלויה.
- **ועדת היגוי עם המשרד לביטחון לאומי:** גיבוש מסמך למנכ"ל המשרד והעברת חומרים בנושא פיקוח אלקטרוני. בקשה להגדלת מכסת האזיקים האלקטרוניים ל-500 בנקודת זמן.

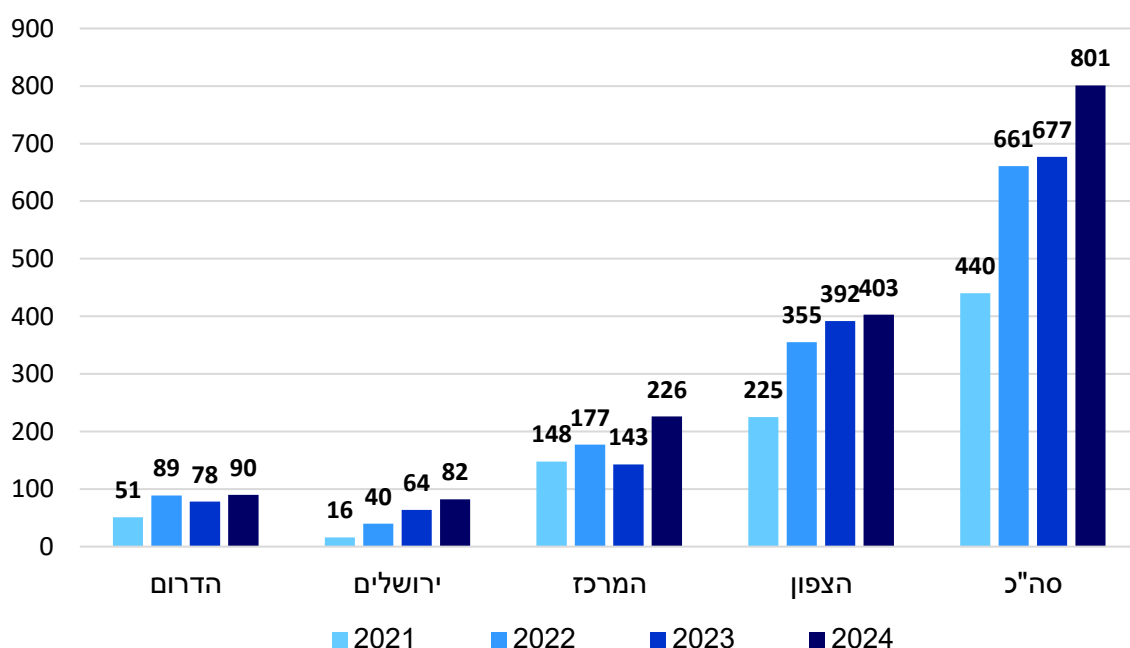
❖ פעילות נוספת

- **מתווה חנינות "בראשית":** גיבוש נוהל עבודה משותף עם משרד המשפטים ובית הנשיא בנושא מתן חנינות לאסירים שעברו תהליכי טיפול ושיקום.
- **צוות שיקום אסירים במשרד רה"מ:** נציגות רש"א בצוות בנושא מיגור הפשיעה בחברה הערבית.

פיקוח אלקטרוני (פקא"ל)

השימוש בפיקוח אלקטרוני על אסירים משוחררים מאפשר לרש"א לגבש תכניות שיקום העונות על מאפיינים קרימינולוגיים של אסירים משוחררים הזקוקים לפיקוח רצוף ומגביר את יכולת הבקרה והפיקוח על עמידתם בתכנית. בשנת 2024 הגדילה רש"א את השימוש בכלי הפיקוח הגדילה עד למיצוי המכסה הקיימת. בתרשים 14 מוצג מספר האסירים בפיקוח אלקטרוני במבט השוואתי לשנים האחרונות.

תרשים 14: מספר המפוקחים בפיקוח אלקטרוני לפי מחוז (שנים 2021-2024)

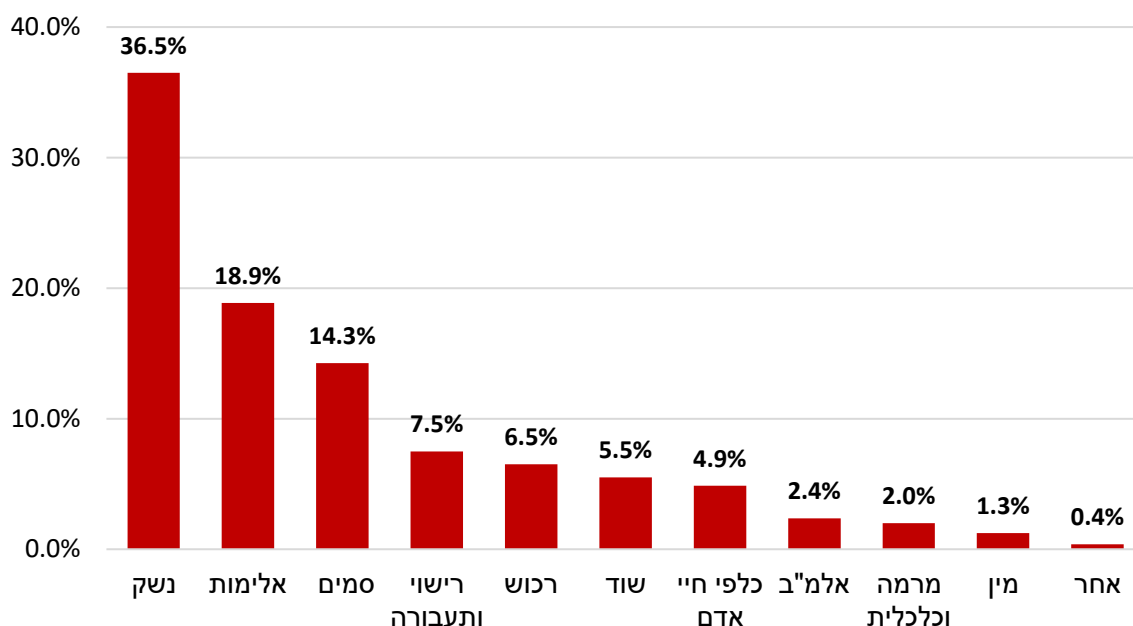

בשנת 2024 היו בפיקוח אלקטרוני 801 אסירים משוחררים, גידול של 18% בהשוואה ל-2023 (677), המשלים לגידול של 82% משנת 2021. בשנה האחרונה בלט מחוז המרכז עם גידול של 58% במספר המפוקחים.

בשנת 2024 היו בפיקוח אלקטרוני בזמן נתון במוצע 397 אסירים משוחררים, גידול של 13% בהשוואה ל-2023 (350). משך הפיקוח הממוצע ב-2024 לאסיר משוחרר היה 181 יום ומשך כלל תקופת הפיקוח הממוצעת שהוטלה עליו הייתה 14 חודשים. נתונים אלו דומים מאוד לנתוני 2023.

בתרשים 15 מוצגת התפלגות המפוקחים בפיקוח אלקטרוני לפי סוג העבירה העיקרי שבגינה הם נכלאו.

תרשים 15: התפלגות המפוקחים בפיקוח אלקטרוני לפי קטגוריית העבירה הראשית (שנת 2024)

בהשוואה להתפלגות העבירות של כלל מטופלי רש"א (ראו לעיל תרשים 13), בקרב מפוקחי פקא"ל יש ייצוג גבוה של עבירות נשק (36% לעומת 17% בקרב כלל המטופלים) וייצוג נמוך של עבירות מין (1% לעומת 17%). בהשוואה ל-2023, המשיך לגדול ייצוגם של עברייני הנשק בקרב מפוקחי הפקא"ל.

בשנת 2024 טיפלו מפקחי האיזוק האלקטרוני ב-463 אירועים (כגון, אישור חלון מהוועדה, תקלה באזיק, מצב חירום רפואי של המפוקח) וב-422 הפרות (כגון, יציאה לא מאושרת וחבלה באזיק). בהשוואה לשנת 2023 מדובר בירידה של 24% במספר האירועים ובירידה דרמטית של 50% במספר ההפרות.

בשנת 2024 נעשו פעולות לשיפור ולניהול תהליכים בתחום הפיקוח האלקטרוני:

- **ריכוז ארצי:** מרכזת ארצית של תחום פקא"ל מנהלת את מסד הנתונים של הפיקוח האלקטרוני, לרבות קיום ישיבות עם צוות מפקחי האיזוק, מתן מענה שוטף למקרי חירום והעברת נתוני פקא"ל ליחידת מעוז של שב"ס.
- **עבודה עם יחידת מעוז:** התקיימו ישיבות עבודה עם מפקד מעוז, מפקדת משל"ט, קצינת כליאה ויועמ"ש היחידה בנושאים הבאים: חידוד הנחיות קיימות וסוגיות לדיון בנושא מנגנון הפיקוח הקיים; עדכון מסמכי עבודה: הסכמת אסיר לאיזוק אלקטרוני, נוהל טיפול בהפרות, ביקורי בית, התחייבות המפוקח בפני רש"א על תנאי הפיקוח.

תעסוקה

בסעיף 3(3) בחוק הרשות לשיקום האסיר (התשמ"ג) קבע המחוקק שתפקידה של רש"א "לפעול לקליטת אסירים ושיקומם בקהילה, לרבות בתחומי התעסוקה, הכשרה מקצועית..." זאת במטרה לסייע להם לפתוח דף חדש שיכלול תעסוקה יציבה ועצמאות כלכלית שיאפשרו לאסיר המשוחרר להשתלב בחברה הנורמטיבית.

תקופת השחרור היא תקופה רויית לחצים אשר עלולים לגרום לאסיר המשוחרר לחזור לאורח החיים העברייני המוכר. מציאת עבודה היא פעמים רבות קושי מרכזי עמו מתמודדים אסירים משוחררים. קושי זה נובע מניסיון תעסוקתי דל, מכישורי עבודה מועטים, דעות קדומות בקרב מעסיקים, היעדר תמריצים למעסיקים וקושי בשילוב בין תכנית השיקום לצורכי המעסיקים. כל אלה לצד חובות כבדים, מקשים על שיקום תעסוקתי אפקטיבי. על רקע זה בולטת החשיבות של תכניות הכנה לשחרור שכוללות פן תעסוקתי ושל ליווי תעסוקתי מותאם בתום המאסר.

מערך התעסוקה ברשות לשיקום האסיר פועל בפריסה ארצית ונותן מענה ייחודי למגוון אוכלוסיית האסירים המשוחררים המונה בין היתר: אסירות משוחררות, נוער וצעירים, אוכלוסיות מיעוטים ופריפריה גאוגרפית. פעילות המערך מכוונת לשמירה על ערכים חברתיים מוגנים לצד מיצוי הפוטנציאל התעסוקתי של האסיר ולשילובו כאזרח יצרני המנהל אורח חיים נורמטיבי. המענה הניתן כולל ליווי והשמה תעסוקתיים במודל סיכון-סיכוי לפרט המשתקם ולקהילה הקולטת אותו, תוך כדי מתן דגש לאופק תעסוקתי יציב ולמוביליות תעסוקתית הכוללת בין היתר סיוע במימון הכשרה מקצועית מותאמת.

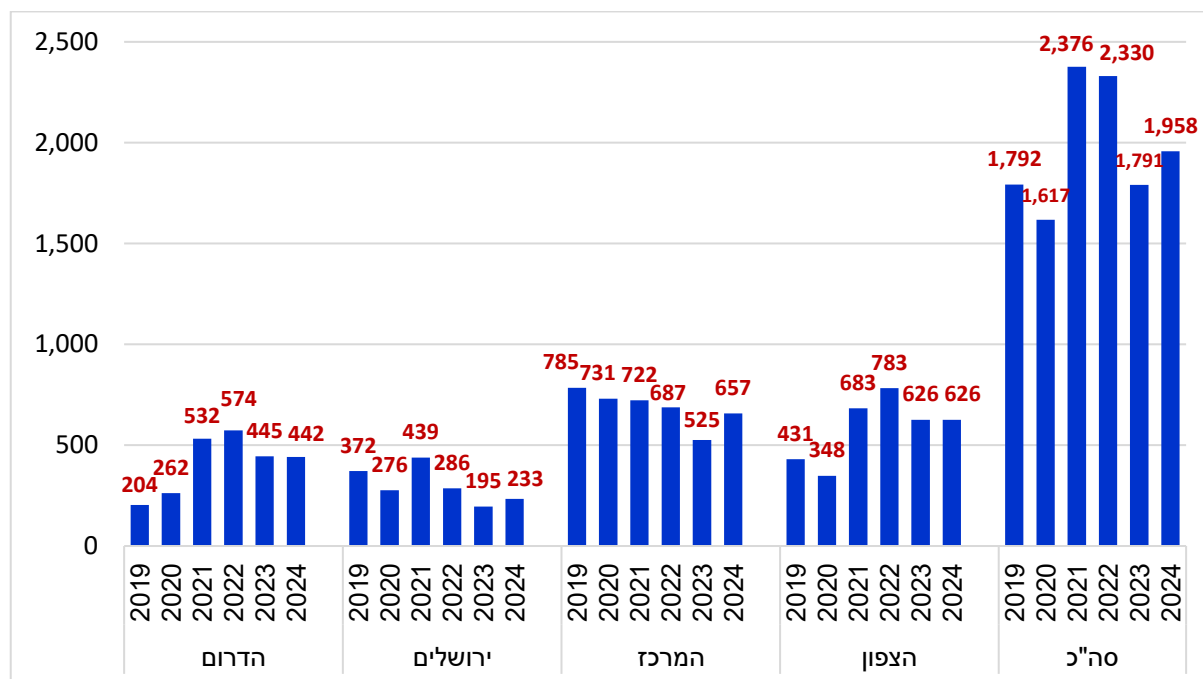
בדומה לכלל המשק, גם תחום התעסוקה ברש"א התמודד השנה עם אתגרי מלחמת "חרבות ברזל" והושפע ממנה. עם פרוץ המלחמה עסק התחום בעיקר בשימור הקיים ובייצוב המענים הקיימים, אך גם פיתח מענים ושיתופי פעולה על מנת להתמודד עם חוסר הוודאות. שיקום בתנאי מלחמה הינו מורכב, שכן החרדה הקיומית משליכה על תהליכי השיקום. מעסיקים רבים צמצמו במפתיע היקפי משרות, הוציאו עובדים לחל"ת ואף נאלצו לפטר עובדים. ככל האוכלוסייה, גם המטופלים ברש"א נדרשו להסתגל לשינויים ולהתאים את עצמם לשוק תעסוקה משתנה ולכלכלה בנסיגה. על אף זאת, התחום התייצב במהירות ונעשה מאמץ מיוחד בהשמות תעסוקתיות שיאפשרו להשיג את תכלית השיקום – חזרת אסירים משוחררים לקהילה כאזרחים יצרניים תורמים ונתרמים.

ההכוונה והשילוב התעסוקתי נעשים בכלים אימוניים וחשיפת המטופלים למיומנויות רכות התומכות בתהליך שילובם בעולם העבודה, בהתאמה לצורכי המטופלים ולמיפוי צרכים במחוזות השונים. מיפוי זה מאפשר לנו להתאים מענים לצרכים שעולים מהשטח. פעילות התחום נגזרת מהיעדים הבאים: (1) הגדלת מספר המועסקים בני העסקה; (2) הגדלת מספר המעסיקים השותפים; (3) הצעת תעסוקה איכותית לאורך זמן. הפעילות הזו מקודמת באמצעות הפעולות הבאות:

- פיקוח ודיווח לוועדת שחרורים.
- ליווי תעסוקתי אישי – הכנה והשמה.
- ליווי תעסוקתי קבוצתי/סדנאי.
- מרכזים להכוונה ולהעצמה תעסוקתית.
- הכוונה להכשרה מקצועית, סיוע במימון לימודים.
- יצירת שת"פ עם גופי תעסוקה ותכניות תעסוקה בקהילה.
- קשרי מעסיקים ליצירת הזדמנויות תעסוקתיות.

בתרשים 16 מוצגים נתוני האסירים המשוחררים המלווים ומפוקחים על ידי תחום התעסוקה – במבט השוואתי לאורך השנים האחרונות.

תרשים 16: מס' אסירים משוחררים בליווי ובפיקוח תעסוקתי לפי מחוז (שנים 2019-2024)

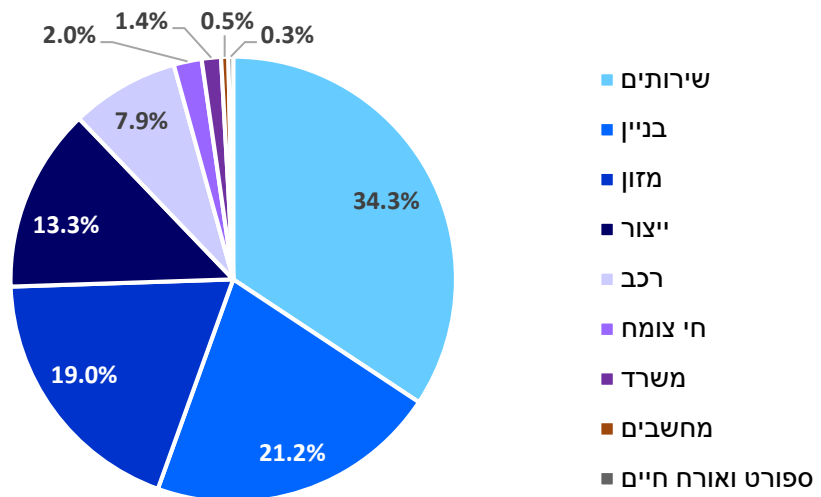

בשנת 2024 היו 1,958 אסירים משוחררים בליווי ובפיקוח תעסוקתי, גידול של 9% בהשוואה לשנה הקודמת. במחוז המרכז ובמרחב ירושלים חל גידול במספר המועסקים ובמחוזות הדרום והצפון לא חל שינוי. כ-100 אסירים משוחררים היו מנועים מתעסוקה עקב סיבות מגוונות (בעיקר גיל פנסיה, נכות ולימודים).

❖ קשרי מעסיקים: יצירת הזדמנויות תעסוקתיות

גיוס מעסיקים עבור אוכלוסיית האסירים המשוחררים היא משימה שהתחום מתמודד עמה מול מנעד רחב של עמדות כלפי העסקת האוכלוסייה. לאורך השנים נרכש ידע כיצד לגייס מעסיקים שותפים לשיקום אסירים ובעיקר כיצד לפנות ללבם. בשנים האחרונות, יצר התחום מאגר מעסיקים במערכת הליבה הארגונית. בתרשים 17 מוצגת התפלגותם לענפים.

תרשים 17: התפלגות המעסיקים לפי ענף (שנת 2024)

❖ לימודים והכשרה מקצועית

לרוב האסירים חסרה השכלה מסודרת על רקע אורח החיים הקודם למאסרם, מצב חברתי-כלכלי נמוך ומחסור בהזדמנויות. היעדר השכלה והכשרה תעסוקתית מותאמת מקשה על השתלבותם בשוק העבודה, ולכן רבים מהאסירים לכודים ב"רצפת הבוץ" ונעדרים יכולת ממשית לשפר את מצבם. בראייה שיקומית אקולוגית, ניתן לשייך את המועדות לחזרה לפשיעה כפעולה תגובתית לתחושת התקיעות בחייהם, בין השאר במישור התעסוקתי. מחקרים מראים שהכשרה מקצועית יש בכוחה להקטין את אחוז הרצידיביזם באופן משמעותי, ולכן תחום התעסוקה פועל לקדם תהליכי הכשרה מקצועית אישיים וקבוצתיים.

▪ מענקי לימודים במסגרת תקציב רש"א

- מזה חמש שנים רש"א מסייעת למטופלים רבים להשתלב בהכשרות מקצועיות מותאמות. מטרת הסיוע במימון הלימודים הן: קידום אופק תעסוקתי איתן, השתלבות תעסוקתית במקצועות עם ביקוש יציב וגבוה בשוק העבודה, הכוונה להכשרה מצמצמת מועדות ומיעוט חסמים להשתלבות בעולם העבודה בהינתן רישום פלילי.
- בשנת 2024 אושרו 57 בקשות למענקי סיוע בלימודים ובהכשרות מקצועיות בקרב אוכלוסיית הבוגרים. היקף המימון בשנת 2024 היה כ-350 אלף ש"ח. ההכשרות הנפוצות היו: תכנות QA, מקצועות הבניין, הפעלת מלגזה, מיזוג אוויר, ריתוך, ספרות. בנוסף, ניתן מימון מעמותות "שקוף" "מחשבה טובה" "פסיפס".

▪ הכשרות מקצועיות קבוצתיות במסגרת תקציב החברה הערבית

- התקיימו קורסים לאוכלוסיית החברה הערבית בתחומים: אינסטלציה וספרינקלרים (מערכות כיבוי אש), מיזוג אוויר, מלגזה ומכונה ניידת וריתוך.
- בסה"כ השתתפו בקורסים 66 לומדים ועלות הקורסים הייתה קרוב ל-400 אלף ש"ח.

▪ **מרכזים להכוונה ולהעצמה תעסוקתית**

ריבוי החסמים לצד היעדר מיומנויות חיפוש עבודה בכלים מקוונים העלו את הצורך במתן הכוונה במיומנויות אלה. לצד זאת עלה צורך לקדם מענים שיאפשרו תהליכי הכנה להשתלבות תעסוקתית ראשונית ולמוביליות.

- **מרכזי התעסוקה פועלים בסטינג קבוע של שלושה מפגשים. למפגשים מחויבים להגיע מטופלים אשר אינם משולבים במסגרת תעסוקה, ההשתתפות במפגשים יוצרת עוגנים לסדר יום יצרני, בנוסף נשלחים המשתתפים למשימות (חיפוש עבודה אקטיבי, ראיונות עבודה, סידורים מול הרשויות).**
- **פעילויות ייחודיות במסגרת המרכזים:** כיתת לימוד עברית (במרחבים ירושלים וגליל), מפגשי למידה, קריאת תלוש שכר, זכויות בעבודה, ניהול תקציב משפחה.
- **מטופלים שאינם במסגרת פיקוח:** אסירים שהשתחררו ללא תכנית פיקוח הופנו לרשי"א באמצעות: רשי"אקול, מחלקת קשרי קהילה, שירותי רווחה ופנייה באופן עצמאי. כמאתיים פונים קיבלו מענה בהיבטי התעסוקה.

❖ **שיתופי פעולה**

- **מרכזי הזדמנות:** המרכז מספק שירותי ייעוץ, ליווי והכוונה בשוק העבודה. המרכזים פועלים בפריסה ארצית ומאפשרים לתחום התעסוקה לטייב את המענים הקיימים ולהרחיבם על פי צרכי המטופלים.
- **הגברת המודעות לשיקום תעסוקתי:** התקיימו מפגשים והרצאות עבור ארגונים ומוסדות שאינם עוסקים בנושא במטרה לגייס קהלים רחבים להגברת המודעות לשיקום תעסוקתי של אסירים.
- **קרן דואליס:** שת"פ עם הקרן בסיוע בהשמה. השתתפות במפגש צוות לחיזוק קשרים והרצאה בנושא מאפייני אסירים ואתגרים בהשמה.
- **קשר עם האקדמיה:** במסגרת פרקטיקום במחלקה לקרימינולוגיה באוניברסיטת בר-אילן גויסו סטודנטיות למרכז להכוונה ולהעצמה תעסוקתית במחוז המרכז. בנוסף, התקיימה הרצאה במרכז למשפט ולעסקים עבור סטודנטים בקליניקה הפלילית לצורך חשיפתם לקשיים המובנים בתהליך השיקום.
- **משטרת ישראל:** במסגרת פגישה עם מדור קמב"ס עלו סוגיות המקשות על השתלבות תעסוקתית של אסירים בפיקוח במסגרת עסק עצמאי, איסור עבודה אצל קרובי משפחה ואצל מעסיק בעל עבר פלילי מינורי או ישן. דיונים אלה אפשרו התחלה של שינוי בשיח הקיים והובילו לצמצום התנגדויות המשטרה והרחבת האישורים הניתנים. הקשר האישי שנוצר מאפשר בדיקה מקדימה של מקומות תעסוקה.
- **יחידת צור בשב"ס:** התקיימו מפגשים עם המפקחים והקרימינולוגים של היחידה ונדונו השמות בעבודה לעברייני מין, לפי מגבלות היחידה.
- **המוסד לביטוח לאומי:** נערכו דיונים על הבטחת הכנסה ונכות והסדרת קשרי עבודה, והתבסס קשר ישיר מול רפרנטית.
- **שירות התעסוקה:** במטרה להסדיר קשרי עבודה ושותפויות התקיימו פגישות ברחבי הארץ בכעשר לשכות.
- **מרכזי עוצמה:** התקיימו פגישות עם סניפים לפי צרכים.

- **מרכז ריאן:** התקיים שיתוף פעולה עם המרכז ברהט ובבאר שבע.
- **מכללות מקצועיות:** נערכו פגישות עם מכללות ברחבי הארץ: מכללת עוגן הדרכות דימונה, מכללת עתיד באר שבע וח'פה, מכללת מלט"ש, עתיד מעלות תרשיחא, מכללת אורנס, מכללת שבירו.
- **מעו"ף (הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים):** בחינת שיתוף פעולה למתן הרצאות לפתיחת עסק עצמאי עם תום הפיקוח.
- **ארגוני מעסיקים:** שיתוף פעולה עם: איגוד המוסכים, איגוד הקבלנים בוני הארץ, משרד החקלאות, איגוד קבלני השיפוצים.
- **ועדות שחרורים:** קשרי עבודה שוטפים להסדרת העבודה במסגרת כתיבת תכניות השיקום ופיקוח על תנאי השיקום לאורך תקופת הפיקוח.
- **חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים:** עבודה משותפת עם הממונה על אכיפת החוק: פגישות עבודה, הפניית דילמות העולות מהשטח במקרים שאסירים משוחררים מופלים לרעה בקבלה לעבודה ובקבלה ללימודים.

❖ הכשרה למפקחי תעסוקה

התקיימה הכשרה בנושא התמכרויות וליווי תעסוקתי מותאם לצד התמכרות. ההכשרה התקיימה במרכז הישראלי להתמכרויות ונמשכה ארבעה מפגשים.

❖ קשרי קהילה בשב"ס

- קידום תכנית עבודה משותפת למתן מענה תעסוקתי לאסירים בתום תקופת מאסר מלאה.
- השתתפות בימי הכנה לשחרור בבתי הכלא ברחבי הארץ. במסגרת זו ניתן לאסירים מידע על עולם העבודה ועל אתגרים ואפשרויות.
- השמה מותאמת הכשרה למסיימי קורסים בשב"ס.

❖ תעסוקת נוער וצעירים

אוכלוסיית הנוער והצעירים מצריכה מענה ייחודי ואינטנסיבי, כיוון שמרביתם נעדרי כישורי עבודה בסיסיים וחסרים הכשרה מקצועית והשכלה בסיסית. הם מרבים להחליף מקומות עבודה, מתקשים לקבל מרות ולנהל סדר יום נורמטיבי, והם חסרים מעגלי תמיכה, רשת חברתית וחיבור למקומות עבודה מיטיבים. הפעילות בקרב אוכלוסייה זו מפורטת בפרק השלישי על הפעילות בקהילה במחוזות ובסעיף על תחום נוער וצעירים בפרק הנוכחי.

- **מענקי לימודים/התנדבות/התמדה בעבודה:** הנוער והצעירים מתמרצים להשתלב בהכשרות מקצועיות ובלמודים באמצעות מענק שניתן בשלוש פעימות. במסגרת זו חולקו השנה 21 מענקים בתקציב של 70 אלף ש"ח.
- המענקים ניתנים במסלולים הבאים:
 - השלמת בגרויות, השלמת 12 שני"ל, 10 שני"ל, קידום נוער, התמדה בפנימייה, קורס פסיכומטרי.
 - השתלבות בצבא.
 - התמדה בעבודה (לאחר 4 חודשי עבודה).
 - התנדבות משמעותית בקהילה.
 - רישיון נהיגה רכב, רישיון נהיגה משאית, מלגזה, מכונה ניידת.

- בשנה זו הקורסים המובילים בהכשרה מקצועית הם: טבחות, עוזר בטיחות, ריתוך, ספרות, חשבות ש"ח, הנה"ח 1+2.

❖ תעסוקה לאסירות משוחררות

- בשל מאפייני האסירות וייחודיות הצרכים שלהן, פיתחה רש"א מענה ייחודי לליווי תעסוקתי לאסירות משוחררות. במחוז המרכז פועלת יועצת תעסוקה ייעודית לנשים במסגרת המרכז ההוליסטי "פעילות". יועצת התעסוקה נותנת מענה במרחב הגאוגרפי שבין חדרה וגדרה ולכלל הנשים הנמצאות בתהליך טיפולי במרכז ההוליסטי. בנוסף, ניתן מענה תעסוקתי על ידי עובדות ייעודיות במחוז הצפון, במחוז הדרום ובמרחב ירושלים. פירוט אודות הפעילות מופיע בפרק השלישי בפירוט הפעילות במחוזות.
- מקצת הנשים נמצאות בתהליך הכרה בנכות, תהליך שאינו מאפשר השתלבות בתעסוקה בשוק החופשי, ולכן הן זקוקות למענים תעסוקתיים ייחודיים. כמה מהן מתנדבות וחלקן ממשיכות לקבל כלים רכים להשתלבות עתידית בעבודה.
- במרכז "פעילות" מתקיימת סדנת תעסוקה במפגש שבועי. חלק מהתכנים אינפורמטיביים וקשורים לתנאי הפיקוח ועולם העבודה וחלקם רגשיים. מטרת הסדנה להנגיש מידע על זכויות בעולם העבודה, קריאת תלוש שכר וכלים להתמודדות עם סטיגמת האסירה המשוחררת בבואה להשתלב בעולם עבודה תחרותי שלעתים מפלה אותן.
- אחת לשבוע מתקיימת קבוצת תעסוקה לנשים עובדות. מטרת הקבוצה לסייע בהעלאת תכנים מעולם העבודה ולהגביר התמדה בעבודה.
- **סיכום פעילות מרכז תעסוקה ותוצרי מסגרת**
 - מרכז היום פועל חמישה ימים בשבוע, בשעות 8:30-15:30. במהלך 2024 השתתפו בפעילות 27 מטופלות.
 - **סדנאות ייחודיות:** במרכז היום מתקיימת פעמיים בשבוע סדנת תעסוקה ופעמיים בשבוע שיעור מחשבים עם מורה חיצונית. ניהול תקציב נלמד בעיקר בזמן פרטני עם אם הבית.
- **פעילויות ייחודיות**
 - במסגרת השתתפות בתכנית "מסיכון לסיכוי" קיבלו המשתתפות כלים להשתלבות מיטיבה בעולם העבודה.
 - שילוב נשים בקורסים של "המכללה", עמותה המסייעת לנשים שורדות זנות ואלימות בהכשרה מקצועית מותאמת שתגביר את מסוגלותן להשתלב בעולם העבודה.

שיקום תורני

האדם הוא יצור בעל יכולת בחירה. לכן, יש לו אפשרות לקלקל את המתוקן ולתקן את המקולקל, על פי רבי נחמן מברסלב: "אם אתה מאמין שאפשר לקלקל, תאמין שאפשר לתקן". השיקום התורני מהווה מסגרת הרואה בעולם היהדות על תכניו השונים בסיס לבניית תהליכי שיקום ולשינוי חיובי. מסגרת זו מתאימה לאסירים משוחררים אשר גילו זיקה ויכולת להיתרם מערכי התורה והיהדות על מנת לחזק ולשפר כישורי חיים בעולם ערכים חברתי ואישי ולגבש בסיס מוסרי התורם לתחושה של חיים בעלי תוכן, משמעות ומטרה.

תחום השיקום התורני מצוי בפריסה ארצית וערוך לתת מענים במחוזות השונים. עובדי התחום הם עו"סים בהכשרתם ובעלי יכולת לשלב אוריינטציה תורנית עם טיפול מקצועי. בארגז הכלים של השיקום התורני אנו עושים שימוש בכלי עבודה סוציאליים-מקצועיים לצד כלי עבודה הלקוחים מהמסורת התורנית וממחשבת ישראל. הטיפול הקבוצתי התורני מהווה עוגן חזק ויציב עבור המטופלים. הנושאים העולים על ידי המטופלים מקבלים, מלבד המענה הטיפולי, גם מענה רוחני-אמוני השופך אור של טוהר על הטיפול המקצועי.

במהלך שנת 2024 נפגשו יועצי הכלא התורניים עם 452 אסירים ובדקו את התאמתם לשיקום תורני. מספר כלל המטופלים בתחום השיקום התורני במהלך השנה היה 305, מהם 49 בהוסטל בראשית.

במהלך 2024 התקיימו ימי חשיפה של התחום התורני במחלקות ובאגפים שונים בבתי הכלא כמו גם בבתי המדרשות. ממשקי העבודה עם רע"ן תקון תורני ברבנות שב"ס הלכו והתחזקו ובפרט בנושא קשרי קהילה. נערכו פגישות עבודה רבעוניות ופגישה שנתית. הוסקו מסקנות והופקו לקחים אודות טיוב תהליכי עבודה בין רש"א לשב"ס.

במהלך שנת 2024 הוקם פורום תורני בהובלתה של מנהלת מחוז המרכז. הפורום הכולל את היועצים התורניים מתכנס אחת לחודש ודן בסוגיות שוטפות. כמו כן מתקיימים מפגשים עם ראשי תחומים ובעלי תפקיד רלוונטיים לתחום התורני. באפריל 2024 התקיימה פגישה עם הרב הראשי בשב"ס ורע"ן תקון תורני. לאורך השנה התקיימו כנסים רבניים במחוזות. בהוסטל בראשית התקיים מפגש להיכרות וחידוד נוהלי עבודה, ובפאנל שהתקיים הוצגו דילמות וסוגיות שוטפות. במסגרת מפגשי סיכום שנה במחוזות השונים נלמדו האתגרים התורניים בשב"ס ובקהילה.

נוער וצעירים

הנערים והצעירים שמגיעים לבתי הסוהר נשפטו בגין עבירות חמורות. הם בעלי צרכים מורכבים, נמצאים בסיכון גבוה לעצמם ולסביבתם, מתקשים לקחת אחריות למעשיהם וממשיכים לבצע עבירות נוספות. רובם מוכרים למערכות הרווחה מגיל צעיר מבלי שהצליחו להיתרם מהמענים שהוצעו להם. בשל משבר אמון עם המערכות המוסדיות ובשל חוויות כישלון בעבר, צעירים אלו נמנעים מלפנות לגורמי טיפול ומסד. כניסתם למאסר של נערים וצעירים מהווה אירוע טראומטי ומשברי בפני עצמו, אשר מעמיק את המצוקה שבה הם שרויים ואת תחושת הניכור מהקהילה בכלל וממשפחתם בפרט. מאפיינים אלו מקשים על גיוסם להליכי שיקום, ודורשים מהצוות תשומות ייחודיות ופעולות אינטנסיביות לשיקומם.

תחום נוער וצעירים ברשות לשיקום האסיר פועל החל משנת 1999 ומטפל בנוער וצעירים בגילים 14-21, במטרה לשלבם מחדש בחברה בצורה מיטיבה. מאז 2017, תחום נוער וצעירים עשה קפיצת מדרגה משמעותית, הן מבחינת היקף האוכלוסייה והן מבחינת פיתוח מענים. ארבעת המרכזים שהוקמו ברחבי הארץ הפכו במרוצת הזמן לכתובת נגישה וזמינה בעבור נוער וצעירים לאחר מאסר והם זוכים לאמון רב בקרב גורמי אכיפת החוק, המשפט והרווחה.

מלחמת "חרבות ברזל" השליכה באופן ישיר על תחושת הביטחון והמוגנות של המטופלים בתחום. צוות מרכזי הנוער פעל במסירות על מנת להחזיר את הפעילות לסדרה, תוך כדי יצירת שיח מתמיד בנוגע למתיחות בין המגזר היהודי והערבי ולחשיבות שותפות המשימה. במרכזים התרחשו תהליכים ייחודיים מעוררי תקווה שמוכיחים כי אפשרי לשקם יחד צעירים ערבים ויהודים. המלחמה השפיעה ישירות גם על מצבת כוח האדם של מרכזי הנוער. התחום התמודד עם תת תקינה חריגה, במיוחד בתחום התעסוקה ובפרט במחוז הדרום, ועם קושי גדול באיתור ובגיוס. למרות כל אלה, לתחום היו הצלחות לא מבוטלות לרבות עלייה בהיקף המטופלים אחרי מאסר מלא.

❖ אוכלוסיות מטופלות בתחום נוער וצעירים

התחום מטפל בשתי קבוצות גיל: קטינים (14-18) ובגירים צעירים (18-21, עד יום הולדת 22). כמו כן מטפל התחום במגוון סטטוסים משפטיים של אסירים: אסירים ברישיון, אסירים משוחררים במסגרת היחידה למאסרים קצרים (מאסר שאורכו מתחת לשנה), פונים וולונטריים ושפוטים צבאיים בתקופת הרישיון. כל אחת מהקבוצות האלה דורשת התייחסות שונה ותכנית שיקום מותאמת למאפייניה ולאטגרי השיקום הייחודיים לה.

- **חברה ערבית:** העלייה באירועי האלימות בחברה הערבית והמלחמה שפרצה הביאו איתם מתיחויות ומשברים קיצוניים מול הצוותים ובין המטופלים. אירועים אלו חייבו את התחום להגיב במהירות על מנת לצמצם את העימותים ולהרגיע את השטח, לפתח התערבויות מותאמות למצב תוך שמירה על איזון עדין בין הכלה ואמפתיה לבין הצבת גבולות ושמירה על מרחב בטוח.
- **קטינים (14-18):** הקטינים מופנים מכלא אופק ומהווים שיעור קטן מכלל התחום. למרות מספרם הקטן, מדובר באוכלוסייה עם הצרכים המורכבים ביותר, אשר דורשת פיקוח צמוד, אחזקה אינטנסיבית ומשאבים בלתי נדלים מהצוות.

- **בגירים צעירים (18-21):** הבגירים הצעירים מופנים לתחום מכל בתי הסוהר. מדובר באוכלוסייה אשר על פי רוב מגיעה לתקופת שיקום ארוכה יותר משל הקטינים ושיעור ההצלחה שלהם גבוה יותר משל הקטינים.
- **מאסרים קצרים:** לאור סד הזמנים הקצר בין הבקשה לשחרור מוקדם להחלטה, צוות הטיפול בונה תכנית ללא היכרות אישית מוקדמת עם המטופל, דבר שפוגע ביכולת של הצוות לייצר אצל המטופל מוטיבציה לשתף פעולה ולגלות מחויבות לתכנית שיקום.
- **שפוטים צבאיים:** בשנת 2024 החל הליך גיבוש של נוהל משותף לרש"א ובית הדין הצבאי ועל מנת למטב את תהליך ההפניה של שפוטים צבאיים ולהגדיל את המספרים של התכניות שמתקבלות, לרבות שפוטים השוהים בקריה המשפטית נווה צדק (כלא 10 לשעבר).
- **משוחררים אחרי מאסר מלא:** השנה הייתה עליה נאה במספר הפונים אחרי מאסר מלא, זאת בעקבות פעולות יזומות שננקטו במרכזים על מנת לגייסם.

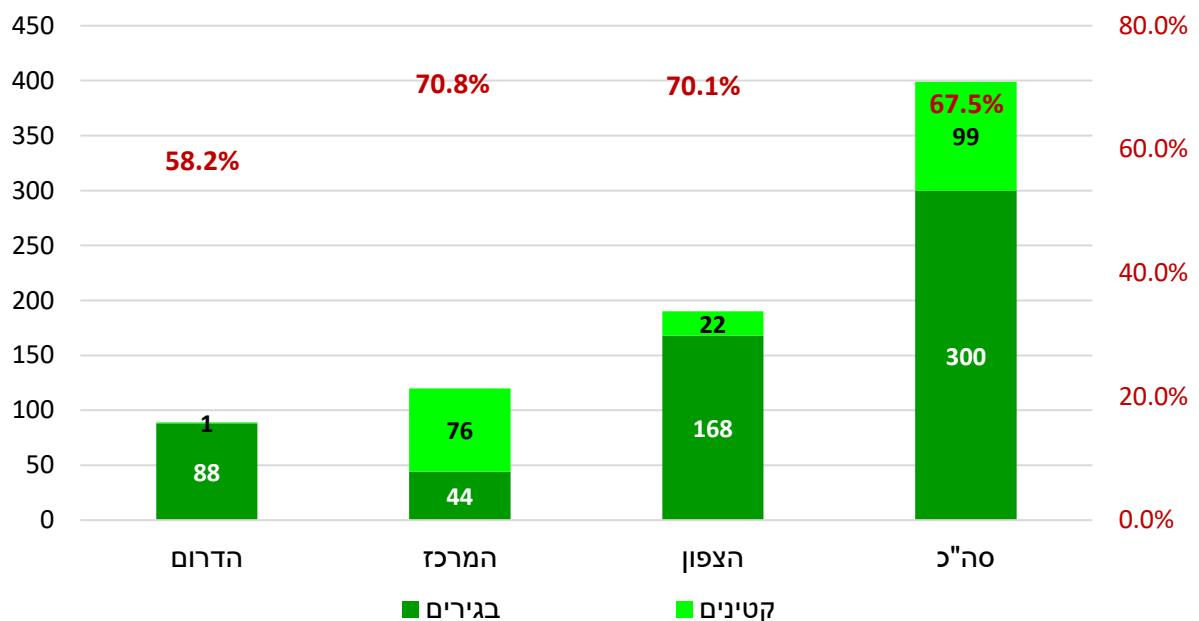
❖ היקפי פעילות ומאפייני המטופלים

בשנת 2024 נעשו 546 התערבויות שיקומיות (ראיונות, הכנת תכניות וטיפולים) בתחום נוער וצעירים, עלייה של 16% בהשוואה לשנת 2023, שבה נעשו 471 התערבויות.

בשנת 2024 נערכו הערכות התאמה ל-399 אסירים, עלייה של 25% בהשוואה לשנת 2023. 84% מבדיקות ההתאמה נעשו לבגירים ו-16% קטינים, נתונים המשקפים המשך ירידה בחלקם של הקטינים. 70% מבדיקות ההתאמה נערכו לאסירים שאינם יהודים ו-30% עבור אסירים יהודים.

בתרשים 18 מוצג היקף בדיקות ההתאמה לשיקום של אסירים נערים וצעירים בחלוקה לקטינים ולבגירים במחוזות רש"א השונים. האחוזים באדום מציינים את שיעור ההתאמה לשיקום.

תרשים 18: בדיקות התאמה בכלא לפי קטגוריית גיל, לפי מחוז ולפי שיעור התאמה לשיקום (שנת 2024)

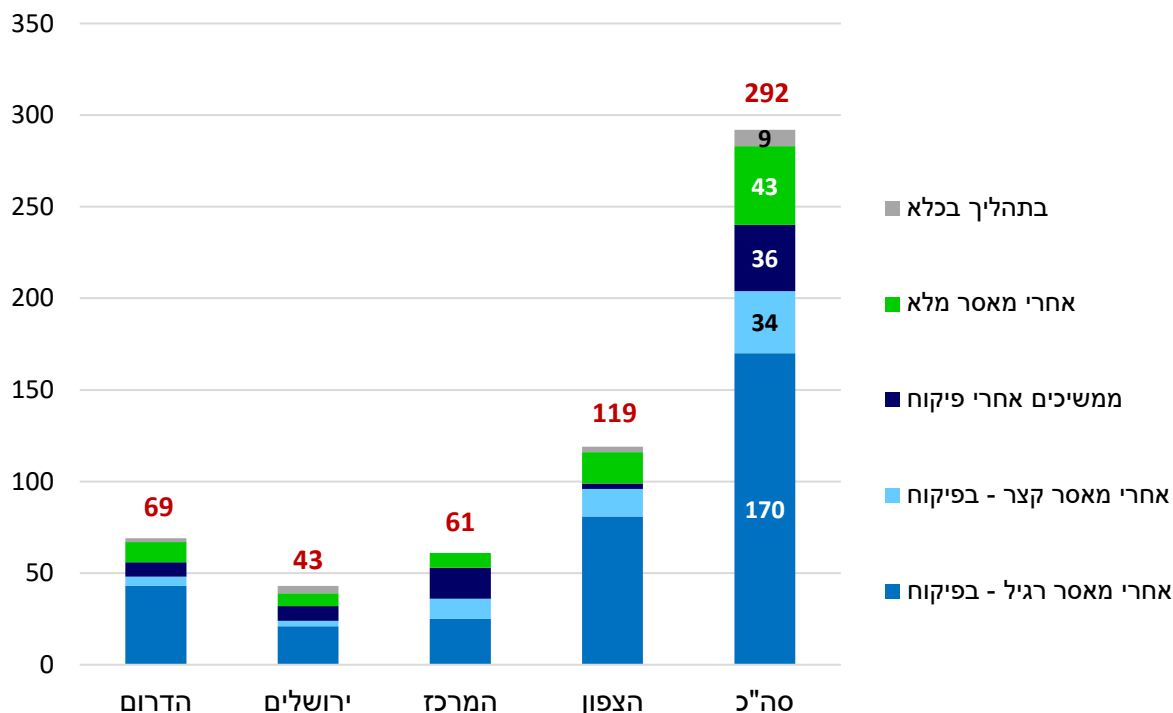

ב-68% מהערכות ההתאמה התקבלה המלצה לשיקום, ירידה של ממש לעומת שנת 2023 (78%) שנמשכת משנים קודמות (83% בשנת 2022). שיעור ההמלצות לשיקום במחוז המרכז (71%) והצפון (70%) היה גבוה בהשוואה למחוז הדרום (58%).

בקרב 68% מהבגירים התקבלה המלצה לשיקום בהשוואה ל-67% בקרב הקטינים. שיעור ההמלצות לשיקום בקרב לא יהודים (69%) היה גבוה יותר בהשוואה ליהודים (64%), אך בהשוואה לשנה הקודמת הפער בין הקבוצות הצטמצם. שיעור ההמלצות לאחר מאסר קצר (67%) היה נמוך בהשוואה למאסר רגיל (70%). רק ב-38% מ-21 הערכות ההתאמה לאסירים ביטחוניים ניתנה המלצה לשיקום.

בשנת 2024 טופלו ביחידת הנוער והצעירים של רש"א 292 מטופלים, ירידה של 9% בהשוואה ל-2023 (321). בתרשים 19 מוצגת התפלגות המטופלים לפי סוג המאסר והשחרור ולפי המחוז המטפל.

תרשים 19: מספר המטופלים בתחום נוער וצעירים, לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז (שנת 2024)

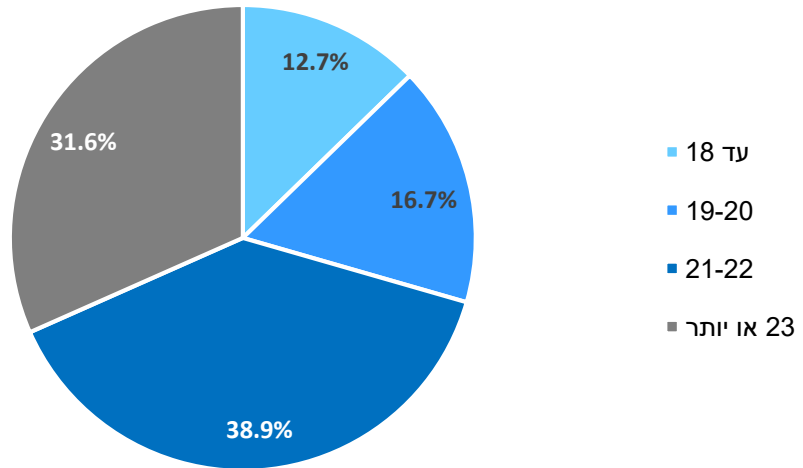
בהשוואה לשנת 2023, ב-2024 נרשמה ירידה של 21% במספר המטופלים אחרי מאסר רגיל בפיקוח (170 בהשוואה ל-215 ב-2023). ירידה של 17% נרשמה במספר המטופלים אחרי מאסר קצר בפיקוח (34 לעומת 41). לעומת זאת, נרשמה עלייה של 22% במספר המטופלים הוולונטריים (ממשיכים אחרי פיקוח ואחרי מאסר מלא) – 79 לעומת 65. ל-27 מהמטופלים (9%) הופקע הרישיון, ירידה לעומת 2023 (12%). בשנת 2023 חלה ירידה של 35% במספר המטופלים במרחב ירושלים ושל 31% במחוז המרכז ועלייה מתונה במחוזות הצפון והדרום (8% ו-6% בהתאמה).

❖ מאפייני המטופלים

70% מהמטופלים בתחום נוער וצעירים היו לא יהודים ו-30% יהודים.

בתרשים 20 מוצגת התפלגות המטופלים לפי קבוצת גיל.

תרשים 20: התפלגות המטופלים בתחום נוער וצעירים לפי קבוצת גיל (שנת 2024)

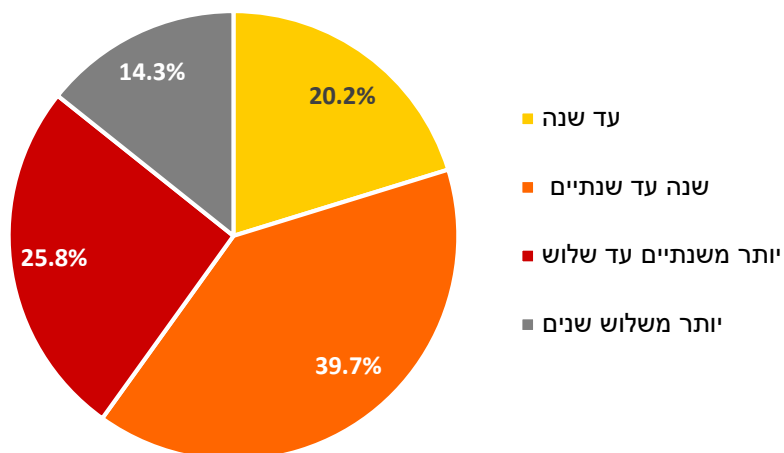

13% מהמטופלים ב-2024 היו קטינים. נתון בולט הוא הגידול בשיעור המטופלים המבוגרים, שנמצאים מעבר לגיל היעד של התחום (עד יום הולדת 22). וכך, 32% מהמטופלים היו בני 23 או יותר, בהשוואה ל-23% ב-2023.

87% מהמטופלים הגיעו לתחום נוער וצעירים אחרי מאסרם הראשון, 8% אחרי מאסר שני או שלישי ויתר 5% מהמטופלים – אחרי שלושה מאסרים או יותר.

בתרשים 21 מוצגת התפלגות אורכי המאסר של המטופלים.

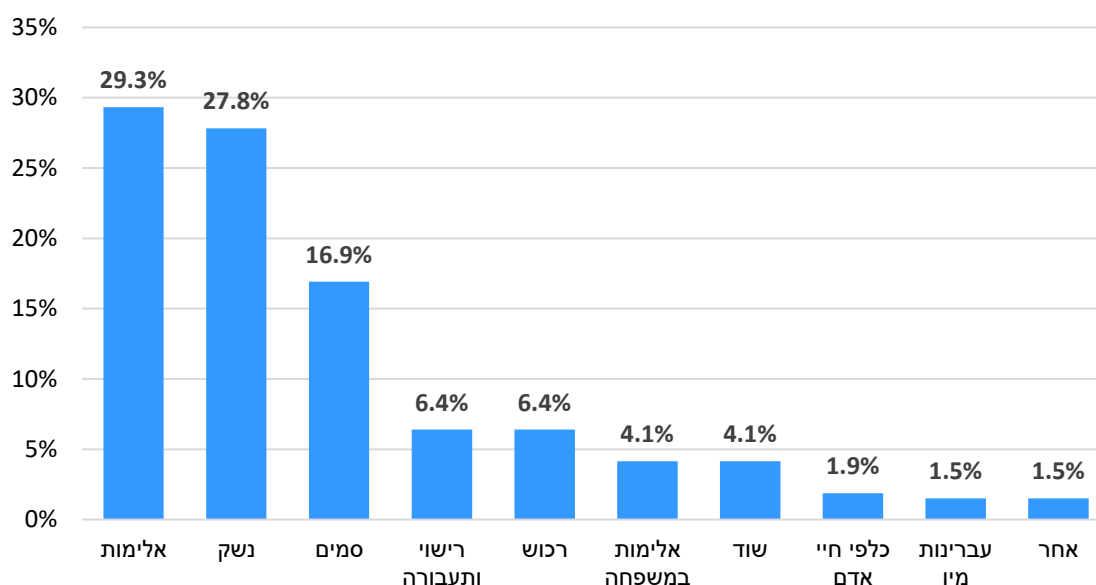
תרשים 21: התפלגות המטופלים בתחום נוער וצעירים לפי קטגוריות אורך המאסר (שנת 2024)

חמישית מהמטופלים היו לאחר מאסר של עד שנה וארבעים אחוזים אחרי מאסר שבין שנה לשנתיים (מדובר באורך מאסר שנגזר במשפט ולא באורכו בפועל). יתר ארבעים האחוזים היו אחרי מאסר של יותר משנתיים. השנה נמשכת המגמה של גידול בשיעור המטופלים עם מאסרים ארוכים משנתיים, נתון המקביל לעלייה בגיל המטופלים.

בתרשים 22 מוצגת התפלגות העבירות העיקריות של המטופלים.

תרשים 22: התפלגות המטופלים בתחום נוער וצעירים לפי קטגוריית העבירה הראשית (שנת 2024)

כשלושים אחוזים מהמטופלים נכלאו בשל עבירות אלימות וכשלושים אחוזים בשל עבירות נשק. העבירות השכיחות הנוספות הן סמים. התפלגות העבירות של המטופלים בתחום נוער וצעירים דומה מאוד להתפלגות בשנת 2023.

❖ **מרכזי הנוער שוש"ן (שיקום ושילוב נוער וצעירים)**

ברחבי הארץ פרוסים ארבעה מרכזים הוליסטיים (חיפה, תל אביב, ירושלים ובאר שבע) אשר מהווים גשר בין עולם שכולו חומות לקהילה הפתוחה. המרכזים מאופיינים בחיי קהילה שיתופיים המסייעים לתחושת שייכות ולהפגת בדידות שכה מאפיינת את הנוער והצעירים לאחר מאסרם. מרכז שוש"ן בירושלים פועל בשיתוף עם החטיבה לקידום נוער בירושלים.

המרכזים פועלים במודל של one stop center ולכל מטופל מותאמת תכנית שנותנת מענה לצרכיו הקרימינווגניים. מטרת התכנית היא שיקום, מתן טיפול נפשי והענקת הכלים הדרושים להשתלבות בחברה כשותפים מלאים. בכל מרכז קיים צוות הכולל מנהל, רכזי שיקום (עו"ס), מדריכים ויועצי תעסוקה. המרכזים פועלים כמרכזי יום בימי אי-ה' וניתנים בהם מענים שונים בהתאם לאופי האוכלוסייה וצרכיה. לאור הגידול באוכלוסיית המטופלים, הוחלט על הרחבת ימי הפעילות במרכזים כדי לשמור על רצף טיפולי אינטנסיבי יותר, לאפשר העמקת הטיפול, ולווסת עומסים על הצוות. המענים הניתנים במרכזים כוללים:

- טיפול פרטני וקבוצות טיפול ייעודיות (כגון, התמכרויות, אלימות ועיבוד העבירה).
- לימודים ותעסוקה: הכשרות מקצועיות, השלמות לימודים, ייעוץ והשמה תעסוקתית, לימודי שפה.
- פנאי והעשרה: טיולים, תרבות וחוגים.
- הדרכות הורים והתערבויות משפחתיות.
- מיצוי זכויות וסיוע רפואי.
- התנדבויות קבועות ותרומה לקהילה.

❖ **תכנית החומש**

- **איוש תקנים:** מתוך 6 התקנים שאוישו, 3 הם דוברי השפה הערבית ממחוז צפון. למרות מאמצים רבים, בשאר המחוזות לא נמצאו עו"ס דוברי ערבית לאיוש התקנים.
- **הליכי קד"ם (קבוצת דיון משפחתית):** הליך זה מהווה חלופה אפשרית להליך הפלילי הרגיל או לחלק ממנו והוא מיועד לקטינים שטרם הוגש נגדם כתב אישום. בהליך קד"ם מתקיים מפגש בהשתתפות הנער הפוגע, בני משפחתו ותומכיו, נפגע העבירה ותומכיו ואנשי מקצוע. הליכי קד"ם בוצעו עם מטופלים אחדים מהחברה הערבית.
- **מיצוי זכויות וטיפול בחובות:** מרבית המפוקחים מהחברה הערבית משתחררים עם חובות גבוהים לביטוח הלאומי, זאת בשל עבודה ללא תלוש שכר וכן חובות בשל קנסות תעבורה. עם קליטתו של הצעיר, נערכת בדיקה של סך החובות הקיימים ומתחיל תהליך הסדר חובות בליווי הצוות ועו"ד.
- **טיפול בטראומה:** במרכזים שבהם נצפתה כמות גבוהה של מטופלים מהחברה הערבית אשר נחשפו לאירועים טראומטיים נערכו לצוות מפגשי הסבר אודות תסמינים פוסט טראומטיים והועברו שאלונים מותאמים. טיפול ייעודי בפוסט טראומה ניתן על ידי אנשי צוות שעברו הכשרה.
- **מעורבות משפחתית:** דגש מיוחד ניתן למפגש רציף עם המשפחות לרבות: ימי שיא וחשיפה במרכזים, קבוצת אימהות, ועדות הערכה בנוכחות המשפחה, ביקורי בית והדרכות הורים.
- **מענקי לימודים והתמדה בעבודה:** 77% מהמענקים שחולקו השנה למטופלי התחום לעידוד התמדה בעבודה ולימודים ניתנו למטופלים מהחברה הערבית.
- **שיתופי פעולה עם עמותות לקידום החברה הערבית:** נערכו סדנאות והדרכות בנושאים מגוונים כגון: תעבורה ונהיגה, סכסוכים ואלימות, גבריות ותפיסות פטריארכליות. הפעילות נעשתה עם עמותות "אתיקת החיים בישראל" ועמותת "יוזמות אברהם".
- **לימודי עברית:** חיזוק השפה העברית במסגרת עזרה פרטנית.

❖ **בית שוש"ן: מרכז לינה הוליסטי לצעירים משוחררים לאחר מאסר**

- בשנת 2020 נפתח בירושלים בית שוש"ן, מרכז לינה לנוער וצעירים (בני 16-22) לאחר מאסר, שהינם נעדרי עורף משפחתי או שהבית מהווה סיכון עבורם ועבור שיקומם. המרכז נפתח בשיתוף עם הקרן לנוער וילדים בסיכון של הביטוח הלאומי, ומטרתו להיות גשר בין החיים בכלא לחיים נורמטיביים בקהילה תוך כדי שינוי דפוסי התנהגות וצמצום אורח חיים עברייני. בשנת 2024 הסתיימה תמיכתה של הקרן בפרויקט, ובכך הושלם השלב האחרון לקראת הטמעתו של בית שוש"ן כחלק אינטגרלי מפעילותה של רש"א.
- מרכז הלינה ממוקם בצמידות למרכז היום. הוא פועל במתכונת של 24/7 ומשמש כבית מגורים לכל דבר. הבית מאויש בנוכחות קבועה של צוות שיקומי לרבות שעות הלילה, סופי שבוע וחגים, במטרה לספק מעטפת תמיכה מצד אחד ופיקוח הדוק מצד שני.

- מרכז הלינה ערוך לספק מענה ל-10 מטופלים בו זמנית. תקופת השהות בבית נעה בין 4 ל-8 חודשים. בתקופת שהותם בבית, בית שוש"ן מהווה עבור המטופלים מרחב בטוח להתפתחות לכיוונים חיוביים. חלקם אף בוחרים שלא לשוב לקהילת המוצא בתום תקופת השהות, אלא למצוא מגורים בסמוך למרכז על מנת לשמור על הקשר הייחודי שנוצר ולהמשיך לחזק את הליך השיקום.
- בשנת 2024 המסגרת הייתה בתפוסה מלאה כמעט כל השנה. התחום פועל לחשוף את המסגרת בבתי כלא שבהם מרוכזים צעירים (מעשיהו, חרמון ואופק).
- פירוט המענים שניתנים בבית שוש"ן מוצגים לעיל בפרק הרביעי על המסגרות.

❖ **תחום תעסוקה ולימודים**

הוקם פרום מקצועי ליועצי התעסוקה של המרכזים. במסגרת זו נערך מפגש פרונטלי אחת לשלושה שבועות. במפגשים נרכשים כלים להכשרה מקצועית, נעשה מיטוב המענים ומוקנים כלים מתקדמים להנחיית קבוצות. השנה לראשונה התייחסה ההכשרה לתחום התמכרויות.

❖ **הטמעת תפיסת הצדק המאחה בתחום נוער וצעירים**

בשנת 2021 תחום הנוער לקח על עצמו להוביל את הטמעת גישת הצדק המאחה בתכניות השיקום. צדק מאחה הינו תהליך עמוק הנושא השלכות טיפוליות ושיקומיות הן עבור הנפגעים הן עבור הפוגעים ומטרתו לקדם את איחוי הפגיעות שנוצרו בעקבות העבירה ולמצוא דרכים לתיקון הנזק. עמותת קד"ם (קבוצת דיון משפחתית) נבחרה בהליך התקשרות לבצע הליכי איחוי ולסייע בהכשרת הצוותים לשימוש בכלי השיח המאחה. שנת 2024 הוקדשה להכשרת כלל הצוות של תחום הנוער בנושא ולהפעיל הליכי קד"ם בבית שוש"ן.

- **הליכי קד"ם:** בשנת 2024 בוצעו בתחום נוער וצעירים חמישה הליכי קד"ם; כולם בבית שוש"ן. שני הליכים הסתיימו בהיוועדות משמעותית. בהליכים אלו התקיימה הרחבת מעגל משמעותית וכניסה של ארבעה תומכים מהקהילה בנוסף לאנשי הצוות.
- **הכשרת קד"ם:** לכלל הצוותים של תחום הנוער והצעירים נערכה הכשרת יסוד בצדק מאחה. ההכשרה התפרסה על פני חמישה מפגשים והוקנו בה כלי יסוד בגישת הצוות המאחה על מנת להשריש את השפה בקרב הצוותים ולמטב את הליכי ההפניות ואיתור המטופלים המתאימים להליך מסוג זה.

❖ **הרחבה והעמקת מענים בתחום נוער וצעירים**

- **קבוצות טיפול:** קבוצות טיפול שעוסקות בעיבוד העבירה והשלכותיה בהתאמה לצרכים של המטופלים לרבות התייחסות לאלימות, להתמכרויות ולטראומה.
- **טיפול פרטני** לכל מטופל בהתאם לתכנית השיקום.
- **חוגים וכישורי חיים:** לימודי נגרות, סדנאות אומנות, חוגי יוגה ועוד.
- **עבודה עם משפחות:** ערבי שיא למשפחות לחשיפה והיכרות עם המרכזים; כנס סיכום שנה למשפחות; ביקורי בית והדרכות הורים; השתתפות בוועדות הערכה תקופתיות.
- **מרכזי ערב לצעירים:** נוספו שעות פעילות אחר הצהריים בכלל המרכזים כדי לאפשר למטופלים בגירים שעובדים לקבל מענה מבלי לפגוע בעבודתם.
- **ועדות הערכה:** נערכו ועדות הערכה תקופתיות לכל מטופל אליהן הוזמנו בני משפחה.

- **פעילויות גיבוש והעשרה:** טיולים ויציאות לאירועי גיבוש והווי; ציון חגים של כלל הדתות תוך כדי ציון מסורות וקיום ארוחות חגיגיות בהתאם לתרבות והווי החג.
- **התנדבויות:** התנדבויות קבועות לאורך השנה בעמותות סיוע; השתלבות בהתנדבויות נקודתיות ביום המעשים הטובים.
- **מסר של המטופלים:** שילוב מטופלים בכנסים ובמפגשי חשיפה בבתי הכלא לצורך העברת מסר.

❖ **כלא אופק לנערים**

תחום נוער וצעירים ברשות לשיקום האסיר מסכם שנה נוספת של הידוק הקשרים ושיתוף פעולה עם כלא אופק לנערים. במהלך השנה התקיימה חשיבה מעמיקה לגבי מידת היעילות של פעילות (הפיילוט), על רקע תחלופה גבוהה של יועצות הכלא בשנים האחרונות, לצד השקעת משאבים ניכרת הנדרשת מהתפקיד- זאת למרות שמספר הקטינים המטופלים נמוך יחסית לשאר האוכלוסייה בתחום. להלן עיקרי הפעולות שנעשו השנה:

- העברת מסרים בכלא אופק ומעשיהו.
- ביקור של תחום חינוך של כלא אופק בשוש"ן תל אביב ובשוש"ן ירושלים, וביקור של תחום טיפול וחינוך של מעשיהו בבית שוש"ן בירושלים.
- גיוס קטינים לתכנית שיקום באמצעות חיבורם למטופלים שנמצאים בתכנית.
- שת"פ חדש עם מכינה קדם צבאית ייעודית לנוער בסיכון בשם "הזדמנות לשנות".
- מפגש עם צוות של"מ של משרד העבודה והרווחה.
- נוכחות קבועה של יועצת רש"א בוועדות שחרורים ובוועדות מעקב לשם הצגת תכניות רש"א ושיקוף מצבם של הקטינים.

❖ **ניהול והכשרת צוות**

- אחת לחודש מתקיימת ישיבת צוות מוביל של התחום עם ראשת התחום.
- פעמיים בחודש מתקיימת הדרכת מנהלים על ידי מדריכה חיצונית.
- **קורס see far CBT:** הצוות השתתף בקורס מרוכז במרכז הארץ שנועד להעמיק את הידע בתחום טיפול בצעירים, עם דגש על טיפול בטראומה.
- **קורס קד"ם וצדק מאחה** לכלל צוות הנוער.
- **טיפול בהתמכרויות:** הכשרה לצוות המטפל שאליה צורפו יועצת תעסוקה ומדריכת נוער.

❖ **מחקר אקדמי**

מטרת המחקר האקדמי שהחל בשנת 2020 היא לבחון שינויים בקרב המטופלים הן במוכנות לשינוי והן ברמות הסיכון, וכן לבחון הבדלים בין מטופלים בעלי מאפיינים שונים המגיעים למרכזים. בשנת 2024 נאספו כלל השאלונים שמולאו במהלך השנה, והוכנסה עוזרת מחקר נוספת לקידום קבלת הממצאים.

שיקום אסירות משוחררות

אוכלוסיית הנשים האסירות מהווה פחות משני אחוזים מאוכלוסיית האסירים בישראל ומאופיינת במצוקות ייחודיות וקשות משל גברים אסירים. רוב האסירות עברו התעללויות קשות בילדותן ובגרותן ומתמודדות עם פוסט טראומה הנותנת את אותותיה בכל מערכות חייהן. מעל 60% מהאסירות הן אימהות חד הוריות לילדים קטינים והפרידה הכפויה מהילדים בתקופת המאסר מחריפה את המצוקה ומהווה מקור לסבל וכאב המקשים על ריפוי ושיקום.

לאור המאפיינים הייחודיים של נשים אסירות, הקימה רש"א מערך טיפולי נפרד בתפיסה טיפולית ייחודית. תפיסת העבודה היא הומנית ובמסגרתה השאיפה לבנות לכלל האסירות תכנית שיקום בקהילה, תוך כדי שימוש בפרקטיקות מודעות עוני והעמקת הטיפול באישה ובמשפחתה באמצעות ייצוג, סגור, תיווך וליווי בכל מערכות החיים וסיוע במימוש זכויותיהן החברתיות והכלכליות. תחום נשים מתמחה גם בטיפול באסירות אחרי מאסר מלא מתוך הבנה כי נשים זקוקות לתקופות טיפול ממושכות על מנת לשקם את הריסות חייהן והטראומות שחוו בילדותן, בגרותן ובתקופת המאסר.

צוות המטפלות עובר הכשרות, הדרכות והשתלמויות בנושא טיפול בנשים שעברו טראומות קשות בחייהן. מרכזי הטיפול פועלים על פי גישה מוכוונת טראומה אשר מקיימת תקשורת ישירה, מכבדת ומיטיבה עם המטופלות. תחום שיקום אסירות משוחררות פועל להטבת שירותי טיפול ושיקום לאסירות וילדיהן בקהילה, רותם משרדי ממשלה למציאת פתרונות שיקום המותאמים למאפיינים המורכבים של נשים אסירות ומפתח מענים רחבים.

❖ כלא נווה תרצה

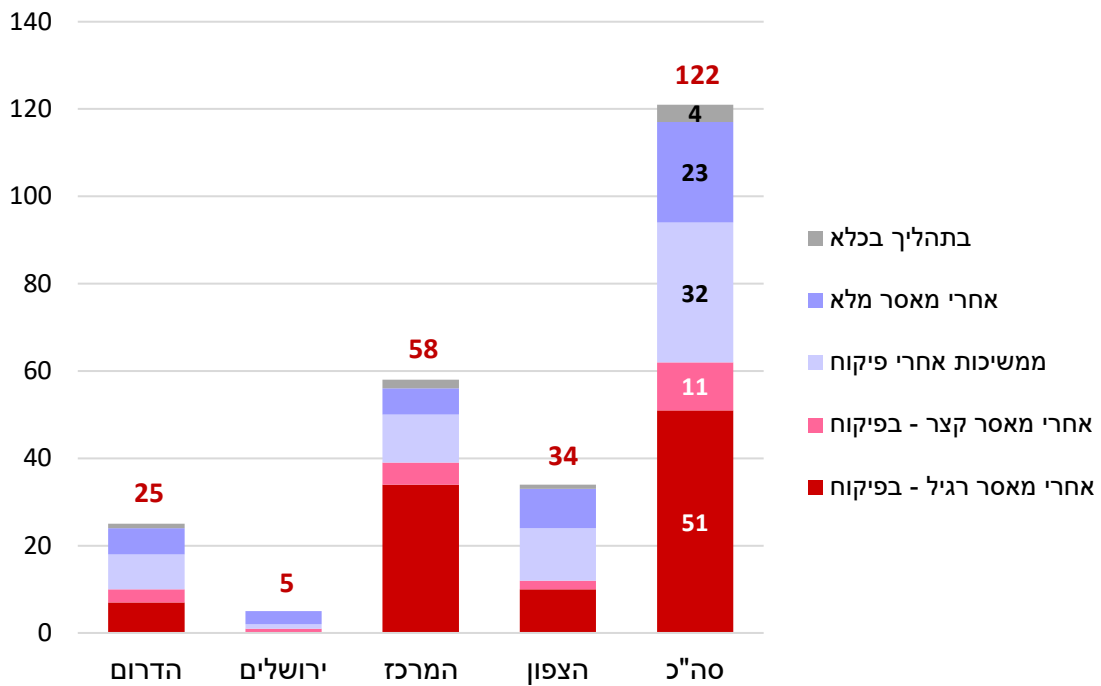
- **שיתוף פעולה עם צוות הטיפול בכלא:** לאור שינויים ומחסור בכוח אדם בצוות הטיפול בכלא, נדרש חידוד נהלי עבודה משותפים שמטרתם לאתר אסירות לקראת ועדות שחרורים ולתווך את אפשרויות הסיוע של רש"א לקראת השחרור. במסגרת זו, התקיימו מפגשים של יועצת התחום עם עובדות חדשות בכלא.
- **איתור אסירות לקראת שחרור מלא ובמאסרים קצרים:** בוצעו פעולות במטרה לאתר אסירות שלא התחילו הליך מול ועדת השחרורים. במסגרת זו נעשו בדיקות מול מזכירות הכלא ועו"ס האגפים.
- **כנסים לקראת שחרור:** תוכננו ובוצעו כנסים לאסירות לקראת שחרור. הכנסים התמקדו בחשיפת האסירות לפעילות רש"א ולתכניות השיקום. המיקוד בכנס הראשון היה על זכויות האסירות ובכנס השני התקיים מופע כתיבה מדוברת של נשים שורדות אלימות.
- **קבוצת הכנה לשחרור:** קבוצת הכנה לשחרור המשיכה במתכונתה הקבועה גם במהלך שנת 2024 תוך כדי עדכון ושינויים בהתאם להרכב הקבוצה ולצרכיה. הוחלט לפתוח את הקבוצה גם לאסירות שנשפטו למאסר קצר ולאפשר לאסירות להשתתף גם במספר מועט של מפגשים. הקבוצה משמשת פלטפורמה לקבלת מידע, עיבוד תהליך השחרור ממאסר והגברת מוטיבציה להשתלבות בתכנית שיקום לאחר השחרור.
- **בניית תכניות שיקום ייחודיות:** בעקבות מגמות של קיצור תקופות המאסר והפחתת מוטיבציה להשתלבות בתכניות שיקום בפקוח, נבחנו אפשרויות חדשות להתאמת תכניות שיקום ייחודיות. בסיכום עם שב"ס, התקיימו פגישות הכנה לאסירות מורכבות באמצעות צוות הוסטל נשים,

התקיימו ביקורים וראיונות טרום הקליטה בהוסטל ונבחנו תכניות שיקום קצרות ויצירתיות במטרה לספק מענה עבור מספר מרבי של אסירות.

- **הרחבה והעמקה של הערכות התאמה:** במטרה לספק לוועדת השחרורים חוות דעת מקיפות שיסייעו בהגדלת מספר האסירות המשתחררות בתכנית שיקום, נערך תהליך הרחבה והעמקה של הערכות התאמה. במסגרת זו נאסף מידע מהקהילה על מהלכי שיקום קודמים, מידע ששימש לבסס ולהעמיק את חוות הדעת.
- **רצף עבודה בין יועצת הכלא למנהלות היחידה:** במטרה לשפר העברת מידע, לאפשר חשיבה משותפת ולגבש תכנית שיקום אופטימלית, התקיימו התייעצויות פנימיות ובמקרים מורכבים התכנסה התייעצות מקוונת רחבה לצורך סיעור מוחות וקבלת החלטות.
- **מיצוי וקידום זכויות:** בשנת 2024 נמשכה המגמה של התערבויות לצורך מיצוי וקידום זכויות של אסירות (ועדות נכות של הביטוח הלאומי, ועדות סל שיקום, סיוע משפטי).
- **מנהל מוגבלויות:** המשך העמקת הקשר עם אנשי המקצוע במשרד הרווחה, הגברת המודעות בקרב תחום הטיפול בכלא לזיהוי נשים עם מונמכות קוגניטיבית. במסגרת זו הופנו נשים למסגרות ייעודיות של מנהל מוגבלויות.
- **תכנית אימהות וילדיהן:** בעקבות מלחמת "חרבות ברזל", סגירת ביקורים בכלא וחילופי כוח אדם בשני הארגונים, התכנית פעלה במתכונת מצומצמת.
- **יום שיא לילדים:** לקראת פתיחת שנה"ל התקיים יום שיא בפרויקט אימהות וילדיהן וחולקו ילקוטי גב לבית ספר מאובזרים בציד מותאם-גיל, שרש"א רכשה.
- **משפחת האסירה:** גויסה רכזת ייעודית חיצונית עבור הרחבת כלל המענים בתכנית משפחת האסירה. הוקמה ועדת היגוי של רש"א וש"ס שמלווה את התכנית.
- **שיקום היכולת ההורית:** בצפון ובמרכז ("פעילות") פעלו קבוצות תמיכה לאימהות במטרה לשקם את היכולת ההוריות. הקבוצה מסייעת לאימהות לעבד את משבר הפרידה הכפויה מהילדים ומספקת כלים בריאים להתמודד עם הסוגיות העולות בגידול הילדים.
- **מרכז קשר:** שב"ס הקים בכלא מרכז לאימהות וילדיהן בכלא ופיתח מתווה עבודה משותף עם רש"א.
- **תיק גב לאסירה המשתחררת:** בכלא "נווה תרצה" הופקדו עשרות תיקים חדשניים, במימון רש"א. התיקים ניתנות לאסירות המשתחררות ביום השחרור, במטרה לדאוג לנשים לציד ראשוני ובסיסי. תיק הגב מצויד במוצרי היגיינה וקוסמטיקה, חטיפי מזון, כרטיס רב קו טעון וחוברת מידע.
- **אוכלוסיית טרנסג'נדריות:** הרחבת ההיכרות עם מענים מותאמים בכלא לאור המשך בגידול אוכלוסיית הטרנסיות הכלואות. בכלל זה התקיים סיור במסגרת "בית הצבעים" הייעודית לטיפול בקהילה הטרנסית ונבחנו אפשרויות לשילוב של אסירות טרנסיות לאחר שחרור.
- **טיפול בעצורות מורכבות:** המשך טיפול ב"אסירות מורכבות" בשלבי מעצר מוקדמים. הצרכים שלהן נבחנו מול מענים כחלופת מעצר או לאחר שחרורן ממאסר. ההיכרות המוקדמת מסייעת לקדם תהליכים מורכבים מול משרדי ממשלה.

בתרשים 23 מוצגת התפלגות האסירות המשוחררות לפי סוג המאסר והשחרור במחוזות השונים.

תרשים 23: התפלגות האסירות המשוחררות לפי סוג המאסר והשחרור ולפי מחוז (שנת 2024)

בשנת 2024 טופלו בתחום אסירות משוחררות 122 נשים, ירידה של 17% בהשוואה ל-2023. הירידה הבולטת נרשמה במחוז הדרום (42%) ועלייה נרשמה במחוז הצפון (26%). הירידה במספר המטופלות הייתה חדה בהיקף המטופלות המפוקחות ומתונה בהיקף המטופלות הוולונטריות (ממשיכות אחרי פיקוח ואחרי מאסר מלא). בשנת 2024 נמשכה הירידה במספר המטופלות אחרי מאסר קצר (11 לעומת 18 ב-2023 ו-43 ב-2022).

❖ פעילויות ומיזמים

- **פסיכיאטריה ייעודית:** אסירות משוחררות קיבלו ייעוץ ומענה פסיכיאטרי מפסיכיאטרית מומחית באבחון ובטיפול בפוסט טראומה מורכבת. במסגרת עבודתה התאימה הרופאה טיפול תרופתי, כתבה הערכות וחוו"ד ונתנה ייעוץ טלפוני למטופלות.
- **ביקורי חשיפה:** לצורך חשיפת שירותים חדשים וחיזוק שיתופי פעולה התקיימו סיורים לצוות התחום. הסיורים נקבעו בשירותים מגוונים: מסגרת לטיפול בקהילה הטרנסנית, הוסטל לתחלואה כפולה ועוד.
- **ביקור ועדות אלמ"ב:** צוותי ועדות אלמ"ב מכל הארץ ביקרו במרכז "פעילות". הביקור כלל סיור בהוסטל ומפגש עם אסירה משוחררת בתהליך שיקום. בביקור הכיר צוות התחום את בעלי התפקידים השונים ונחשף לעבודתם של הארגונים השונים. התקיים דיון פורה על מיסוד והעמקת שיתופי פעולה.
- **ביקור סגל כלא נווה תרצה:** סגל הכלא ביקר במרכז "פעילות" ונחשף לעבודת הוסטל רש"א לאסירות משוחררות.
- **ביקור מנהל של"מ:** עובדי מנהל של"מ ומנהלת תחום הזנות במשרד הרווחה ביקרו ביחידה לשיקום אסירות במחוז הדרום.
- **שירות המבחן:** עבודה עם שירות המבחן על הקמת מסגרת לעוברות חוק עם צרכים מורכבים.

- **מחקרים באקדמיה:** בשנת 2024 יצאו לדרך שני מחקרים בתחום משפחת האסירה. מחקר אחד עוסק בהערכת פרויקט אימהות וילדיהן והשני באתגרים של המטפלות החליפיות שנושאות בעול גידול הילדים כשהאם במאסר.

❖ **פורומים, הכשרות והשתלמויות לעובדות התחום**

- אחת לחודש התקיימה הדרכה קבוצתית לצוות המוביל (ארצי).
- אחת לחודש התקיימה הדרכה לצוות הטיפולי (ארצי). ההדרכה עסקה בדיון במאמרים תאורטיים לצד ניתוח ועיבוד סוגיה מתוך העבודה השוטפת של קבוצת העובדות.
- אחת לחודש התקיימה ישיבת צוות מוביל. הישיבה עסקה בשיפור מערך השירותים לאסירות משוחררות, הגברת שיתופי פעולה מבית ומחוץ וקביעת מדיניות בשיקום אסירות.
- ישיבות פיתוח תחום לצוות מוביל כללו חלק תיאורטי וחלק יישומי. בישיבות השתתפה סגנית המפקחת הארצית.
- אחת לחודש, התקיימה הדרכה קבוצתית לצוות הרב מקצועי העובד במרכז "פעילות". ההדרכה עסקה בטיוב עבודת הצוות הרב מקצועי.
- לעובדות התחום נערך יום גיבוש עם הרצאה וסדנת בישול איטלקי.
- נערך יום למידה על הפרעות אכילה לכלל עובדות התחום.
- סטודנטיות ומתנדבות השתתפו בימי אוריינטציה למתנדבים ולסטודנטים.
- נערך קורס מ"סיכון לסיכוי" בשיתוף העמותה לקידום החינוך בתל אביב יפו. הקורס יועד לכל מטופלות מרכז היום ובליווי יועצת תעסוקת נשים ומדריכת מרכז היום.
- השתתפות בתכנית מנטורינג באוניברסיטת תל אביב.
- קורסי העשרה במסגרת "המכללה" בנושאים: עברית, יישומי מחשב, עמידה מול קהל.

❖ **פעילות ביחידות האזוריות**

- הפעילות במרכז היום ביחידת מחוז המרכז פורטה לעיל בסעיף על הוסטל פעילות בפרק הרביעי.

❖ **יחידת מחוז הדרום**

- בשנת 2024 טופלו ביחידה 43 נשים, 9 מהן השתחררו בשחרור מוקדם. חלקן הגיעו באופן וולונטרי בסיום המאסר וחלקן היו בהכנה לשחרור. באופן קבוע, מטופלות ביחידה כ-20 נשים המאופיינות בנכות נפשית וברקע התמכרותי עם רקע עברייני בעבירות אלימות, רכוש וסחר בסמים.
- לאורך השנה התקיימה קבוצה טיפולית דינמית בהנחיית מנהלת היחידה ועו"ס וקבוצת "צעד אחר צעד" בהנחיית עו"ס היחידה ומדריכה.
- **ליווי אישי/קבוצתי:** סטודנטית לקרימינולוגיה (משרת סטודנט) סייעו למטופלות בשימוש באמצעים דיגיטליים, ביישומי מחשב ובמיצוי זכויות.
- **ליווי תעסוקתי:** באמצעות משאבים של המדריכה לריכוז תחום התעסוקה נעשה אינטיק תעסוקתי, הכנה לתעסוקה וליווי אישי לבחינת לימודים או תעסוקה. כמו כן גויסו מעסיקים.
- **ביקורים בכלא:** במהלך השנה התקיימו מפגשים בכלא עם אסירות לגיבוש תכנית שיקום. התקיים מפגש משותף עם שב"ס ונציגי ועדות אלמ"ב והתקיים כנס אסירות לקראת שחרור.

- נוצרו קשרי עבודה עם מוסדות ממשלתיים הנוגעים למיצוי זכויות כמו הביטוח הלאומי, משרד השיכון, ההוצאה לפועל, משרד הבריאות ומחלקות לשירותים חברתיים.
- **שיתופי פעולה:** חוזקו שיתופי הפעולה עם מסגרות מוכרות כמו יחידות להתמכרויות, מסגרות בריאות הנפש, הוסטלים, דירות מעבר, דירות חירום, תחלואה כפולה. כמו כן נמשכו שיתופי הפעולה עם ארגוני מתנדבים ועמותות לקבלת חבילות מזון, שי לחגים ותיקי בית ספר לשנת הלימודים.

▪ פעילויות ייחודיות ביחידה:

- סדנאות אפייה שהועברה על ידי עובדת המחוז.
- פעילות קיץ בבריכת קיבוץ דורות.
- פעילות קיץ בקולנוע.
- פעילויות חגים (ראש השנה, חנוכה, פורים ופסח).
- הפרשת חלה ופעילות למען החטופים.
- פעילויות ימי הולדת.

❖ יחידת מחוז הצפון

- פעמיים בשבוע מתקיימת ביחידה פעילות: קבוצות טיפוליות, טיפולים פרטניים, ארוחה משותפת, סיוע במיצוי זכויות, פעילויות מיוחדות לציון חגים, ימי הולדת ועוד.
- בימי המלחמה בצפון הותאמה הפעילות (מעבר לטיפול קבוצתי ופרטני בזום).
- הקבוצות שמתקיימות ביחידה: "הבית" – קבוצה טיפולית, אימהות, אומנות וסדנאות שונות.
- התקיימו ועדות הערכה לכל מטופלת עם קליטתה, במהלך התהליך ובסיומו.
- בימי המלחמה התנדבו המטופלות בהכנת מארזים לחיילים ולמפונים.
- התקיימו פעילויות העשרה לנשים ולמשפחת האסירה, מעבר לשעות מרכז היום.
- ליווי תעסוקתי למטופלות וקשר רצוף עם המעסיקים.
- כל מטופלת ביחידה מלווה על ידי המדריכה בתחומים מגוונים: הפניות לסיוע משפטי, קבלת קצבאות הביטוח הלאומי, סל שיקום, הפניה לפסיכיאטרית שעובדת בתחום נשים וטיפול בחובות.
- סיוע לנשים בעזרת תקציב סל סיוע לאסיר.
- סיוע למטופלות בסלי מזון, פניות יזומות לעמותת "הקבוצה" לקבלת תרומות למטופלות.
- בקריות יש דירת מעבר למטופלות. רש"א מממנת שני חדרים עבור מטופלות היחידה בדירה של עמותת "בדרך". מנהלת היחידה מלווה את הדיירות ומשתתפת בוועדות היגוי.
- גיוס תרומות למטופלות ביחידה: בגדים, מצרכי מזון ועוד.

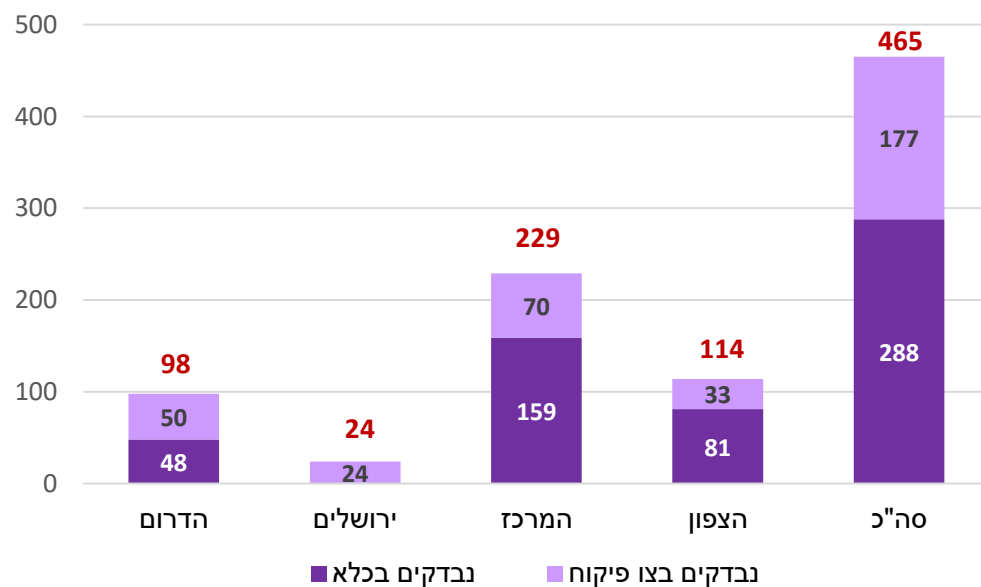
עבריינות מין

רש"א מפעילה תכניות לשיקום מונע לאסירים משוחררים שנשאו מאסר בגין ביצוע עבירות מין, בראי הוראות חוק ההגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין (התשס"ו-2006). תכלית הטיפול הייעודי בתחום עבריינות המין היא להפחית את רמת המסוכנות המינית הנשקפת מהמטופל. העבודה הטיפולית הייעודית בתחום עבריינות המין מתמקדת בקבלת אחריות על המעשים, בזיהוי מעגל הפגיעה המינית, בהכרת סכמות חשיבה אשר עמדו בבסיס הפוגענות המינית, בהתמודדות עם מצבי לחץ תוך פיתוח אסטרטגיות התמודדות יעילות ומותאמות למניעת התנהגות פוגענית חוזרת, וכן בפיתוח מיומנויות אמפתיה.

התכניות לשיקום מונע מגובשות תוך ראייה כוללת ובשאיפה למתן מענים טיפוליים-שיקומיים לכלל צרכיו של המטופל, כולל סדר יום מובנה וטיפול בתחומים נוספים (למשל, התמכרויות, מרמה ובריאות הנפש). עבודת התחום באה לידי ביטוי גם בהשקעה בגיוס מטופלים להשתלבות בתכנית לשיקום מונע, הן במהלך המאסר הן לאחר השחרור ממאסר מלא במסגרת צו הפיקוח.

בתרשים 24 מוצגת התפלגות בדיקות ההתאמה של עברייני מין לתכניות שיקום מונע. בתרשים מוצגים הנתונים עבור בדיקות שנעשו בבתי הכלא לקראת דיוני ועדות השחרורים ועבור בדיקות שנעשו בקהילה במסגרת צו הפיקוח.

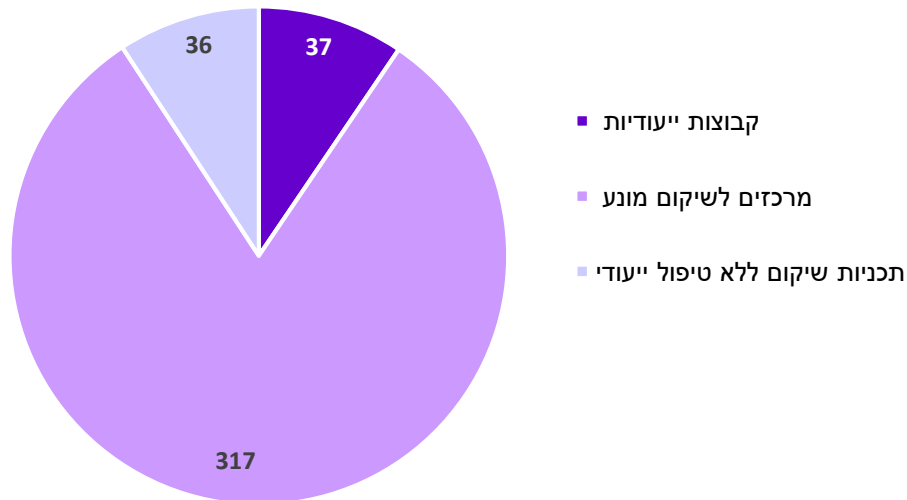
תרשים 24: בדיקות התאמה לשיקום מונע בבתי הסוהר ובקהילה לפי מחוז (שנת 2024)

בשנת 2024 נערכו בסה"כ 465 בדיקות התאמה לתכניות לשיקום מונע, ירידה של 6% בהשוואה לשנת 2023 (494). בבתי הסוהר התקיימו 288 בדיקות התאמה, 3% פחות משנת 2023 (298) ובמסגרת צו הפיקוח התקיימו 177 בדיקות התאמה, ירידה של 10% בהשוואה לשנת 2023 (196). בבדיקות ההתאמה בכלא נמצאו 22% מהנבדקים מתאימים לטיפול ובבדיקות ההתאמה בצו פיקוח נמצאו 66% מתאימים לטיפול.

בשנת 2024 טופלו ברש"א או בפיקוחה 390 עברייני מין, עלייה של 2% בהשוואה לשנת 2023 (381). בתרשים 25 מוצג היקף הפעילות השיקומית בעברייני המין לפי סוג ההתערבות הטיפולית.

תרשים 25: התפלגות עברייני המין ברש"א לפי קטגוריית טיפול (שנת 2024)

❖ פעילויות ארציות

▪ שב"ס

- **אסירים בשחרור מלא:** להגברת המודעות של אוכלוסיית היעד לטיפול, נעשו כמה התערבויות קבוצתיות בבתי סוהר ברחבי הארץ. בנוסף, נעשו התערבויות ממוקדות עם שב"ס במקרים מורכבים לקראת שחרור אחרי מאסר מלא. הדגשים שניתנו בהתערבויות אלו היו: הפחתת חרדות, מיצוי זכויות ושילוב בטיפול, כולל יצירת קשר עם בני משפחה במטרה לבנות רשת תמיכה.

- **מפגשים וכנסים:** התקיימו מפגשים עם ראשי תחום עברייני מין; במחוז דרום התקיים כנס תורני בשיתוף רבני המחוז, שהתמקד בחלקו בתחום עבריינות המין והונחה ע"י גמ"מ מחוז דרום.

- **יחידת הפיקוח צור:** במסגרת שיתוף הפעולה עם "צור", מוזמנים צוותים לסדנאות הכנה לקראת שחרור. כמו כן, ניתנה הרצאה לקציני פיקוח חדשים ומתקיימות פגישות עבודה.

- **אוכלוסיות קצה:** נעשה תהליך מיקוד צרכים עבור מטופלים אשר הוגדרו כמורכבים מאוד וכאלו שאינם בני טיפול או שאינם בשלים; ניתן מענה של ליווי ותמיכה אינטנסיביים לעברייני מין אשר מפריס צווי פיקוח, נעצרים ומשתחררים חזרה לקהילה, תוך ניסיון לשלבם במסגרות מותאמות; השתתפות בוועדות סל שיקום; פגישות עבודה עם גורמי קהילה רלוונטיים ועוד.

▪ מחלקות לשירותים חברתיים

- התקיימו מפגשי הדרכה קבוצתיים עם רכזי שיקום האסיר (רכזים אזוריים במחוז ורכזים במחלקות לשירותים חברתיים) לצורך ונטילציה, ליווי והדרכה בטיפול פסיכו-סוציאלי פרטני בעברייני מין. דגש רב ניתן להתערבויות תהליכיות לצורך גיוס מטופלים לטיפול מקרב האסירים המשוחררים לאחר מאסר מלא.

- נעשו התערבויות ממוקדות מול המחלקות לשירותים חברתיים (יחידות התמכרויות, יחידות לטיפול זוגי ומשפחתי, עו"ס משפחה ועוד) לצורך מתן מענה מקצועי בתחום עבריינות מין, השמה בתכניות טיפול ייחודיות וגיוס הידע של העובדים למיצוי זכויות.
- **מרכזי שיקום מונע:** תחום עבריינות ברש"א מפקח על תכניות שיקום מונע בכעשרים מרכזי שיקום מונע הפרוסים ברחבי הארץ (ב-2024 נפתחו 4 מרכזים חדשים בגבולות מחוז המרכז). במסגרת זו ניתנת הדעת על: עדכון התהליכים הטיפוליים, שינויים בתכניות השיקום, הארכת טיפול, התערבויות מקצועיות נקודתיות ורב צוותיות.
- **בתי משפט:** נעשית עבודה אינטנסיבית עם בתי המשפט בתיקי פע"מ.
- **מחקר הערכה:** מכללת צפת ומחלקת המחקר ברש"א עורכים מחקר הבודק את אפקטיביות הטיפול בקבוצות הייעודיות לטיפול בעברייני מין.

תחום סיוע לאסיר: טיפול בחובות ומיצוי זכויות

אסירים משוחררים רואים בחובותיהם חסם מרכזי בתהליך שיקומם, ואכן קשה מאוד לשקם אסירים משוחררים מבלי לטפל תחילה בחובותיהם. תחום פניות הציבור וסיוע לאסיר המשוחרר ובני משפחתו מקיים שיתופי פעולה עם גופי האכיפה והגבייה במדינת ישראל לשם הסדרי פריסת חובות והפחתת ריביות וקנסות עבור אסירים משוחררים הנמצאים בתהליכי שיקום. בתחום זה נערכות פניות לגורמים ממשלתיים ועסקיים כאחד, על מנת להימנע מצווי פינוי וממאסר כתוצאה מאי עמידה בתשלום חובות.

התחום עובד עם קשת רחבה של גופים בעלי חוב – ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים, ובהם: משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, בתי משפט, בנקים, חברות סלולר, משטרת ישראל, מד"א, חברת חשמל, בתי חולים וחברות פרטיות; וכן עם רשות האכיפה והגבייה על שתי זרועותיה: מערכת ההוצאה לפועל והמרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות. התחום גם משתף פעולה עם גופים רבים לטיפול בחובות האסירים המשוחררים ובמיצוי זכויותיהם: משרד השיכון לסיוע בדיור ובשכ"ד, האגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים, הסנגוריה הציבורית, המוסד לביטוח לאומי ועוד.

בעיה ייחודית עומדת בפני האסיר שבית המשפט הטיל עליו פיצוי לנפגע וקנס. אם הפיצוי לא מסולק, התיק עובר לגבייה במרכז לגביית קנסות תוך הגדלת הסכום באופן משמעותי. לכך יש שתי השלכות: דרישה לתשלום הפיצוי עוד בתוך הכלא, תוך כדי הטלת עיקול על חשבון הקנטינה וכן שלילת השחרור המוקדם במקרה של אי-תשלום הקנס.

התחום נותן מענה לאסירים משוחררים שנמצאים בטיפול רש"א ואף לאסירים משוחררים שאינם מטופלים ברש"א. הפניות לסיוע שמתקבלות הן מורכבות, כיוון שעל פי רוב יש לאסירים חובות מרובים וישנים. כל פנייה עומדת בפני עצמה, ולעתים הטיפול בה נוטה להתארך, בשל התנגדויות הרשויות ויתר בעלי החוב. עובדי התחום עוקבים אחר הסדרי החוב ככל שאלו נמשכים, לעתים לאורך שנים רבות.

חובותיו של האסיר ממשיכים לגדול גם במהלך מאסרו, כך שבעת שחרורו סכום הסילוק גדול בהרבה מגודלו המקורי. לפיכך, נראה שיש מקום לקדם חקיקה של "הקפאת חובות אסירים" שבו ייקבע שחובותיו של אסיר יוקפאו מעת מאסרו, וכי בתחילת המאסר ייערך לכל אסיר סקר חובות ויוצע הסדר תשלומים שייכנס לתוקף עם שחרורו.

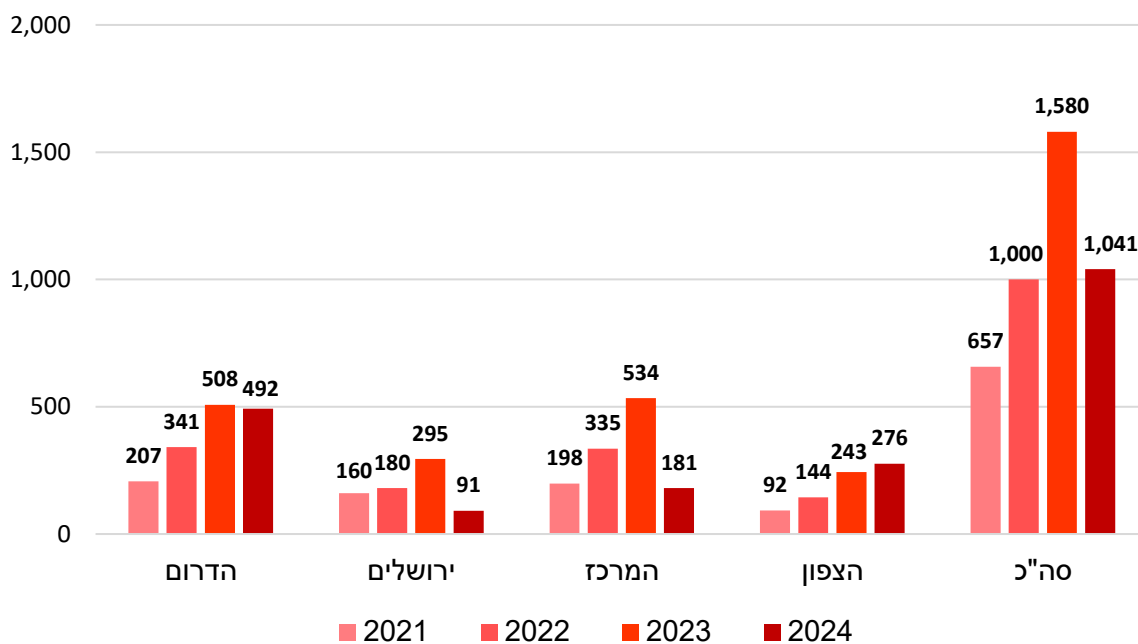
את התחום מרכז מנהל מקצועי ארצי וממונות סיוע לאסיר פרוסות במחוזות הדרום, המרכז, הצפון ובמרחב ירושלים. הממונות והמנהל המקצועי נותנים מענים באופן ישיר ופרטני למטופלים תוך כדי שיתופי פעולה עם גופי האכיפה והגבייה במדינת ישראל ועם גופים שהמטופלים עשויים לקבל מהם תשלומים במסגרת מיצוי זכויותיהם.

❖ פעילות בשנת 2024

- **סדנאות בבתי כלא:** בשנת 2024 התקיימו מספר סדנאות בבתי הכלא שבהן הועברו תכנים מקצועיים לאסירים טרם שחרורם. בנוסף, התקיימו מספר סדנאות בזום.
- **אסירים אחרי מאסר מלא:** בקרב אוכלוסייה זו קיים פוטנציאל גדול לטיפול של התחום, כיוון שלרבים מהם ולבני משפחותיהם יש חובות רבים. בנוסף, תוך כדי טיפול בחובות ניתן לגייסם לתכניות נוספות ברש"א.

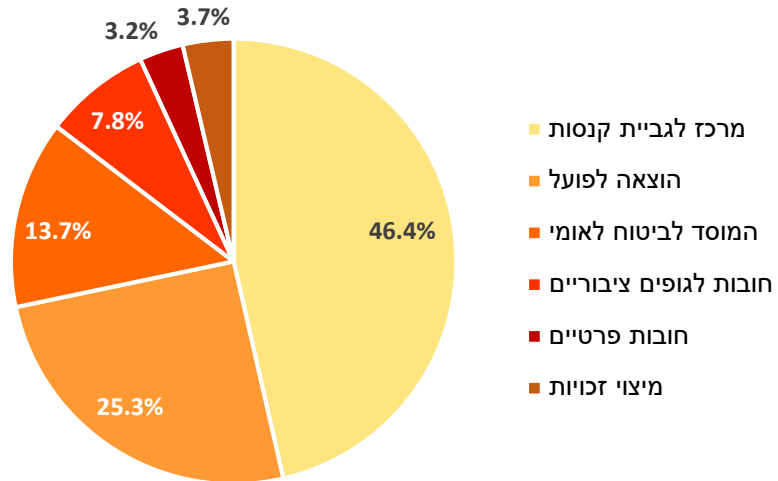
- **חובות של קרובי האסיר המשוחרר:** חובות בני משפחה מדרגה ראשונה עשויים להכביד על הליך השיקום של האסיר המשוחרר ולכן התחום מטפל בהם.
- **ממשקי עבודה:** נוצרו ושוכללו ממשקי עבודה יעילים עם גופים שהתחום פועל מולם. במסגרת זו עובדים מהמרכז לגביית קנסות הגיעו למרחבים ונשאו הרצאה בפני עובדי הרשות. יש מקום להרחיב את שיתוף הפעולה עם גופים נוספים כגון מס הכנסה, מע"מ, משרד השיכון ועוד.
- **החברה הערבית:** רבים מהמטופלים עם חובות הם מהחברה הערבית. קיים צורך של ממש לטפל באוכלוסייה זו, מתוך הכרת השפה והתרבות.
- **רעיונות נוספים:** התחום פועל לקידום המודעות לעניינם של אסירים עם חובות. במסגרת זו עלו הצעות ורעיונות כגון, מחיקת חובות ומתן חנינה לאסירים משוחררים שחייבים כספים למדינה.
- **היקפי פעילות:** בשנת 2024 טופלו בכלל מחוזות רש"א 1,041 תיקים של 599 מטופלים עם מגוון חובות וצרכים שדרשו מיומנויות מיצוי זכויות של הממונות לסיוע האסיר. סך החובות שטופלו עלה על 113 מיליון ש"ח. בתרשים 26 מוצג היקף הפעילות של תחום סיוע לאסיר לפי מחוז ובמבט השוואתי של השנים האחרונות.

תרשים 26: התפלגות מספר תיקי הטיפול בחובות אסירים לפי מחוז (שנים 2021-2024)

השנה חלה ירידה בהיקף הפעילות של התחום, אולם היקף החובות שטופל נשאר דומה (113 מיליון ש"ח בהשוואה ל-112 מיליון ש"ח ב-2023). בתרשים 27 מוצגת התפלגויות התיקים שטופלו לפי מקור החוב.

תרשים 27: התפלגות תיקי הטיפול בחובות אסירים לפי מקור החוב (שנים 2021-2024)

כמחצית מהתיקים שטופלו ב-2024 היו תיקי קנסות וכרבע תיקי הוצאה לפועל. יתר התיקים היו הסדרים ישירים מול גופים ציבוריים וחובות פרטיים; מספר קטן יחסית היו תיקים של מיצוי זכויות.

החברה הערבית

בשנת 2024 המשיכה רש"א את השתתפותה באופן פעיל במימוש החלטות הממשלה 549 "תכנית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית 2022-2026". לצד האתגרים והחסמים שאיתם מתמודדים אסירים משוחררים באופן כללי, אסירים משוחררים מהחברה הערבית נאלצים להתמודד עם אתגרים ייחודיים כמו מיעוט מסגרות שיקומיות עם רגישות לשונות תרבותית ושפתית, מיעוט בשירותי שיקום ברשויות המקומיות, אתגרים תעסוקתיים מועצמים בשל היעדר שליטה בשפה העברית, השכלה נמוכה, חסמי מיצוי זכויות והנגשת מידע וכן חסמי אמון. מטרת התכנית היא לסייע לאסירים עם שחרורם להשתלב חזרה בחברה באמצעות מתן מענים הוליסטיים ומקיפים. התכנית שואפת להגדלת מספרם של המשוחררים הערבים הפונים לשיקום מרצונם החופשי, באמצעות התאמתם, הנגשתם והרחבתם של המענים הניתנים היום.

תכנית ההמשך בשנה זו נסמכה על השנתיים שקדמו לה לאחר תובנות והבנת החסמים שהקשו על יישום התכנית באופן המצופה. לאור זאת, נוספו בשנה זו מענים לחיזוק התא המשפחתי, קורסים ללימוד השפה העברית ואוריינות דיגיטלית וכן התייחסות ייעודית לנושא שימוש לרעה בחומרים ממכרים.

להלן היקף המענים שניתנו במסגרת התכנית בשנת 2024:

- **ליווי וסיוע במיצוי זכויות והסדרי חובות:** החל טיפול ב-949 תיקי חוב.
- **מענים לנושא שימוש לרעה בחומרים ממכרים:** במחוז הצפון גויס מדריך וניתן מענה ל-75 אסירים משוחררים.
- **מענים לחיזוק התא המשפחתי:** 114 אסירים משוחררים ובני משפחותיהם לקחו חלק בפעילויות ייחודיות וסדנאות משותפות ביניהן: פעילויות קיץ הורים וילדים, קבוצת זוגיות בריאה, סדנת "אבא חוזר הביתה" ומטבח טיפולי.
- **סל מענים תעסוקתי:** התקיימו שש הכשרות מקצועיות מרוכזות בהם לקחו חלק 69 אסירים משוחררים. כמו כן ניתנו 49 מענקי לימודים לאסירים משוחררים מהחברה הערבית.
- **אישו תקני מתאמי שיקום ברשויות רהט,** טייבה ואום אל-פחם לצורך הפעלת תכנית שיקום בקהילה המתמקדת בליווי ותמיכה.
- **שיפור מיומנויות השפה העברית ואוריינות דיגיטלית:** שני אסירים משוחררים השתתפו בשני קורסי עברית ו-23 אסירים משוחררים נוספים השתתפו בשני קורסים לאוריינות דיגיטלית.
- **סלי סיוע:** ניתנו 107 סלי סיוע לאסירים משוחררים מהחברה הערבית ולבני משפחתם.

תחום בריאות הנפש ומוגבלויות

בקרב האסירים המשוחררים יש מספר לא זניח של מתמודדי נפש ובעלי מוגבלויות. למרות זאת, לאורך השנים לא נבנו לאוכלוסיות אלו תכניות מותאמות ומספקות, הכוללות מענים של משרד הרווחה ושל משרד הבריאות, ולכן רובם נמצאו לא מתאימים לתכניות שיקום. בעקבות כך עלה הצורך להכיר באופן מעמיק את האוכלוסיות האלה ולהתאים עבורן תכניות שיקום הוליסטיות אשר מאגדות מענים מגוונים. לשם כך הוקם ברש"א תחום שיהיה אמון על הבניית תהליכי עבודה משותפים עם שב"ס, משרד הבריאות, מנהל מוגבלויות במשרד הרווחה והביטוח הלאומי. אתגר התאמת התכניות לאוכלוסיות אלו מורכב הן בשל היעדר מידע והכרה של המערכות בתחלואה ובמוגבלויות שלהן והן בשל העבירות, החמורות לעתים, שהן ביצעו.

הפעולות העיקריות שנעשות בשנת 2024 :

- **הקמת התחום:** הקמת צוות פנימי של רש"א לטובת התנעה והבנייה של נוהלי עבודה מול הגופים המשיקים (שב"ס, ומשרדי הרווחה והבריאות).
- **מנהל מוגבלויות:** היכרות הדדית לשם קידום הקמת דירה משותפת.
- **משרד הבריאות:** היכרות הדדית ותחילת הבניית תהליכי עבודה, בעיקר סביב ועדות סל שיקום.
- **הביטוח הלאומי:** לאורך השנה נערכו פגישות להתנעת תהליך עבודה. בנוסף החל פיילוט במחוזות המרכז והדרום.

פר"ח ילדי אסירים

תקופת המאסר נחווית כאירוע טראומטי מתמשך עבור האסיר ומשפחתו. על מנת להתמודד עם הניתוק ההדדי, מציעה רש"א את פרויקט פר"ח לילדי אסירים ואסירים משוחררים. להפעלתו של המיזם חברו רש"א, שב"ס ופר"ח. תחילתו של המיזם בשנת 1987.

חונך פר"ח, שהוא סטודנט, משמש מודל להזדהות עבור הילד שאביו או אימו במאסר, מעין אח בוגר. החונך מכוון, מדריך, מלמד ומנחה את הילד בתקופה הקשה. הפעילות מתבצעת בבית הילד או במסגרת מתנ"ס הסמוך לביתו של הילד בתדירות של ארבע שעות שבועיות במהלך שמונה חודשים בשנה. כמו כן, החונך מגיע עם הילד לביקורים אצל ההורה בבית הכלא (עד חמישה ביקורים בשנה). במהלך תקופת החונכות, מתקיימת פעילות הפגה חינוכית עם החניך ועם משפחתו. הפעילות מסייעת למשפחת האסיר לפתח אמון בממסד ובעקבות כך להיעזר בשירותי הרווחה.

בשנת הלימודים תשפ"ד (2023-2024) השתתפו בפרויקט בסה"כ 198 ילדי אסירים, עלייה של 39% בהשוואה לשנה הקודמת. לאור האתגרים המיוחדים בשנה זו: פינוי תושבים וגיוס סטודנטים ועובדים, הגידול בהיקף הפעילות הוא הישג מיוחד. להישג זה, תרמו להרחבת הפרויקט במרחבים לכיש וירושלים וביקור בכלא במחוז המרכז, לאחר שנים רבות ללא ביקורים, להלן פירוט הפעילות לפי מחוז.

- **מחוז הדרום:** במרחב נגב פעל הפרויקט כסדרו ברהט אך לא בבאר שבע. במרחב לכיש התקיים הפרויקט ביישובים: אשדוד, אשקלון, קריית גת ונתיבות ובמועצות אזוריות. בשל האיום הרקטי ביישובים אלו התקיימו מקצת ביקורי הבית ופעילות החונכות בזום. בפרויקט השתתפו 45 חניכים.
- **מרחב ירושלים:** על מנת לגשר על פערי השפה, נעזר הפרויקט בסטודנטית לעו"ס מהמגזר הערבי, שעושה את הכשרתה ברש"א. למרות המצב הביטחוני המיוחד ב-2024, הפרויקט יצא לדרכו. בפרויקט השתתפו 20 חניכים.
- **מחוז המרכז:** למרות סיום עבודתה של רכזת פר"ח, הפרויקט יצא לדרך. בפרויקט השתתפו 62 חניכים.
- **מחוז הצפון:** בפרויקט השתתפו 71 חניכים.

מחקר

רש"א מייחסת חשיבות עליונה להנחלתה של מדיניות מבוססת עובדות, שמטרתה לזהות את תכניות הטיפול האפקטיביות והיעילות ביותר, שיביאו לידי מימוש מיטבי את ההשקעה הציבורית בשיקום אסירים. לשם ביסוסה של מדיניות זאת, יוזמת המחלקה ומבצעת מחקרים בתחומי הליבה של פעילות הארגון וכן מסייעת לתחומים ולמחוזות באיתור חומר מקצועי ובאיסוף ובניתוח נתוני פעילות. בנוסף, מעודדת הרשות באמצעות המחלקה מחקרים של גורמי אקדמיה במגוון רחב של נושאים הרלוונטיים לתחום שיקום אסירים. להלן הפעילות המחקרית העיקרית בשנת 2024:

- ❖ **מחקר הערכה של פיתוח תהליכי עבודה ברש"א** (על ידי משב מחקר יישומי): בשנים 2021-2023 ארגון הגוינט פעל ברש"א לפיתוח מנגנוני עבודה מערכתיים וקהילתיים, לפיתוח תפקידים של עובדי רש"א ולפיתוח והטמעה של כלים ותפיסות עבודה. באמצעות שימוש בכלים כמותיים ואיכותניים נמדדת האפקטיביות של הפרויקט בשיפור מדדים הנוגעים לתהליך ההכנה לשיקום, ולשיקום ולטיפול בפועל. כמו כן, נמדד השינוי בתפיסה המקצועית של עובדי רש"א בעיני עצמם ובעיני בעלי תפקיד בארגונים משיקים. בשנת 2024 הושלם איסוף נתונים כמותיים של עובדי רש"א, של בעלי תפקיד משיקים ושל אסירים משוחררים (גל שני מבין שלושה גלים). כמו כן, רואינו עובדי רש"א, בעלי תפקיד משיקים ואסירים משוחררים. בשנה זו גם אושרו על ידי רש"א הדוחות הראשונים של המחקר (איכותני וכמותי).
- ❖ **מחקר הערכה של הטיפול הקבוצתי של רש"א בעברייני מין** (על ידי חוקרות ממכללת צפת ובסיוע מכון שא"מ במכללת אשקלון): במחקר זה נבחנת האפקטיביות של התכנית באמצעות מחקר משולב כמותי ואיכותני. בחלק הכמותי נאספים נתונים על כלל המשתתפים בקבוצות בשלוש נקודות זמן, באופן שיאפשר סימון מגמת השינוי בין תחילה, אמצע ולקראת סיום ההשתתפות בקבוצה. בחלק זה נעשה שימוש בשאלונים של חדילה מעבריינות מין (RP), שאלון אווירה בקבוצה וכן שאלון רקע על מאפייני המשתתף. במחקר האיכותני נערך ריאיון עומק נרטיבי חצי מובנה עם המטופלים ועם מנחי הקבוצות. בשנת 2024 הושלם גל 3 (האחרון) של איסוף הנתונים הכמותיים והושלם הניתוח האיכותני של ראיונות המשתתפים.
- ❖ **מחקר הערכה של קבוצות טיפול ברש"א** (על ידי חוקר מהאוניברסיטה העברית בשיתוף המכון לתקון באוניברסיטת סינסינטי באוהיו, ארצות הברית ובסיוע מכון שא"מ במכללת אשקלון): במחקר זה נבחנת האפקטיביות של שלושה סוגים של קבוצות טיפול מרכזיות ברש"א: עוברי חוק, אלימות כללית ועברייני תעבורה – באמצעות שיטת ההערכה (CPC) The Evidence-Based Correctional Program Checklist). בשיטה זו נבחנת עמידתן של תכניות תקון בעקרונות שיקומיים שנמצאו בתכניות שהציגו הצלחה בצמצום רצידיביזם. בשנת 2023 נערך המחקר על קבוצת עוברי חוק במחוז דרום, אולם בגלל דלות הממצאים הוחלט לקיים את המחקר שוב על קבוצה אחרת מסוג זה (במרחב לכיש).
- ❖ **מחקר הערכה לפעילות תחום נוער וצעירים** (על ידי צוות מהמכללה האקדמית אשקלון): במחקר מתואר הטיפול ביחידות הנוער ונבחנת האפקטיביות של הטיפול. במחקר נעשה שימוש בגישה כמותית (העברת שאלונים בכמה נקודות זמן) ובגישה איכותנית. בשנת 2024 אותרו ביחידות הנוער שאלונים מלאים נוספים והותחל בהקלדתם על מנת לשלבם בבסיס הנתונים הקיים.

- ❖ **מחקר ועדות שחרורים:** מחלקת המחקר במשרד המשפטים מבצעת מחקר על השינויים בעמדות הפרקליטות כלפי המלצות רש"א בנוגע לשיקום אסירים, זאת בעקבות דוח דורנר ודוח צוות התביעה לבחינת יישום דוח דורנר. רש"א סייעה למחקר בהפקת נתונים על המלצות רש"א, ואחרי בניית הקובץ על ידי משרד המשפטים נוכל גם אנו לבצע ניתוחים על הקשרים בין המלצת רש"א, עמדת התביעה והחלטת ועדת השחרורים.
- ❖ **ניתוח תמורות בשימוש בפיקוח אלקטרוני:** בעקבות הרחבת השימוש בפקא"ל, נערך ניתוח שמטרתו לזהות את השינויים במאפייני המפוקחים באיזוק ולהעריך האם יש בשינויים אלו ללמד על הרחבת רשת.
- ❖ **מחקרים של גורמי אקדמיה:** בשנת 2024 היו פעילים 12 מחקרים (מחקרי סגל, תזות ועבודות דוקטור) בשלבים שונים של מחקר (היערכות, איסוף נתונים וכתובה). תוצרי המחקרים שהושלמו (דוחות ומאמרים) מוצגים באתר רש"א.

הדרכה והשתלמויות

ההדרכה ברש"א נועדה להעניק תמיכה מקצועית, להעמיק את הידע והמיומנויות של העובדים בתפקידים השונים, לשפר את היחסים הבין-אישיים בצוותים ולהגביר את המודעות העצמית של העובדים. ההדרכה גם נועדה להטמיע את עקרונות השיקום של רש"א בתהליכי העבודה ולגבש את תורת העבודה. במהלך השנים, תחום ההדרכה הפך לדומיננטי, עם דגש על הכשרות מקצועיות, קורסים, השתלמויות וימי עיון. הוא חשוב הן להתמקצעות והן לשיפור תחושת השייכות לארגון. בשנת 2024 התרחב מערך ההדרכה, תוך כדי שימת דגש על הקצאת זמן ומשאבים לפיתוח ראייה רחבה, לשיתוף פעולה בתהליכי העבודה במטה, ולפיתוח הכשרות פנימיות לעובדים בעזרת כוח אדם פנימי וחיצוני. בשנת 2024 התקיימו 18 קבוצות הדרכה ברמה ארצית בתדירות של אחת לשלושה שבועות עד חודש: 5 קבוצות הונחו על ידי עובדים ממערך ההדרכה ו-13 קבוצות הונחו על ידי ראש ענף ההדרכה.

❖ הדרכות מקצועיות

בכל מרחב מתקיימות קבוצות הדרכה בהתאם לצורכי המרחב עבור: מנחי קבוצות, צוות רב מקצועי, רכזים ויועצים. להלן התפלגות הרכבי ההדרכות במרחבים:

- **מרחב נגב:** קבוצת הדרכה לרכזות וקבוצת הדרכה מחוזית ליועצות.
 - **מרחב לכיש:** קבוצת הדרכה לרכזות.
 - **מחוז הדרום:** קבוצת הדרכה למפקחי תעסוקה.
 - **מרחב ירושלים:** קבוצת הדרכה למנחי קבוצות ולצוות רב מקצועי.
 - **מרחב שפלה:** קבוצת הדרכה לצוות רב מקצועי ולמנחי קבוצות.
 - **מרחב תל אביב:** שלוש קבוצות הדרכה לצוות רב מקצועי.
 - **מרחב שרון:** קבוצת הדרכה לרכזים, למנחי קבוצות וליועצים.
 - **מרחב עמקים:** קבוצת הדרכה לצוות רב מקצועי.
 - **מרחב חיפה:** קבוצת הדרכה לרכזים ולמנחי קבוצות.
 - **מרחב גליל:** קבוצת הדרכה לצוות רב מקצועי.
- **אוריינטציה לעובדים חדשים:** לאור כניסתם של עובדים חדשים רבים לארגון בשנה האחרונה נערכו שני מפגשי אוריינטציה. המפגשים כללו חשיפה לפעילות הארגון, מאפייני אוכלוסיית מטופלים, נתונים סטטיסטיים, הרצאות מקצועיות ועיבוד חוויתי של משמעות העבודה ברש"א.
 - **מפגשי סטודנטים:** התקיימו שלושה מפגשים לכלל הסטודנטים בהכשרתם המעשית ברש"א: בתחילת שנה, באמצע השנה ומפגש מסכם בסוף השנה. המפגשים כללו חשיפה לרקע ומגמות במדיניות הענישה והשיקום, תחומי השיקום בהיבט הוליסטי, מאפייני אוכלוסייה וסוגיות טיפוליות. כל סטודנט קיבל חוברת הכוללת אסופת מאמרים ומידע על הארגון.
 - **הדרכות חיצוניות** לתחומים מקצועיים: נוער, נשים, מסגרות ועבריינות מין; הדרכה קבוצתית למנהלות מרחבים; ייעוץ מקצועי למנהלות מחוז ולעובדי מטה.

❖ קורסים, השתלמויות וימי עיון

- במהלך השנה השתתפו מפקחי תעסוקה, רכזי פיקוח אלקטרוני וממונות סיוע לאסיר בקורס התמכרויות במרכז לטיפול בהתמכרויות בנתניה.
- יום עיון ארצי לכלל הרכזים הרשותיים והאזוריים. היום כלל הרצאת אורח בנושא קבלה רדיקלית, סיפור אישי של מטופל ופאנל מקצועי בנושא סוגיות טיפוליות בעבודה עם אבות לילדים בהתבסס על הספר "כשאבא חזר הביתה".
- יום עיון לעובדי המסגרות.
- מפגשי העשרה למפקחים במחוז חיפה בשיתוף ראש תחום כלא וקהילה.
- מערך כתיבה מקצועית במחוז הדרום.

❖ עבודת מטה ופיתוח

- **אבות וילדים:** צוות חשיבה לסוגיות טיפוליות לאבות וילדים על בסיס הספר "כשאבא חזר הביתה".
- **צוות חוסן:** בנסיבות המלחמה הוקם צוות חוסן כדי לתת מענה רגשי וכללי לעובדים. התקיימו שיחות פרטניות עם עובדים ולפי הצורך ניתן ליווי רגשי ומענה קבוצתי.
- **צוות "הון אנושי":** מטרת הצוות היא לבחון כיצד ניתן לשפר את רווחת העובדים ואת תחושת שביעות רצונם ממקום העבודה, מתוך כוונה לשמר את ההון האנושי בארגון.
- **שיחות עם עובדים:** נערכו שיחות עם עובדים במטרה לזהות חסמים ברווחתם ולאתר נקודות לשיפור ולפיתוח ארגוני.

פרק שישי: מטה הרשות לשיקום האסיר

משאבי אנוש

ההון האנושי ברשות לשיקום האסיר הינו המשאב החשוב בארגון. לאור מלחמת "חרבות ברזל", שנת 2024 הייתה שנה מיוחדת ומאתגרת.

❖ נתוני כוח אדם

בדצמבר 2024 היו מועסקים ברש"א 197 עובדים. במהלך שנת 2024 נקלטו ברש"א 33 עובדים חדשים וסיימו את עבודתם 39.

81% מעובדי רש"א הם נשים. 85% מהעובדים הם בעלי השכלה אקדמית (44% בעלי תואר ראשון ו-41% בעלי תואר שני או שלישי).

❖ פעילות רווחה

למרות הקושי לקיים פעולות רווחה בשנת מלחמה, יזמה רש"א פעילויות רווחה והעשרה להגברת הזיקה של העובדים לארגון ולמען שיפור שביעות רצון העובדים. בין הפעולות שנעשו:

- חלוקת שי כספי לקראות ראש השנה ופסח לעובדים ולגמלאי הרשות.
- מתן שי לעובדים לציון חגי ישראל: חנוכה, פורים ושבועות.
- שי ליולדת או לבן זוגה, שי לילדי כיתה א', שי לילדי עובדים שהתגייסו לצה"ל או שהצטרפו לשירות הלאומי.
- מסיבות פרישה לעובדים.

❖ החלת הסכמים קיבוציים

הנהלת רש"א הצטרפה להסכמים הקיבוציים, וכך נהנו העובדים מקיצור שבוע העבודה ל-40 ש"ש.

מתנדבים וסטודנטים

רש"א נעזרת במתנדבים וסטודנטים מתנדבים מתחומי לימוד מגוונים לצורך הרחבת הטיפול והסיוע לאסירים המשוחררים. המתנדבים עוברים הדרכה וליווי על ידי עובדי רש"א. בשנת 2024 פעלו ברש"א 35 מתנדבים קבועים ו-28 סטודנטים. נוסף לכך, נמשך שיתוף הפעולה בהפעלת פרויקט חונכים עם מחלקת קשרי קהילה בשב"ס. פעילות המתנדבים והסטודנטים מפורטת בפרק השלישי בפעילות המחוזות והמרחבים. בלוח 4 מוצגת התפלגות המתנדבים והסטודנטים במחוזות השונים.

לוח 4: התפלגות מתנדבים וסטודנטים, לפי מחוז (שנת 2024)

מחוז	מתנדבים	סטודנטים
הדרום	4	12
ירושלים	2	2
המרכז	22	11
הצפון	7	3
סה"כ	35	28

בנא"ם (בינוי, נכסים, אפסנאות, משק)

מחלקת בנא"ם אחראית על כלל התפעול הלוגיסטי של רש"א (אחזקה, התקשרויות ורכישות, בטיחות וביטחון) בכל אתרי הרשות וכן על תפעול, אחזקה ופיתוח מערכות המידע.

❖ פעולות מרכזיות

- ניהול ותכנון מערך הרכש, הנכסים, הלוגיסטיקה וכלי הרכב של הרשות, וכן אחריות על נושא הבטיחות והגהות ברשות.
- ניהול מערך הדיור, הבינוי והביטוחים של הרשות.
- סיוע באיתור נכסים והתקשרות עם הבעלים לשכירתם.
- ניהול פרויקטים ובקרת קבלנים, השמשת נכסים שהושכרו ושיפוצם.
- אחזקת שבר ואחזקה מונעת.
- אחריות על תשתיות הרשות, ציוד תקשורת וטלפוניה.
- תפעול שוטף: אחזקה, ביטוחים, ארנונה, חשמל, מים, טלפוניה, ועד בית וציוד משרדי.
- הפעלת חברות קבלניות לביצוע עבודות ניקיון.
- ניהול הזמנות, ביצוע רכש מקצועי.
- תיעוד וניהול אינוונטר ומלאי הרשות.
- בקרת חשבונות קבלנים וספקים.
- ריכוז ועדת המכרזים, הכנת כלל החומרים הנדרשים למכרזים והתקשרויות, מעקב וטיפול.
- תחבורה, הסעות, רכבים ושינוע.
- תפעול וביצוע כנסים ואירועים.
- פיקוח והתקשרות מול ארכיב הרשות ופיקוח על ניהול שוטף של הארכיבים היחידתיים.

❖ פרויקטים ייחודיים לשנת 2024

- הצטיידות שנתית והשלמת מלאי.
- ליווי מתאמים לוגיסטיים מחוזיים (בהיבט המקצועי).
- מיון וגריטה של ריהוט וציוד לא תקין/בלאי.
- השלמת הצטיידות והתקנה של אמצעי אבטחה פיזית, לרבות גילוי אש.
- השלמת היערכות והצטיידות בנושא בטיחות וגהות.
- עדכון וחידוש של ביטוחי הרשות בהתאם לצורך.
- כתיבת נהלים בתחום רכב ואבטחת מידע ועדכון נהלים נוספים.
- מכרז פומבי בנושא מחשוב לקבלת שירותי מיקור חוץ לניהול מערכות המחשוב, התקשורת ותחזוקתן, וכן לרכישה וחידוש של רישיונות תוכנה.
- התקיימו הדרכות להעלאת המודעות בנושא אבטחה ובטיחות.
- התקיים קורס ריענון דיני מכרזים.
- בוצעו בקרות בכלל ההוסטלים ומרכזי יום.

❖ **ועדת גריטה וביעור:** התקיימו בקרות של חברי הוועדה במחוזות לבחינת ציוד שנועד לגריטה, סילוק וביעור.

❖ **ארכיון ארצי ומיון מסמכים:** מסמכים מכל המחוזות של הרשות אוחסנו בארכיון הארצי.

מערכות מידע

שנת 2024 הייתה רצופת עשייה ופיתוח בתחומי מערכות המידע, אבטחת המידע והתשתיות הטכנולוגיות של רש"א. במהלך השנה בוצעו פרויקטים ששיפרו את היעילות התפעולית, את רמת אבטחת המידע בהתאם לדרישות הרגולציה ואת איכות השירותים הדיגיטליים לעובדים.

ייעוץ ומכרזים

- חברת אינטגריטי נבחרה לניהול אבטחת מידע חיצוני (CISO) במטרה לחזק את תחום אבטחת המידע ברשות. היועץ אחראי על הגדרת מדיניות אבטחת מידע, ניהול סיכונים, ביצוע בקרות תקופתיות ושיפור רמות ההגנה על המערכות הקריטיות של הארגון.
- חברת SYSPRO נבחרה למיקור חוץ בתחום מערכות המחשוב, התקשורת ורישיונות התוכנה.

אבטחת מידע ורגולציה

- בשנה האחרונה ניתן דגש מיוחד על חיזוק אבטחת המידע בהתאם לדרישות הרגולציה:
- נכתבו נהלים חדשים לניהול מאגרי מידע ואבטחת מידע, תוך כדי יצירת סטנדרט אחיד להגנה על המידע הארגוני. הנהלים מגדירים בבירור את מדיניות הגישה למערכות, אופן השימוש בהן והדרכים להבטחת פרטיות המידע של העובדים והספקים.
- נפרסה תוכנת BitDefender להגנה מפני מתקפות סייבר. התוכנה מספקת שכבת הגנה מתקדמת למערכות הרשות. בצד זאת, נבחנים פתרונות נוספים לשיפור רמת ההגנה.
- בוצעה בדיקת הרשאות לעובדים במערכת "נט המשפט" שהובילה לצמצום משמעותי של הגישה למערכת, תוך כדי שמירה על אבטחת המידע והקטנת הסיכון לדליפת מידע רגיש.
- הרשות רשמה בהצלחה ארבעה מאגרי מידע ברשות להגנת הפרטיות, ובכך עמדה בדרישות הרגולטוריות והבטיחה ניהול נכון של המידע הרגיש בתחום כוח האדם והספקים.
- התבצע סקר סיכונים מקיף בהובלת חברת אינטגריטי, שמטרתו למפות את כלל הסיכונים הקיימים ולבצע התאמות נדרשות לחיזוק ההגנה על מערכות הרשות.

שדרוג מערכות טכנולוגיות

- מערכת הליבה שודרגה תוך כדי שילוב מערכות תומכות, שנועדו לייעל את תהליכי העבודה היום-יומיים. נוסף לכך, נבנה לוח מחוונים (dashboard) חדש, שמספק למשתמשים תמונת מצב עדכנית ונתונים חשובים בזמן אמת.
- תהליך הטמעת מערכת הליבה ברשויות המקומיות התקדם משמעותית וכיום כ-90% מהרשויות עובדות עם המערכת. הטמעה זו שיפרה את תהליכי העבודה והייעול התפעולי של הרשויות מול המחוזות ומטה הרשות.
- מערכת הרכש הוטמעה בהצלחה כחלק מהשימוש במערכת Priority לצד מודול לניהול מלאי שמאפשר מעקב, תכנון ובקרה אפקטיביים על הציוד והמשאבים.

- מערכת TeamViewer נכנסה לשימוש לשליטה בטוחה על מחשבי הרשות. המערכת מאפשרת מתן תמיכה מרחוק באופן מאובטח, חוסכת זמן יקר ומשפרת את היעילות התפעולית.
- נפתח ערוץ תקשורת ישיר בין הרשות לבין המשטרה והמרשם הפלילי, שמאפשר שיתוף מידע מהיר ומאובטח, משפר את זרימת המידע בין הגופים ותורם להגברת היעילות התפעולית.

❖ תשתיות ושירותים טכנולוגיים

- קווי התקשורת שודרגו למהירות 100MB בכל מחוזות הרשות. השדרוג שיפר את יציבות הרשת הפנימית, צמצם השהיות והבטיח עבודה רציפה ואמינה יותר.
- בוצעה תחזוקה מקיפה לשרתי הרשות שכללה עדכוני אבטחה, גיבויים, בדיקות ביצועים והחלפת רכיבים תקולים לפי הצורך. בנוסף, בוצעה תחזוקה תקופתית לציוד מחשוב קריטי.
- נבדקו פתרונות לעבודה מאובטחת מהבית. לעת עתה, לא נמצאה מערכת שעונה באופן מלא על דרישות האבטחה המחמירות של הרשות.

❖ תמיכה והכשרה

- הוטמעה מערכת למידה חדשה שתאפשר למשתמשים ללמוד ולהתעדכן בתכנים מקצועיים.
- יחידת המחשוב סיפקה תמיכה טכנית רציפה לכלל עובדי הרשות ולרכזי הרשויות המקומיות בתחום מערכת הליבה. התמיכה כללה מענה טכני, פתרון תקלות והדרכות לעובדים.
- נרכשו מחשבים ניידים ונייחים כדי לתת מענה לצרכים של העובדים הקיימים ולעובדים חדשים שהצטרפו. חלוקת הציוד בוצעה בהתאם לצרכים בשטח.

❖ פיתוח ושדרוג תשתיות

- הוקמו תשתיות טכנולוגיות חדשות במבנים חדשים של הרשות, כולל חיבורי תקשורת וטלפוניה, במטרה לתמוך בצרכים הדיגיטליים של העובדים.
- שודרגו תשתיות טכנולוגיות קיימות, כולל חיזוק רשתות פנימיות ושיפור קווי התקשורת. השדרוג הוביל לשיפור משמעותי בזמינות המערכות וביציבות הרשת.

ייעוץ משפטי

במהלך שנת 2024 נטלה המחלקה המשפטית חלק פעיל ונכבד בפעילותה השוטפת של רש"א באמצעות ליווי וייעוץ משפטי בתהליכים ופרויקטים. בין התהליכים אפשר לציין את המיזמים עבור החברה הערבית, הרחבת מסגרות, תהליכי מחשוב ואבטחת מידע בהתאם לדרישות החוק ומיסוד נהלים. בנוסף, פעלה הלשכה המשפטית לביצוע התאמות הנדרשות בפעילות הרשות לאור שינויי חקיקה וצווים הנובעים ממלחמת "חרבות ברזל".

❖ עיקרי הפעילות בשנת 2024

- הובלה וליווי משפטי של מתווה תכנית "בראשית" בשיתוף בית הנשיא ומשרד המשפטים, מתווה אשר מטרתו לבסס ולהרחיב את האפשרות של מטופלי רש"א לקבל חנינה במחיקת רישום פלילי, במחיקה או בהפחתה של קנסות ובהשבת רישיונות.
- ניהול שיח שוטף וקיום מו"מ עם הסתדרות עובדי המדינה ונציגיה בנושאים כגון הסכמים קיבוציים ופניות הנוגעות לזכויות עובדים.
- קיום ישיבות שוטפות עם אגף השכר במשרד האוצר לשם אישור תקנים, הסדרת תנאי העסקה ושכר עובדים.
- הסדרת קבלת מידע מן המרשם הפלילי במשטרת ישראל לשם קבלת מידע רלוונטי לצורכי שיקום, מחקר ומתווה חנינות.
- גם במהלך 2024 נעשו מאמצים לקדם את חוק הרשות (הצעת חוק מטעם הממשלה: חוק הרשות הלאומית לשיקום האסיר, התשע"ט-2019) והתקנות, אשר יש בהן להשפיע במישרין על פעילותה המקצועית של הרשות.
- הובלה של הליכי מכרז פומביים לשם קידום פעילותה השוטפת של הרשות בנושאים כגון: שירותי הדרכה והנחייה, ייעוץ בנושאי מחשוב ורישוי, אספקת מזון למסגרות, בדיקות סמים, ניקיון ועוד.
- במהלך השנה נטלה המחלקה המשפטית חלק פעיל בישיבות ועדות הכנסת השונות: ועדת החוקה, חוק ומשפט, הוועדה לביטחון לאומי, הוועדה לזכויות הילד ועוד.
- השתתפות בוועדות היגוי בין-משרדיות וועדות פנים ארגוניות, תוך כדי ליווי ומענה לדילמות משפטיות שונות שהועלו במהלכן.
- קידום הסדרת שיתוף פעולה עם ועדות השחרורים הצבאיות באמצעות פגישות משותפות וכתובת נוהלי עבודה, זאת במקביל להליך חקיקה שמטרתו לעגן את עבודת הוועדה וסמכויותיה כלפי הגופים השונים ובכללם הרשות.
- במהלך השנה נבחנו כלל ההסכמים עם נותני השירותים הקיימים כמתחייב מההוראות בתקנות חובת המכרזים, תשנ"ג-1993 ומחוזרי החשכ"ל. נערכו ונחתמו הסכמים עם מנחים, נחתמו הסכמי רכש וטובין והסכמי שכירות.
- המחלקה המשפטית מלווה את בעלי התפקידים ברשות בתהליכי העבודה ונותנת חוות דעת לסוגיות המתעוררות תוך כדי העבודה ובכללם סוגיות הנוגעות להעסקת עובדים.
- קיום ישיבות שוטפות והשתתפות בפורמים בין-משרדיים עם גופים שונים בעלי ממשקים משותפים כגון: משרד המשפטים, סגוריה ציבורית, פרקליטות והנהלת בתי המשפט.

- נציגי המחלקה קיימו ביקורים סדירים במחוזות הרשות, בהוסטלים ובשאר מוקדי הפעילות על מנת לבחון מקרוב שהפעילות הולמת את הכללים המחייבים ואת ההנחיות משפטיות.
- לבעלי תפקידים ניתנו סקירות וניתוח של פסקי דין רלוונטיים עבור פעילותם.
- נוהלו מו"מ ונערכו הסכמים לשכירת נכסים עבור מסגרות הרשות ומשרדה.
- נערכו והותאמו הסכמים עם הרשויות המקומיות.
- ניתן מענה לפניית באי כוח אסירים, כולל מענה בנושאים משפטיים המופנים באמצעות מוקד הפניות רש"אקול.

רש"אקול: מוקד לניתוב פניות

מוקד רש"אקול שהוקם בשנת 2021, מקבל בחיוב מקוצר 2775* פניות של אסירים משוחררים, משפחות אסירים, עורכי דין, עו"סים, גורמים טיפוליים נוספים, מתנדבים ומעסיקים – ומנתבם לגורם הרלוונטי ברש"א. המוקד נותן מענה יומי ובוואטצאפ החירום 24/7. מטרת המוקד היא לטפל בפניות בצורה אדיבה ויעילה, תוך כדי שיתוף פעולה עם מנהלי רש"א והעובדים הרלוונטיים.

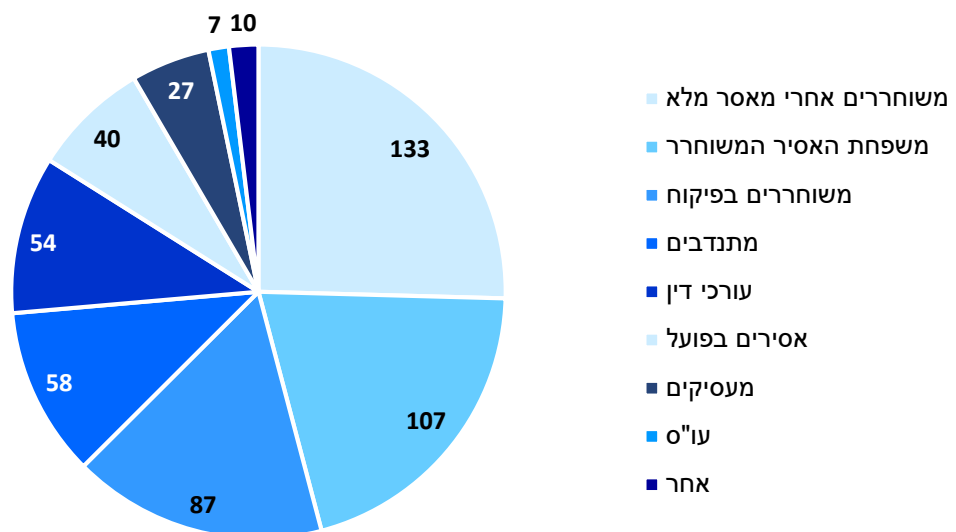
במהלך שנת 2024 נעשה מאמץ להגדיל את הפרסום על אודות מוקד רש"אקול, בין היתר באמצעות פרסום בקבוצות פייסבוק הפתוחות לציבור הרחב ובקבוצות הנתונות לאישור הצטרפות. כמו כן, נעשה פרסום של המוקד באמצעות פלייר לאסירים בבתי הסוהר.

❖ היקף פעילות ומאפיינים

מספר הפניות לרש"אקול מאז הקמתו בינואר 2021 – 3,153 (לא כולל פניות חוזרות). מספר הפניות לרש"אקול ב-2024 עמד על 523 פניות. 61% מהפניות הגיעו בשיחת טלפון, 22% דרך אתר האינטרנט של רש"א ו-12% בדוא"ל; יתר הפניות (14%) הגיעו באמצעות הוואטסאפ.

שיפור מהירות התגובה לפניות הוא יעד שעומד לנגד רש"אקול. בשנת 2024, 85% מהפניות קיבלו מענה בתוך 24 שעות ממועד קבלת הפנייה. כלל הפניות המגיעות למוקד רש"אקול מסווגת לפי סוג הפונה. בתרשים 28 מוצגת התפלגות הפניות לפי זהות הפונה.

תרשים 28: התפלגות הפונים לרש"אקול לפי זהות הפונה (שנת 2024)

מהתרשים עולה כי האוכלוסייה העיקרית הפונה דרך מוקד רש"אקול הינה אוכלוסיית האסירים המשוחררים לאחר מאסר מלא – 25% מכלל הפניות. 20% מהפונים היו בני משפחת האסיר ו-17% היו אסירים בפיקוח. נושאי הפנייה המרכזיים השנה היו: טיפול וולונטרי (23%), בירור לגבי חוות דעת של רש"א או לגבי תכנית שיקום (29%), התנדבות ברש"א (11%). יתר הפניות עסקו בשלל נושאים ובהם: מיצוי זכויות, יצירת קשר ראשוני עם רש"א לאחר שחרור בשליש, עבודה ברש"א ובקשה לקבלת מסמכים.

❖ מגמות בולטות בשנת 2024

- **אסירים משוחררים אחרי מאסר מלא:** במחצית השנייה של השנה נצפתה עלייה הדרגתית של פנייה של אסירים משוחררים אחרי מאסר מלא. לאורך השנה נעשה מיפוי של הצרכים הספציפיים שאסירים משוחררים אלו מעלים בפניותיהם, על מנת לספק מענה ייעודי ויעיל יותר עבורם. סיכום נתונים אלו הופץ מידי חודש בקרב בעלי התפקידים ברש"א לצורכי למידה ויישום.
- **אסירים משוחררים דרי רחוב:** לאורך השנה חלה עלייה במספר דרי הרחוב שהינם אסירים משוחררים שפונים למוקד רש"אקול.
- **מתנדבים:** במהלך שנת 2024, נעשה מאמץ לגייס מתנדבים ובחודשים האחרונים של השנה גויסו מספר עורכי דין וסטודנטים למשפטים לאיוש תפקידי התנדבות בסיוע משפטי בכלל המחוזות.